

Ouder worden in Vlaardingen; Handvatten voor de gemeenteraad

Rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen

Juni 2019

INHOUDSOPGAVE →

Inhoudsopgave

- Voorwoord ➤
 - Introductie ➤
 - Overzichtsplaat ➤
 - Bevolkingsontwikkeling en maatschappelijke opgaven ➤
 - Ambities en doelstellingen ➤
 - Aanbod voor ouderen in Vlaardingen ➤
 - Analyse van de leefwereld van ouderen ➤
 - Profielen van ouderen ➤
 - Samenspel ➤
 - Conclusies en aanbevelingen ➤
 - Bestuurlijke reactie ➤
 - Nawoord rekenkamercommissie ➤
- Bijlagen
- Onderzoeksproces en tussenproducten ➤
 - Flyer van het onderzoek ➤
 - Terugkoppeling startbijeenkomst 26 november 2018 ➤
 - Oogst flitsontmoetingen met raadsleden 10 januari 2019 ➤
 - Terugkoppeling Joint Factfindingsbijeenkomst 22 januari 2019 ➤
 - Terugkoppeling Verdiepingssessie 20 februari 2019 ➤

INHOUDSOPGAVE ➤

OVERZICHTSPLAAT ➤

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Voor u ligt het rapport *Ouder worden in Vlaardingen* van de Rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen. Het rapport doet verslag van het onderzoek naar de leefwereld van oudere inwoners in Vlaardingen. Hoe slagen zij erin zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan de Vlaardingse samenleving? En waar zij daarin niet in voldoende mate slagen: hoe worden zij ondersteund? Het onderzoek is daarmee geen traditioneel rekenkameronderzoek, dat tot doel heeft beleid te evalueren. Het vertrekt weliswaar vanuit de algemene, in de Wmo neergelegde beleidsdoelstellingen ‘zelfredzaamheid’ en ‘participatie’, maar kijkt daar vervolgens naar vanuit de leefwereld van ouderen. Het gemeentelijke beleid en de formele en informele ondersteuning worden vanuit dat perspectief gezien.

Het doel van dit onderzoek is om de gemeenteraad van Vlaardingen inhoudelijke handvatten of toetsstenen te geven in zijn kaderstellende rol bij beleid dat ouderen aangaat of raakt – proactief in het actualiseren van bestaand beleid of voor nieuw beleid. Zowel als de raad voorstellen van het college beoordeelt als wanneer de raad zelf het initiatief neemt. Het rapport bevat conclusies en aanbevelingen die belangrijk zijn bij het realiseren van zelfredzaamheid en participatie van ouderen.

Dit laat vanzelfsprekend onverlet dat de raad uiteindelijk een politieke afweging dient te maken ten aanzien van de gevolgen die hij aan conclusies en aanbevelingen geeft. In rapport “Grip van de raad” heeft de rekenkamercommissie de raad handvatten geboden voor het invullen van de kaderstellende rol. Het voorliggende rapport biedt een nadrukkelijke kans om de signalen uit de lokale samenleving direct te vertalen naar nieuwe beleidsdoelstellingen en concrete maatregelen. Als er bijvoorbeeld wordt geconstateerd dat sommige bewoners in de woonsituatie de woning niet meer verlaten door het ontbreken van een lift dan wel andere belemmeringen, dan kan dit leiden tot eenzaamheid. Uit deze conclusie kan vanuit uw raad een opdracht volgen voor nieuwe woonvormen om deze knelpunten op te heffen, dan wel het college te vragen hoe zij met dit knelpunt aan de slag gaan samen met partners op het gebied van wonen. Het rapport geeft daarmee vooral invulling op de “wat” vraag en kan de basis zijn als (toetsings)kader voor de beoordeling van nieuwe beleidsvoorstellen vanuit het college.

De rekenkamercommissie wil de raad een handzaam document aanbieden dat de raad in woord en beeld wegwijs maakt in de leefwereld van ouderen en het beleid dat daar relevant voor is.

Dit onderzoeksrapport is een zogenaamde ‘doorklikbare pdf’. Dit wil zeggen dat u binnen het document meteen kunt doorklikken naar specifieke onderwerpen of achtergrondinformatie.

Het rapport is tot stand gekomen door een intensief participatief traject met stakeholders uit de doelgroep en ook betrokkenheid van de raden, met het doel signalen en ontwikkelingen in de leefwereld van ouderen op te halen. Wij willen alle mensen en organisaties die (soms op verschillende momenten) aan het onderzoek hebben meegewerkt nadrukkelijk danken voor hun grote betrokkenheid. Hun input was cruciaal. Het legt een inspanningsverplichting bij college en raad voor (nieuwe) initiatieven om in het ouderenbeleid dan wel flankerend beleid invulling te geven aan deze grote maatschappelijke opgave.

Onze erkentelijkheid geldt ook voor Jessica van Koert en Margot Gerritsen van bureau 7Zebra’s. Zij hebben met veel enthousiasme en inzet het onderzoek voor ons uitgevoerd.

[Introductie](#) ➔

[Conclusies en aanbevelingen](#) ➔

[INHOUDSOPGAVE](#) ➔

[OVERZICHTSPLAAT](#) ➔

[VOORWOORD](#)

Introductie

Hoe is het om ouder te worden in Vlaardingen? Wat streeft de gemeente na als het gaat om het welbevinden van haar oudere inwoners? Wat doet zij zelf en met andere partijen om te bevorderen dat oudere inwoners zo zelfredzaam als mogelijk zijn en kunnen blijven meedoen in de samenleving? Hoe werkt dit in de praktijk uit; wat gaat er goed en wat zou er volgens ouderen en betrokkenen anders, of beter kunnen?

De rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen heeft het onderzocht. Met als doel de gemeenteraad inzicht te bieden in hoe het is om ouder te worden in Vlaardingen en wat er nodig is voor deze groep. De fracties in de raad hebben het thema 'ouderen' niet voor niets aangedragen bij de Rekenkamercommissie. Met dit onderzoek beoogt de commissie de raad handvatten te bieden voor hun kaderstellende rol bij het vaststellen van de nota's Wmo/sociaal domein en voor flankerend beleid. Het gaat immers om de leefsituatie van oudere inwoners in brede zin. Of het nu gaat om gezondheid, veiligheid, wonen, mobiliteit, of de inrichting van de openbare ruimte.

In dit onderzoek staat de leefwereld van ouderen centraal. Het is daarmee qua opzet een ander rekenkameronderzoek dan gebruikelijk. Het is een explorerend onderzoek, zonder normenkader, waarbij de praktijkbevindingen het uitgangspunt vormen om (bij) te sturen op nieuw beleid. Lees hier hoe het onderzoek tot stand is gekomen en tot welke tussenproducten dit heeft geleid.

De kern in dit eindproduct is de sociale wandelkaart met daarop de routes die ouderen lopen door de samenleving. Op de kaart staan verschillende onderdelen waarop doorgelikt kan worden om er meer over te weten te komen. Vanuit dit overzicht kan doelgericht genavigeerd worden door het eindproduct. Voor de lezer die direct wil uitkomen bij de conclusies van het onderzoek en de aanbevelingen, klik [hier](#). Voor de reactie van het college van B&W op de resultaten klik [hier](#). En klik [hier](#) om het nawoord te lezen van de rekenkamer.

Onderzoek in het kort:

- Startbijeenkomst met ambtelijke organisaties Schiedam en Vlaardingen, Kenniscentrum MVS en ROGplus op 26 november 2018
- Flitsontmoetingen met raadsleden op 10 januari 2019
- Feiten, cijfers en informatie op een rij
- Aanvulling door breed gezelschap vanuit de samenleving, organisaties die werken met en voor ouderen en de ambtelijke organisatie tijdens de Joint Factfindingsbijeenkomst op 22 januari 2019
- Gesprekken met ouderen en hun helpers aan de hand van de Cirkel van Welbevinden door onderzoekers en reporters
- Toetsing en aanvulling tijdens Verdiepingssessie op 20 februari 2019
- Rapportage, ambtelijk wederhoor, toevoeging conclusies en aanbevelingen, bestuurlijk wederhoor en nawoord rekenkamercommissie

Bevolkingsontwikkeling
en maatschappelijke opgaven ➤
Conclusies en aanbevelingen ➤

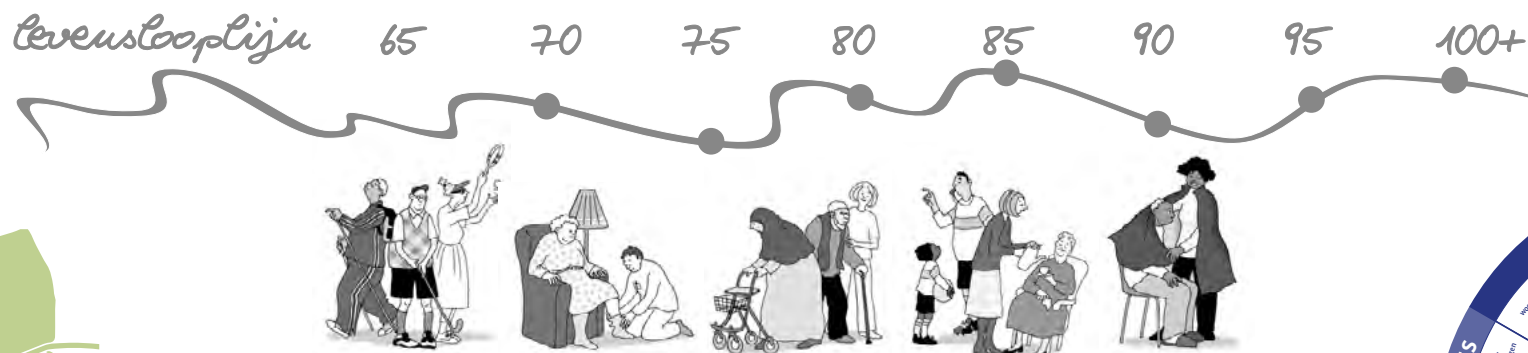
INHOUDSOPGAVE ➤

OVERZICHTSPLAAT ➤

INTRODUCTIE

OUDER WORDEN IN VLAARDINGEN

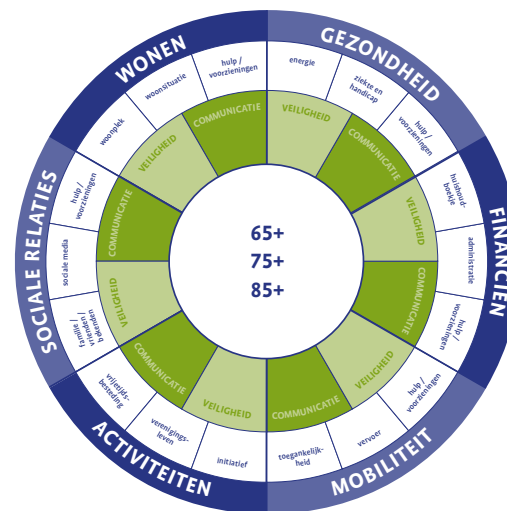
In Vlaardingen wonen
15.253 65+ ers
21,2% van de bevolking
(peildatum: 1 januari 2018)

De oudere bestaat niet. In dit onderzoek zijn 3 profielen uitgelicht.
[Lees hier over jonge, kwetsbare en eenzame ouderen.](#)

PRETTIG LEVEN, MEE KUNNEN DOEN, ZELF/SAMEN REDZAAM ZIJN.
Wat voor een samenleving wil Vlaardingen zijn?
[Lees hier over de gemeentelijke ambities en doelstellingen.](#)

Vlaardingen vergrijsd dubbel: meer Vlaardingers worden oud en ze leven langer. Dat beïnvloedt de mogelijkheden om te kunnen participeren en zelfredzaam te zijn.
[Lees hier over de bevolkingsontwikkeling in Vlaardingen en over de grote maatschappelijke opgaven.](#)

De leefwereld van ouderen staat centraal. Hoe beleven zij het ouder worden? De Cirkel van Welbevinden is gebruikt als gespreksinstrument. [Lees hier de analyse.](#)

DE ALGEMENE VOORZIENINGEN

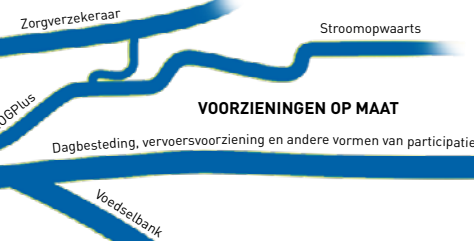

HET INFORMELE NETWERK EN BUURTNETWERK

DE GROENE ROUTE: HET SOCIAAL NETWERK
Deze route is voor mensen cruciaal om te leven zoals ze kunnen en willen. Op die route ben je mens tussen de mensen. Bewoners letten op elkaar. Niemand zit in een isolement. Ontmoetingen en activiteiten vinden plaats op vertrouwde plekken. Ouderen vinden de weg naar buurtgenoten, familie, vrienden en kennissen voor praktische of emotionele steun, vooral als het dagelijks leven moeizamer gaat.

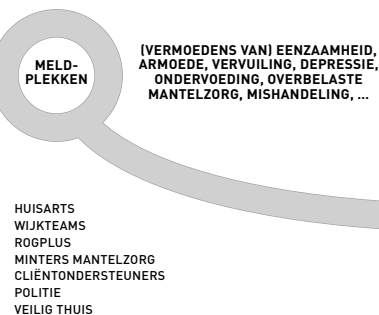
[Lees hier over het aanbod op de verschillende routes. En over het gebruik en de waardering ervan.](#)

DE GELE ROUTE: HET INFORMELE NETWERK EN HET BUURTNETWERK
Op deze route vinden oudere inwoners de weg naar activiteiten, verenigingen, of vormen van sport, muziek, cultuur, kunst, natuur, buurtverenigingen, vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven. Sommige ervan zijn specifiek voor ouderen. Vitale ouderen zijn zelf actief als vrijwilliger en mantelzorger.

DE ORANJE ROUTE: DE ALGEMENE VOORZIENINGEN
Op deze route benutten en gebruiken oudere inwoners algemene voorzieningen, zoals de huisarts, het welzijnswerk, maatschappelijk werk, mantelzorgconsulenten, sociaal raadslieden, cliëntondersteuning, klussen/boodschap/maaltijd/ alarmeringsdiensten, schuld-hulpverlening, GGD, bibliotheek, overig particulier en commercieel aanbod.

DE BLAUWE ROUTE: VOORZIENINGEN OP MAAT
Op deze route kunnen oudere inwoners gebruik maken van individuele voorzieningen als zij niet zelfstandig of met hulp en steun van de omgeving kunnen meedoen, of daarbij meer dan dat nodig hebben: aanpassingen in huis, dagbesteding, beschermd wonen, huishoudelijke hulp, rolvoorzieningen, logeren, individuele begeleiding, vervoer, aanvullende bijstand.

[Lees hier over het samenspel tussen wijkteams, inwoners, professionals, vrijwilligers en mantelzorgers.](#)

INHOUDSOPGAVE →

OVERZICHTSPLAAT →

OVERZICHTSPLAAT

Bevolkingsontwikkeling en maatschappelijke opgaven

Bevolkingsontwikkeling

Vlaardingen kent 15.253 inwoners van 65 jaar of ouder. Dat is 21,2% van de totale bevolking.¹ Het percentage 65-plussers in de wijk is het hoogst in de wijken Vettenoordse polder (66,3%), Holy Zuid (35,2%) en Holy Noord (26,6%). En het laagste in de wijken Westwijk (15,8%) en Oostwijk (13,2%). De wijken Centrum (16,6%) en Vlaardinger Ambacht (16,5%) liggen er qua percentage tussenin.

1 De cijfers over de bevolking van Vlaardingen zijn verkregen bij het Kenniscentrum MVS. Peildatum is 1 januari 2018.

In 2008 was het aandeel ouderen nog 18,3%, in 2018 21,2%. Het aandeel ouderen zal de komende jaren verder toenemen. Prognoses wijzen uit dat in 2030 het percentage 65-plussers 22,1% zal zijn. Na 2020 is de stijging in het aandeel 75-79-jarigen en 80-plussers veel hoger dan de totale bevolkings-toename in Vlaardingen.

	2018	2020		2025		2030	
Totaal	72.063	72.066	0,0%	72.932	1,2%	73.801	2,4%
< 65 jaar	56.657	56.657	-0,3%	57.003	0,3%	57.470	1,2%
65-69 jaar	4.367	4.144	-5,1%	4.163	-4,7%	4.242	-2,9%
70-74 jaar	3.943	4.246	7,7%	3.764	-4,5%	3.787	-4,0%
75-79 jaar	2.745	2.771	1,0%	3.654	33,1%	3.256	18,6%
80+	4.198	4.248	1,2%	4.348	3,6%	5.046	20,2%

Bron: Kenniscentrum MVS, % ten opzichte van 2018

In onderstaand figuur is het aantal ouderen per leeftijdscategorie weergegeven.

	65-74 jr.	75-84 jr.	85+
1. Holy Noord	2.154	1.007	387
2. Centrum	1.509	692	302
3. Holy Zuid	1.432	1.337	818
4. Vlaardinger Ambacht	1.267	638	194
5. Westwijk	1.026	676	274
6. Oostwijk	649	240	69
7. Vettenoordse Polder	273	219	90
8. Broekpolder	0	0	0
Totaal Vlaardingen	8.310	4.809	2.134

Bron: Kenniscentrum MVS

Er zijn heel veel feiten en cijfers over ouderen. Dit onderzoek biedt inzicht in de feiten en cijfers op hoofdlijnen.

In 2018 heeft 86% van de groep 65-74-jarigen en 88% van de groep 75-84-jarigen een Nederlandse achtergrond en heeft respectievelijk 14% en 12% een migratieachtergrond. Bij de inwoners van 85 jaar en ouder is 93% autochtoon. Het aandeel ouderen met een migratieachtergrond zal de komende jaren toenemen.

	Totaal Vlaardingen	< 65 jaar	65-74 jaar	75-84 jaar	85 jaar en ouder
Nederlands	70,1	65,4	86,1	87,8	93,1
Turks	6,8	8,1	2,2	2,3	0,6
Marokkaans	2,8	3,4	0,7	0,4	0,2
Surinaams	2,1	2,4	1,0	0,6	0,2
Antilliaans	2,2	2,7	0,6	0,3	0,2
Westers	6,5	6,4	7,1	7,2	5,2
Niet-westers	6,3	7,7	1,9	1,0	0,3
MOE-land	3,1	3,9	0,4	0,4	0,2

—

Bron: Kenniscentrum MVS, in %

Het merendeel van de ouderen die in 2017 meededen aan de enquête Veiligheid en Leefbaarheid beoordeelt de eigen gezondheid als (zeer) goed. Dit geldt voor 68% van de inwoners van 65-74 jaar en 57% van de 75-plussers. Ouderen met een hoog inkomen beoordelen hun gezondheid vaker als (zeer) goed. Het percentage 65-plussers dat aangeeft dat hun gezondheid (zeer) goed is, is het hoogst in Westwijk (69,7%) en Holy Noord (68,2%) en het laagst in Centrum en Vettenoordse polder (63,5%) en Holy Zuid (60,2%)

Van de mensen van 65 tot en met 74 jaar kan 75% zonder moeite traplopen, zich lichamelijk verzorgen/ wassen, boodschappen doen. 19% heeft hier soms moeite mee en 2% kan dit niet of alleen met hulp. 1 op 5 ouderen heeft dus moeite of kan dit niet alleen. Van de respondenten van 75 jaar of ouder heeft 62% geen moeite, 32% soms moeite en kan 5% dit niet of alleen met hulp; ruim 1 op de 3 75-plussers kan dit dus niet probleemloos.

Personeelstekort in de zorg

Het aandeel ouderen in de bevolking neemt toe, net als de levenswachting. De zorg voor deze ouderen legt zowel een financiële druk op de beroepsbevolking, als op het aantal mensen dat deze zorg zal moeten gaan leveren.

Het tekort aan personeel is landelijk nu al één van de belangrijkste uitdagingen waar medewerkers en organisaties in de zorg mee te maken hebben. Het gaat dan vooral om tekorten aan verzorgenden, verpleegkundigen (mbo en hbo) en een aantal geneeskundige specialismen, zoals de specialist ouderengeneeskunde en de psychiater, of in sommige regio's een tekort aan huisartsen. Bij ongewijzigd beleid dreigt er in 2022 een tekort van ongeveer 100 tot 125 duizend medewerkers in de zorg.²

2 Ministerie van VWS, (2018), Werken in de Zorg; actieprogramma

Dementie neemt toe

Dementie is een verzamelnaam voor verschillende aandoeningen in de hersenen, waaronder alzheimer. Alzheimer Nederland heeft op basis van voorspellingen van de toekomstige bevolkingsopbouw een prognose laten maken van het aantal mensen met dementie in de toekomst.

Berekeningen voor Vlaardingen wijzen uit dat er in 2018 1.400 inwoners zijn met dementie en 1.800 in 2030: een stijging van 28,6%. In 2050 zullen er naar verwachting 2.500 inwoners met dementie zijn. Een toename van 78,6% ten opzichte van 2018.³ Gegeven het feit dat dementie zich voor het overgrote deel voordoet bij 65-plussers, heeft in 2018 ruim 9% van 65-plussers dementie (1 op de 11), en in 2030 11% (1 op de 9).

—
³ Alzheimer Nederland, (2018), Mensen met dementie per gemeente

Preventie is mogelijk: 30% van het aantal gevallen met dementie kan voorkomen worden door een gezonde leefstijl. Gezond eten, voldoende bewegen en stoppen met roken helpen bij de preventie.⁴

—
⁴ <https://www.alzheimer-nederland.nl/dementie/oorzaken-preventie/voorkomen>

Samen met zorgverzekeraar DSW en de gemeenten Schiedam en Maassluis werkt de gemeente Vlaardingen aan het behalen van het vignet Dementievriendelijke regio.⁵

In een dementievriendelijke regio of gemeente:

- kunnen mensen met dementie zo lang mogelijk mee blijven doen in de samenleving;

- maakt de gemeente begeleiding op maat mogelijk voor mensen met dementie en hun mantelzorgers;
- vergroot de gemeente de kennis van dementie binnen de eigen organisatie en de gemeenschap, bijvoorbeeld door het aanbieden van trainingen Omgaan met dementie.

Zo ontstaat een gemeenschap waarin iedereen dementie accepteert: van bakker en buurman tot sportclub en wijkagent. Waarin mensen met dementie gewoon boodschappen doen, hun bankzaken regelen, naar hun vereniging gaan of de bibliotheek of een museum bezoeken. En waarin de gemeenschap hen een handje toesteeft wanneer zij het even niet meer weten.

—
⁵ Convenant MVS-DSW, Plan van Aanpak 2018 en prioritering projecten

Woonsituatie

In Vlaardingen wonen in 2015 zo'n 34 duizend huishoudens. In 29% van de huishoudens leeft ten minste 1 persoon van 65 jaar of ouder. In 2030 is naar verwachting het aantal huishoudens' ruim 37 duizend en is het aandeel 65-plus huishoudens toegenomen tot 35 procent. Het aandeel 75-plussers groeit in dezelfde periode van 14,4 naar 19,2 procent. Dit komt neer op een groei met 4,8 procentpunt. Dit is lager dan de landelijke groei met 5,8 procentpunt.⁶

—

⁶ ABF Research, (2016), Prognose wonen met zorg; Extramurale woonvormen gemeente Vlaardingen

Nog los van de kwalitatieve behoefte geeft de gemeente aan de komende jaren de volgende woningbouwprognose te hanteren om tegemoet te kunnen komen aan de vraag⁷.

—
⁷ Bron: afdeling wonen gemeente Vlaardingen, cijfers via Kenniscentrum MVS

Vereenzaming

Eenzaamheid is je niet verbonden voelen. Je ervaart een gemis aan een hechte, emotionele band met anderen. Of je hebt minder contact met andere mensen dan je wenst. Iedereen voelt zich wel eens eenzaam. In veel gevallen verdwijnt dat eenzame gevoel vanzelf als je weer beter in je vel zit. Eenzaamheid is vooral een probleem voor mensen die het sterk of langdurig voelen. Dan kan een negatieve spiraal ontstaan. Meer dan een miljoen Nederlanders voelt zich sterk eenzaam. Onder mannen en vrouwen komt sterke eenzaamheid ongeveer evenveel voor (10%). 85-plussers zijn qua leeftijdsgroep het meest eenzaam (15% sterk eenzaam). Hoge eenzaamheidscijfers komen naar voren onder weduwen en weduwnaars (17% sterk eenzaam), gescheiden mensen (22%), laagopgeleiden (19%) en Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond (22%).⁸ Anno 2018 hebben we het over ruim 700.000 eenzame ouderen. In 2030 kunnen dit er 1,1 miljoen zijn.⁹

8 <https://www.samentegeneenzaamheid.nl/eenzaamheid/factsheet-eeenzaamheid>

9 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, (2018), Actieprogramma Eén tegen eenzaamheid

Uit onderzoek in Vlaardingen blijkt dat 11% van de 75-plussers en 7% van de 65-74-jarigen behoefte heeft aan meer contact met mensen. Het percentage 65-plussers dat aangeeft behoefte te hebben aan meer contact met mensen is het hoogst in Oostwijk (12,5%), Holy Noord (12,0%) en Westwijk (9,2%). Zo'n 73% van de groep 65-74-jarigen heeft minstens 1 keer in de week contact met familieleden. Voor 75-plussers ligt dit percentage op 70%. 12% van de 75-plussers en 7% van de 65-74-jarigen geeft aan dat er maar weinig mensen zijn met wie zij kunnen praten.¹⁰

10 Kenniscentrum MVS, Monitor Veiligheid en Leefbaarheid 2017

Onder de titel Vlaardingen Veerkracht zijn er diverse initiatieven tegen eenzaamheid. Vorig jaar zijn in het kader van de Expeditie Eenzaamheid door ambtenaren veel gesprekken gevoerd op straat. Dit heeft onder meer geleid tot een ideeportfolio met structurele ideeën tegen eenzaamheid.

Mantelzorg

Mantelzorgers zorgen langdurig en onbetaald voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Zij zijn geen beroepsmatige zorgverleners, maar geven zorg

omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Veel van hen vinden het moeilijk om tijdig ondersteuning te vragen, met als risico dat zij overbelast raken. In Vlaardingen is 22,6% van de inwoners onder de 65 jaar, 24,5% van de 65-74-jarigen en 23,7% van de 75-plussers mantelzorger.¹¹ Dit jaar heeft Mantelzorg NL in Vlaardingen focusgroepen georganiseerd met mantelzorgers over hun ondersteuningsbehoefte, respijtzorg in het bijzonder. Op basis hiervan wordt een regionale visie mantelzorg en informele ondersteuning opgesteld. Deze wordt in besluitvorming gebracht in het tweede kwartaal van 2019.

11 Kenniscentrum MVS, Monitor Veiligheid en Leefbaarheid 2017

Er is, gezien de vergrijzing, zorg over het toekomstig aantal mantelzorgers in Nederland. Nu staan er nog 15 potentiële mantelzorgers voor elke 85-plusser klaar, maar in 2040 loopt dit terug naar 6. In 1975 stond de zorgratio voor Nederland nog op 30, maar hierna zette een sterke daling in. Dit betekent dat het aantal potentiële zorgverleners voor elke hoogbejaarde de afgelopen 30 jaren halveerde en de komende decennia nog sterker zal dalen.¹²

12 https://www.scp.nl/Nieuws/Sterke_daling_van_potenti_le_mantelzorgers_in_de_toekomst

Armoede

Kijkend naar de cijfers springen ouderen vanaf 65+ er niet uit als het gaat om financiële problematiek. Dan gaat het eerder om de groep tussen 55-67 jaar. Verreweg de meeste 65-plussers hebben een inkomen boven de 110% van het bijstandsniveau, dankzij voorzieningen als een AOW- en eventueel een bedrijfspensioen. Desalniettemin heeft 1 op de 8 (12,5%) van de huishoudens, waarvan de hoofdkostwinnaar 65+ is, in 2015 een inkomen lager dan 110% van het sociaal minimum.

Hoewel de cijfers het niet laten zien, benadrukken verschillende betrokkenen dat er schrijnende gevallen zijn van ouderen die door geldproblemen geïsoleerd raken en niet aan de bel trekken. Aangegeven wordt dat het gaat om een generatie die vindt dat ze hun eigen broek op moeten kunnen houden en geen schulden willen.

Laaggeletterdheid

In Vlaardingen zijn zo'n 15.000 mensen laaggeletterd.¹³ Laaggeletterdheid komt vaker voor in hogere leeftijdsgroepen.¹⁴ De 'B' – de Bibliotheek – is gestart om zoveel mogelijk aanbod ten aanzien van laaggeletterdheid bijeen te brengen. Specifiek voor ouderen is er de Senioren Taalclub. Ook is er aandacht voor andere basisvaardigheden, zoals een Klik & Tik-cursus.

—

¹³ <https://www.taalvoorhetleven.nl/nieuws/tien-nieuwe-bondgenoten-basisvaardigheden-in-vlaardingen>

¹⁴ Stichting Lezen en schrijven, (2016), Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland

Ambities & Doelstellingen ➤

Conclusies en aanbevelingen ➤

Ambities en doelstellingen

Wat voor gemeente wil Vlaardingen zijn?

In het Raadsprogramma 2018-2022 staat dat de Toekomstvisie precies op deze vraag een antwoord zal geven: 'Wat voor gemeente wil Vlaardingen zijn?'. Deze visie wordt eind 2019 verwacht. Belangrijke elementen zijn in ieder geval: inbreng en betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en maximale ruimte aan participatie en initiatieven vanuit de bevolking. Ook gaat de raad werken aan meer vertrouwen in de politiek door bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meer te betrekken bij de besluitvorming.

De gemeente Vlaardingen omarmt het idee van positieve gezondheid en stimuleert het gezond en gelukkig oud worden in Vlaardingen door bewegen en sporten voor 55-plussers. Vanuit de landelijke middelen 'Gezond in de stad' is het project 'Gezond oud worden in Vlaardingen' gestart. Partijen uit sport, welzijn en zorg zetten vanaf 2017 drie jaar in op het veranderen van de mindset rondom bewegen en sporten. Het aanbod aan bewegen en sporten is passend voor de ouderen (55+), zowel in kwantiteit, kwaliteit als bereikbaarheid.¹⁵

—

¹⁵ Gemeente Vlaardingen, (2018), Jaarstukken 2017

En er is een 'stembusakkoord Vlaardingen Regenbooggemeente', waarin is afgesproken dat Vlaardingen een regenbooggemeente wordt. Vlaardingen wil een stad zijn waar alle LHBTI'ers zichtbaar zichzelf kunnen zijn.

Uitgangspunten, ambities en doelen over ouderen en ouder worden

'Burgers dragen een eigen verantwoordelijkheid voor de wijze waarop zij hun leven inrichten en deelnemen aan het maatschappelijk leven. Van hen mag verwacht worden dat zij elkaar daarin naar vermogen bijstaan. Burgers die zelf, dan wel samen met personen in hun omgeving onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, moeten een beroep kunnen doen op ondersteuning door de gemeente, zodat zij zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen.' (Bron: Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Maassluis Vlaardingen Schiedam 2018)

In het Raadsprogramma 2018-2022 zijn de volgende onderwerpen opgenomen met betrekking tot het sociaal domein:

- er vindt een evaluatie van de wijkteams plaats en op basis van een raadsvoorstel beslissen we hoe hiermee verder te gaan. Planning: 2019, 1e kwartaal;

- er wordt een raadsvoorstel opgesteld inzake mantelzorg en vrijwilligers, waarbij de volgende aandachtspunten aan de orde komen: belonen van mantelzorgers, aandacht en faciliteren, bijv. parkeeronthefing voor mantelzorgers, loondispensatie door werkgevers, luisteren naar waar mantelzorgers zelf behoefte aan hebben, maatwerk. Ook aandacht voor inzet en beloning van vrijwilligers. Planning: 2019, 1e kwartaal;
- er wordt een themabijeenkomst over eenzaamheid georganiseerd, waarbij de opbrengst van expeditie eenzaamheid aan de orde komt. Er moet meer PR voor dit project komen, ook richting inwoners. Planning: 2019, 2e kwartaal;
- er wordt een themabijeenkomst over seniorenwelzijn georganiseerd, waarin in elk geval de onderwerpen preventie en toegankelijkheid van gebouwen aan de orde komen. Daarnaast is er aandacht voor communicatie over beschikbare voorzieningen en het verbinden van jong en oud. Planning: 2020, 1e kwartaal.

Daarnaast is vanuit het perspectief van ouder worden het volgende relevant.

- Er wordt extra ingezet op de huisvesting van starters/jongeren en ouderen. Het raadsvoorstel gaat in op studentenhuisvesting, doorstroming, brandveiligheid, het optimaal inzetten van

leningen, het combineren van verschillende leeftijdsgroepen in wooncomplexen, maar ook over het voorzieningenniveau in de buurt. Planning: 2021, 2e kwartaal – hangt samen met actualisatie Actieplan Wonen.

- Vlaardingers worden actief gestimuleerd tot voldoende bewegen en een gezonde leefstijl. Er zijn voldoende schone, veilige, toegankelijke en duurzame sportaccommodaties. Er wordt een raadsvoorstel opgesteld inzake de kadernota Sport en bewegen. Deze nota is op 31 januari 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.

- **Zelfstandig functioneren:** Vlaardingers functioneren zo lang mogelijk zelfstandig in de lokale samenleving. Vlaardingen biedt kwalitatief goede zorg, laagdrempelig, toegankelijk en transparant.

En daarnaast zijn er doelen ten aanzien van veiligheid, wonen, mobiliteit, groen, gezondheid die ook invloed hebben op het leven van ouderen.

[Aanbod voor ouderen in Vlaardingen](#) ➤

[Conclusies en aanbevelingen](#) ➤

In de meerjarenbegroting 2019-2022 is het nieuwe Raadsprogramma verwerkt. De begroting bevat onder meer de volgende ambities.

- **In Vlaardingen is het prettig wonen:** Levensloopbestendig wonen staat in Vlaardingen centraal. Iedere Vlaardinger moet zijn of haar wooncarrière binnen de gemeente kunnen doorlopen.
- **Regie over eigen leven:** Vlaardingers nemen zoveel mogelijk de regie over hun eigen leven. Waar mogelijk en noodzakelijk ondersteunt de gemeente hen daarbij. De gemeente biedt ondersteuning en coördinatie in de keten van veiligheid, werk en inkomen, (jeugd)hulp, huisartsen en de Wmo.

[INHOUDSOPGAVE](#) ➤

[OVERZICHTSPLAAT](#) ➤

AMBITIES EN DOELSTELLINGEN

Aanbod voor ouderen in Vlaardingen

Op de routekaart onderscheiden we vier routes:

- De groene route: het sociaal netwerk
- De gele route: het informele netwerk en het buurtnetwerk
- De oranje route: de algemene voorzieningen
- De blauwe route: voorzieningen op maat

Hieronder staat meer over het aanbod in Vlaardingen op deze vier routes en over het gebruik en waardering ervan.

DE GROENE ROUTE: HET SOCIAAL NETWERK

De groene route heeft betrekking op het sociaal netwerk. Deze route is voor mensen cruciaal om te leven zoals ze kunnen en willen. Op die route ben je mens tussen de mensen. Bewoners letten op elkaar. Niemand zit in een isolement. Ontmoetingen en activiteiten vinden plaats op vertrouwde plekken. Ouderen vinden de weg naar buurtgenoten, familie, vrienden en kennissen voor praktische of emotionele steun, vooral als het dagelijks leven moeizamer gaat.

Uit onderzoek blijkt dat in Vlaardingen¹⁶:

- 24% van de 65-74-jarigen en 75-plussers mantelzorger is;
- 73% van de groep 65-74-jarigen minstens 1 keer

in de week contact heeft met familieleden.

Voor 75-plussers ligt dit percentage op 70%.

—

16 Kenniscentrum MVS, Monitor Veiligheid en Leefbaarheid 2017

DE GELE ROUTE: HET INFORMELE NETWERK EN HET BUURTNETWERK

Op deze route vinden oudere inwoners de weg naar activiteiten, verenigingen of vormen van sport, muziek, cultuur, kunst natuur, buurtverenigingen, vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven. Sommige ervan zijn specifiek voor ouderen. Vitale ouderen zijn zelf actief als vrijwilliger en mantelzorger.

Uit onderzoek blijkt dat in Vlaardingen¹⁷:

- 40% van de groep 65-74-jarigen vrijwilligerswerk verricht, en 32% van de groep 75-plussers;
- 15% van de 65-plussers in het afgelopen jaar actief is geweest om hun buurt te verbeteren, ten opzichte van 13% van de inwoners onder de 65 jaar. Opvallend is dat dit percentage ouderen dat actief was in de eigen buurt met 24% een stuk hoger lag in de wijk Centrum en Vettenoordse Polder;
- 38% van de 65-74-jarigen minstens eenmaal per week meedoet aan activiteiten in

verenigingsverband. 7% vaker dan eenmaal

in de maand. En 46% zelden tot nooit. Van de

75-plussers doet 42% minstens eenmaal per week mee aan activiteiten in verenigingsverband.

5% vaker dan eenmaal in de maand. En 42% zelden tot nooit;

- 28% van de 65-74-jarigen zelden of nooit naar een café, uit eten of een discotheek gaat, 34% een paar maal per jaar en 16% eenmaal per maand. Van de 75-plussers gaat 33% zelden of nooit uit, 36% een paar maal per jaar en 10% een of en paar keer per maand;
- 35% van de 65-74-jarigen een paar maal per jaar culturele of creatieve activiteiten onderneemt. 41% zelden of nooit. Van de 75-plussers onderneemt 26% een paar keer per jaar culturele activiteiten en 47% zelden of nooit.

—

17 Kenniscentrum MVS, Monitor Veiligheid en Leefbaarheid 2017

• Eenzaamheid: Vlaardingen Veerkracht

Onder de titel Vlaardingen Veerkracht zijn er diverse initiatieven tegen eenzaamheid. Het zilverkleurige polsbandje is een hulpmiddel om contact met andere Vlaardingers te zoeken. In het kader van Eenzaamheid en Vlaardingen Veerkracht zijn er activiteiten in de Bijenkorf (Senioren Welzijn), de Bibliotheek Vlaardingen,

Buurtpunt Vlaardinger Ambacht en De Buurtkamer, Aanloophuis De Groene Luiken, De Meerpaal (Argos Zorggroep), De Windwijzer, Leger des Heils, Wijkcentrum De Telder (West) en bij Vlaardingen in Beweging.

- **Vervoersservice Argos Mobiel Vlaardingen**
Argos Mobiel is een vervoersservice voor alle Vlaardingers, speciaal voor korte ritjes. Het initiatief is sinds februari 2018 verder gegaan als een (door de gemeente gesubsidieerd) vrijwilligersinitiatief. Argos Mobiel rijdt op werkdagen van 8.00 tot 20.00 uur, op zaterdag van 10.00 tot 18.00 uur en op zondag van 9.00 tot 17.00 uur. Het tarief bedraagt € 1,50 per persoon per rit voor een rit van 0-3 km en € 3,00 per persoon per rit van 3-6 km. Er kan betaald worden met PIN in het voertuig of met de Argos Mobiel Rittenkaart. De chauffeur brengt zijn passagiers naar elke gewenste bestemming binnen de gemeente.

DE ORANJE ROUTE: DE ALGEMENE VOORZIENINGEN

Op deze route benutten en gebruiken oudere inwoners algemene voorzieningen, zoals de huisarts, het welzijnswerk, maatschappelijk werk, mantelzorgconsulenten, sociaal raadslieden,

cliëntondersteuning, klussen/boodschappen/maaltijd/alarmeringsdiensten, schuldhulpverlening, GGD, bibliotheek en overig particulier en commercieel aanbod.

In Vlaardingen zijn er onder meer de volgende algemene voorzieningen:

- **Wijkteams**
Er zijn vier wijkteams in Vlaardingen: Centrum, West, Ambacht en Holy. Inwoners kunnen bij de wijkteams terecht voor alle vragen en ondersteuning over zorg, hulp voor volwassenen en kinderen, werk en geld. De wijkteams werken integraal van 0-100 jaar en er zijn ouderenadviseurs van Seniorenwelzijn (leggen preventieve bezoeken af) en vrijwilligers actief.
- **Telefonische hulplijn**
In het geval iemand ergens anoniem over wil praten kan hij/zij terecht bij de telefonische hulplijn van De Luisterlijn (voorheen Sensor).
- **Onafhankelijke Cliëntondersteuning**
Inwoners kunnen gebruik maken van een speciaal hiervoor opgeleide onafhankelijke cliëntondersteuner. Die is er voor iedereen én is kosteloos. De cliëntondersteuner geeft informatie

en advies en helpt zo nodig bij de gesprekken die inwoners voeren met instellingen die namens de gemeente zorg of ondersteuning aan bieden. De cliëntondersteuner kan helpen bij het stellen van de juiste hulpvraag en de keuzes die inwoners moeten maken. En met de afstemming tussen het netwerk, mantelzorgers, vrijwilligers en de instellingen die de voorzieningen bieden.

- **Gezond oud worden in Vlaardingen**
Het netwerk Gezond oud worden in Vlaardingen stimuleert bewegen onder 55-plussers in Vlaardingen. De partners in het netwerk zien bewegen niet als doel op zich, maar als middel om gezond en gelukkig oud te kunnen worden. Zo draagt bewegen bij aan het onderhouden van sociale contacten, de zelfredzaamheid en het meedoen in de maatschappij. Het hele beweegaanbod is te vinden op de website: gezondoudwordeninvlaardingen.nl/beweegaanbod
- **Mantelzorg**
Minters Mantelzorg biedt namens de MVS-gemeenten advies en ondersteuning aan mantelzorgers, jong én oud. Zij organiseren ook elke tweede dinsdag van de maand van 10.00 – 12.00 uur in Aanloophuis 'De Groene Luiken' het Mantelzorgcafé waar mantelzorgers elkaar

kunnen ontmoeten en ervaringen kunnen delen. Wanneer een ouderen regelmatig bezoek krijgt van mantelzorgers kan bij de gemeente een gratis parkeervergunning aangevraagd worden voor de mantelzorger.

Odensehuis De Bovenkamer organiseert elke dinsdag- en donderdagochtend een inloop waar mensen met geheugenproblemen of (beginnende) dementie en mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten en steunen. Met de deelnemers wordt de inloop vormgegeven en er wordt zoveel mogelijk een beroep gedaan op aanwezige kwaliteiten en mogelijkheden. Mantelzorgers kunnen deze inloop ook gebruiken als respijtzorg en de tijd gebruiken om wat voor zichzelf te gaan doen. Twee keer per jaar organiseert Odensehuis De Bovenkamer informatie-gespreksavonden voor kinderen van mensen met dementie. Aan De Bovenkamer is een professional verbonden (casemanager dementie) die samenwerkt met getrainde vrijwilligers. Ontmoeting, voorlichting en lotgenotencontact gaan hand in hand.

Elke eerste dinsdagavond van de maand is er een Alzheimercafé in verpleeghuis Het Zonnehuis, voor iedereen die met dementie te maken heeft.

- **Ondersteuning bij administratie**
Stroomopwaarts biedt ondersteuning bij het op orde houden van de financiën.

- **Formulierenbrigade**
Gratis hulp bij het invullen van noodzakelijke formulieren.

- **Welzijn**
Seniorenwelzijn werkt in de MVS-gemeenten en heeft drie ontmoetingscentra in Vlaardingen: De Bijenkorf, 't Trefpunt en Soenda. Vanuit deze ontmoetingscentra zijn welzijnsadviseurs werkzaam met betrekking tot het concept Welzijn op Recept. Naast Welzijn op Recept organiseert Seniorenwelzijn het volgende aanbod.

- **Visiteclubs:** zelfstandig wonende 55-plussers komen op een vaste dag per week bij elkaar om samen tijd door te brengen, koffie te drinken en activiteiten te doen. In Vlaardingen op 4 dagen in de week, Gedurende een aantal uur per dag, in de verschillende ontmoetingscentra.
- **Visiteclub Plus:** voor thuiswonende senioren met beginnende of lichte geheugenproblemen of die lichamelijk wat kwetsbaar zijn. In Vlaardingen op twee dagen per week gedurende een aantal uur in Brasserie Even of De Soenda.

- **Club Actief:** voor 55-plussers die graag samen met anderen iets buiten de deur ondernemen. De Club telt 15 leden die zelf de plannen maken, en bijeenkomen in De 5 Molens in Schiedam.
- **Eettafels:** bij de ontmoetingscentra worden regelmatig themamaltijden georganiseerd waar iedereen aan kan deelnemen.
- Hulp bij thuisadministratie voor senioren.

Ook worden er activiteiten en ondersteuning georganiseerd door onder meer ouderenbonden KBO/PCOB, Humanitas (humanitasmaatjes), Zonnebloem, Pameijer. En via ArgosErOpUit kunnen praktische, recreatieve en culturele uitstapjes inclusief vervoer en begeleiding geboekt worden.

Speciaal voor LHBTI-ers is er elke laatste donderdagmiddag van de maand een SeniorRoze Café in Grand Café Soenda.

- **Vrij reizen met de RET voor 65-plussers met een laag inkomen**
AOW-gerechtigden met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm kunnen – in ieder geval tot en met november 2019 – vrij reizen met de RET.

- **Vrijwilligers(ondersteuning)**

De OproepCentrale brengt thuiswonende mensen die hulp nodig hebben in contact met vrijwilligers. Bijvoorbeeld omdat zij ziek zijn, behoefte hebben aan sociale contacten of om de vaste mantelzorger even wat tijd voor zichzelf te gunnen. Daarnaast regelt de Begeleidende Vervoerservice Oproep-Centrale (BVO) vervoer en begeleiding voor mensen die dit zelf niet meer kunnen. Bijvoorbeeld voor een bezoek aan de dokter of het ziekenhuis. Vrijwilligers worden begeleid en de oproep-centrale verzorgt scholing en cursussen voor haar vrijwilligers.

In breder verband zet KLIK Vrijwilligers Vlaardingens zich in voor een geslaagde match tussen vrijwilligers en organisaties. KLIK wil vrijwilligerswerk toegankelijk maken voor iedereen en doet dat door mee te denken met organisaties en (potentiele) vrijwilligers over mogelijkheden, advies, deskundigheidsbevordering en evenementen.

DE BLAUWE ROUTE: VOORZIENINGEN OP MAAT

Op deze route kunnen oudere inwoners gebruik maken van individuele voorzieningen als zij niet zelfstandig of met hulp en steun van de omgeving kunnen meedoen, of daarbij meer dan dat nodig hebben: aanpassingen in huis, dagbesteding, beschermd wonen, huishoudelijke hulp, rolvoorzieningen, logeren, individuele begeleiding, vervoer, aanvullende bijstand.

ROGplus is de organisatie die voor Vlaardingens de maatwerkvoorzieningen regelt en indicaties verzorgt voor bijvoorbeeld individuele begeleiding thuis of dagbesteding in een zorginstelling. Stroomopwaarts is de organisatie die de inwoners van Vlaardingens steunt die (tijdelijk) niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien. In het geval een oudere behoefte heeft aan zorg die valt onder de Wet langdurige zorg dient een indicatie aangevraagd te worden bij het Centrum indicatiestelling Zorg. Zorg en verpleging door een wijkverpleegkundige verloopt via de Zorgverzekeringswet. Via ROGplus kan de volgende ondersteuning aangevraagd worden.

- **Aanpassingen in huis**

Afhankelijk van de situatie kan een woning-aanpassing bestaan uit een aanpassing van de toegang tot (een ruimte in) het huis; bijvoorbeeld een vlinder, drempeloprit of elektrische deur-automaat, aanpassing van de badkamer of van de keuken.

- **Huishoudelijke hulp**

Als het door ziekte, een beperking of ouderdom niet lukt om zelf het huishouden te doen en er geen familielid of kennis is die kan helpen, dan komt een oudere mogelijk in aanmerking voor huishoudelijke hulp. Deze kan bestaan uit: schoonmaken, stofzuigen, bed verschonen en ramen zemen.

Er zijn twee extra regelingen voor huishoudelijke hulp:

- **Toelage huishoudelijke hulp.** In 2019 is er een toelage huishoudelijke hulp beschikbaar. Men betaalt € 5,- per uur voor huishoudelijke werk, voor maximaal 2 uur per week. Deze regeling is bedoeld voor mantelzorgers die minimaal 4 uur per week mantelzorg bieden en cliënten die al huishoudelijke hulp krijgen. De toelage is in te zetten voor huishoudelijk taken en extra klussen zoals: grote schoonmaak, extra schoonmaak keuken, zolder opruimen, boodschappen doen, ramen zemen.

- **Was- en strijkservice.** De was- en strijkservice is er voor alle cliënten en mantelzorgers. Mensen met een laag inkomen én een Wmo-indicatie voor huishoudelijke hulp komen in aanmerking voor korting.

- **Rolvoorzieningen**

Als een oudere door ziekte of een beperking niet of moeilijk kan lopen, en een rollator helpt niet of onvoldoende, dan komt iemand mogelijk in aanmerking voor een rolvoorziening. Afhankelijk van de situatie kan een rolvoorziening bestaan uit een rolstoel, elektrische rolstoel, scootmobiel, handbike of fietsvoorziening.

- **Vervoer**

Ouderen die niet met het openbaar vervoer kunnen reizen komen mogelijk in aanmerking voor een vervoersvoorziening. Hiervoor zijn de volgende mogelijkheden:

- **Binnen de regio: Regiotaxi Waterweg.** Met Regiotaxi Waterweg reist men van deur tot deur in de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Vanaf het woonadres kan men maximaal 5 zones van het openbaar vervoer reizen (heen en terug ca. 25 km). Als er een medische noodzaak is, dan kan de begeleider gratis meereizen (begeleiderspas verplicht). Als

er geen medische noodzaak is, dan kan er één begeleider meereizen tegen hetzelfde tarief.

- **Buiten de regio: Valys.** Met de taxi van Valys kan men ook buiten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam reizen. Dat kan als meer dan 5 zones van het openbaar vervoer worden afgelegd vanaf het woonadres.
- **Individueel vervoer.** Als een oudere om medische reden geen gebruik kan maken van Regiotaxi Waterweg, komt deze mogelijk in aanmerking voor een individuele (rolstoel)taxi. Een andere oplossing is aanpassing van een eigen vervoermiddel. De ROGplus-consulent bepaalt of een oudere in aanmerking komt voor een (rolstoel)taxi of aanpassing van een eigen vervoermiddel.

- **Dagbesteding**

Dagbesteding is bedoeld voor mensen die het niet lukt om de dag zelfstandig door te brengen, en waarbij er geen familielid of kennis is die de oudere kan helpen. Door dagbesteding blijven mensen actief en onder de mensen. En is ook bedoeld om de mantelzorger te ontlasten. Dagbesteding kan bestaan uit bewegen, samen koken en eten, geheugentraining, muziek maken en zingen, en creatieve activiteiten.

- **Logeren**

Het is mogelijk om tijdelijk te logeren in een zorginstelling als dat nodig is om de mantelzorger te ontlasten. Hiervoor geldt dat ouderen de zorg krijgen die zij nodig hebben gedurende elke week maximaal 3 keer 24 uur. Het opsparen van uren is mogelijk (voor de vakantie van de mantelzorger) en een oudere kan er maximaal drie maanden verblijven (als dat nodig is voor de mantelzorger).

- **Individuele begeleiding**

Deze ondersteuning is bedoeld voor cliënten met een psychische stoornis, psychosociaal probleem of verstandelijke beperking die moeite hebben met hun dagelijkse bezigheden. Als familieleden of kennissen onvoldoende kunnen helpen, dan komen zij mogelijk in aanmerking voor sociale en persoonlijke begeleiding. De begeleider komt bij de cliënt thuis en biedt ondersteuning bij het plannen van huishoudelijke taken, aanbrengen van structuur in een dag, maken van een week-planning, leren om op tijd te komen, leren om afspraken na te komen en/of contact te hebben met anderen.

- **Persoonlijke verzorging**

In combinatie met individuele begeleiding kunnen ouderen met een psychiatrische- en/of verstandelijke en/of zintuiglijke beperking die

niet goed voor zichzelf kunnen zorgen begeleiding krijgen bij het wassen, aan- of uitkleden of het innemen van medicijnen.

Op de site van ROGplus staat dat de persoonlijke verzorging in de meeste situaties valt onder de Zorgverzekeringswet. In dat geval kunnen ouderen zich voor hulp melden bij de huisarts of hun zorgverzekeraar

- **PlusWonen**

De concept PlusWonen is door de gemeenten Vlaardingen en Schiedam ontwikkeld samen met ROGplus en Frankeland/Vaartland. De Frankelandgroep biedt verschillende vormen van zorg aan binnen één pakket voor ouderen die in eigen (aanleun)woningen wonen en nog niet in aanmerking komen voor intramurale zorg.

- **Beschermd wonen**

Als het door psychiatrische problemen (tijdelijk) niet lukt om zelfstandig te wonen en familie en vrienden niet kunnen helpen, dan komt een oudere mogelijk in aanmerking voor beschermd wonen. Beschermd wonen houdt in dat iemand samen met anderen in een huis of appartement woont, waarbij er altijd begeleiding aanwezig is.

Eigen bijdrage

Voor een deel van de voorzieningen die iemand ontvangt via ROGplus moet een bijdrage betaald worden. Dit geldt voor: huishoudelijke hulp, woonvoorzieningen, dagbesteding, logeren in een zorginstelling, elektrische deuropener op een eigen voordeur, vlonder bij een eigen voordeur, scootmobiel en begeleiding. Er hoeft geen eigen bijdrage betaald te worden voor Regiotaxi, (elektrische) rolstoel, elektrische deuropener op een centrale toegangsdeur, vlonder bij een centrale toegangsdeur, verhuiskosten tegemoetkoming. Per 1 januari 2019 is landelijk bepaald dat er een maximum geldt voor de eigen bijdrage voor hulp en maatwerkvoorzieningen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De eigen bijdrage bedraagt nu maximaal € 17,50 per vier weken, onafhankelijk van de hoogte van het inkomen of vermogen.

Inkomensondersteuning en hulp bij schulden door Stroomopwaarts

Stroomopwaarts steunt inwoners van Maassluis, Vlaardingen en Schiedam die (tijdelijk) niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

- **Bijzondere bijstand en minimaregelingen**

Inwoners met een laag inkomen die te maken krijgen met noodzakelijke kosten die zij niet zelf

kunnen betalen, kunnen bijzondere bijstand aanvragen. Stroomopwaarts regelt de aanvragen van de bijzondere bijstand namens de gemeente Vlaardingen.

- **Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten**

De gemeente Vlaardingen biedt een Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten aan. Deze is bedoeld voor inwoners met een inkomen niet hoger dan 120% van de netto bijstandsnorm (excl. vakantietoeslag) en niet te veel vermogen. Hiermee kunnen inwoners hun zorgverzekering uitbreiden met extra vergoedingen voor kosten zoals bijvoorbeeld brillen, eigen bijdragen Wmo en de tandarts. De verzekeraar geeft hierbij korting en de gemeente betaalt een deel van de premie. Aanvragen kunnen worden geregeld via de website www.gezondverzekerd.nl.

- **Schuldhulpverlening**

Wanneer inwoners hun eigen financiën niet op orde kunnen houden en in financiële problemen komen, kan Stroomopwaarts helpen. De consulent schuldhulpverlening bepaalt welke schuldhulpverlening er gebruikt kan worden. Aan schuldhulpverlening door Stroomopwaarts zijn geen kosten verbonden.

Gebruik en waardering van het aanbod

DE ORANJE ROUTE: DE ALGEMENE VOORZIENINGEN

Als het gaat om de algemene voorzieningen dan valt het volgende op in het gebruik van het aanbod.

Het aantal Vlaardingse cliënten en vrijwilligers van de Oproepcentrale is de afgelopen jaren toegenomen. Het aantal cliënten steeg van 104 in 2014 naar 302 in 2018. Het aantal vrijwilligers nam toe van 55 in 2014 tot 117 in 2018. Het aantal nieuwe aanvragen per jaar vanuit Vlaardingen was 71 in 2014 en 89 in 2018. Vorig jaar zijn er 317 inschrijvingen geweest bij KLiK voor vrijwilligerswerk. Ongeveer 10% hiervan was 65+.

Uit het jaarverslag van Seniorenwelzijn over 2017 komt naar voren dat:

- 110 vrijwilligers bijdroegen aan de activiteiten van Seniorenwelzijn in Vlaardingen;
- 31 cliënten een beroep deden op thuisadministratie door 14 vrijwilligers;
- 45 cliënten Welzijn op recept kregen en dat de welzijnadviseur hier 8 uur per week aan kon besteden;
- onder leiding van een beweegcoach van

Seniorenwelzijn 717 ouderen zijn gaan bewegen. Nog eens 175 ouderen hebben deelgenomen aan ambulante beweegactiviteiten;

- er op jaarbasis 1100 deelnemers waren voor de reguliere visiteclubs, 500 deelnemers voor een reguliere/crea visiteclub, 400 deelnemers voor de VisiteclubPlus en 17.177 deelnemers meededen aan de beweeg- en denksportactiviteiten in De Bijenkorf. Deze aantallen hebben betrekking op het aantal deelnemingen, niet op het aantal unieke ouderen dat is bereikt.

Seniorenwelzijn heeft met Wijkpeil een instrument in handen om meer zicht te krijgen op de vragen en behoeften van senioren voor wat betreft verschillende leefgebieden. Er wordt gewerkt met een vragenlijst die door vrijwilligers bij bewoners wordt afgenomen. In 2017 zijn er in Vlaardingen op deze manier 103 huisbezoeken afgelegd.

DE BLAUWE ROUTE: VOORZIENINGEN OP MAAT

Als het gaat om de maatwerkvoorzieningen – de voorzieningen waarvoor een indicatie vereist is – dan valt het volgende op in het gebruik en waardering van het aanbod.

In het eerste half jaar van 2018 waren er in Vlaardingen 7.215 inwoners met een maatwerkarrangement Wmo. Dit betekent dat 10% van de inwoners een maatwerkarrangement had. Deze maatwerkarrangementen hebben betrekking op 5.835 huishoudens, oftewel 16,9% van de huishoudens.

De groep ouderen is logischerwijs bovengemiddeld vertegenwoordigd als het gaat om maatwerkarrangementen. Van alle Vlaardingers heeft zoals gezegd 10% een maatwerkvoorziening. Bij de groep 60 t/m 74-jarigen ligt dit percentage op 11,8%. Voor de groep 75+ ligt dit percentage met 50% aanzienlijk hoger.

Wanneer er gekeken wordt naar het soort arrangement, dan ontstaat het volgende beeld. De cijfers zijn weergegeven als percentage inwoners van de betreffende leeftijdscategorie.

	60 t/m 74	75+	Alle inwoners
Ondersteuning thuis	6,0%	15,9%	4,7%
Hulp bij het huishouden	4,0%	20,2%	3,3%
Verblijf en opvang	0,2%	0,4%	0,2%
Hulpmiddelen en diensten	8,1%	44,4%	7,1%

–
Bron: CBS MSD WMO, aangeleverd door KC MVS
Leesvoorbeeld: van de 60-74-jarige Vlaardingers heeft 6,0% ondersteuning thuis.

Bijzondere bijstand en minimaregelingen

In 2018 is er door Stroomopwaarts aan ouderen (65 jaar en ouder; de AOW-gerechtigden) 57 maal bijzondere bijstand en 2 minimaregelingen verstrekt. Van deze 57 voorzieningen zijn er 15 verleend aan gehuwden en 42 aan alleenstaanden. De verdeling over de leeftijdsgroepen was als volgt: 66-74 jaar: 38, 75-84 jaar: 12 en 85+ 7 maal.¹⁸

—
¹⁸ Bron: Stroomopwaarts

Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten

In 2018 hebben 3.817 mensen gebruik gemaakt van de Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten. Hiervan waren 680 deelnemers 65 jaar of ouder.¹⁹ Waar 65-plussers 22% van de Vlaardingse bevolking uitmaken, is hun aandeel in het gebruik van de CAV nog geen 6%.

—
¹⁹ Bron: Stroomopwaarts

Schuldhulpverlening

In 2018 hebben 22 ouderen een beroep gedaan op een vorm van schuldhulpverlening van Stroomopwaarts. Dat kan een adviesgesprek geweest zijn, een budget-training of een schuldregeling. Van deze 26 vielen er 17 in de leeftijdscategorie 65-74 jaar, vier waren er

75 jaar of ouder en 1 was 85+.²⁰

—

²⁰ Bron: Stroomopwaarts

Waardering van het aanbod

Er wordt jaarlijks onderzoek gedaan naar de cliëntervaringen onder de inwoners die een maatwerkvoorziening Wmo ontvangen. Dit is een groep die niet leeftijdgebonden is, maar waar ouderen een substantieel deel van uitmaken. Van de respondenten is 77,9% 65 jaar of ouder (17,4% van de respondenten valt in de leeftijdsgroep 65 t/m 74 jaar en 60,5% is 75+). Uit het cliëntervaringsonderzoek 2018 komt naar voren dat:

- 80% van de respondenten wist waar hij/zij moest zijn met zijn/haar hulpvraag; 8% niet;
- 76% van mening is dat hij /zij snel werd geholpen; 11% niet;
- 90% zich serieus genomen voelde door de medewerker; 4% niet;
- 84% van mening is dat er in het gesprek samen is gezocht naar oplossingen; 4% niet;
- 70% niet wist dat hij/zij gebruik kon maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner; 30% wel.

Ten aanzien van de kwaliteit van de ondersteuning en effecten daarvan komt uit het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2018 het volgende beeld naar voren:

- 86% vindt de kwaliteit van de ondersteuning goed; 5% niet;
- 83% geeft aan dat de ondersteuning past bij zijn/haar hulpvraag; 6% vindt van niet;
- 77% kan door de ondersteuning beter de dingen doen die hij/zij wil; 6% vindt dat niet;
- 82% kan zich beter redden door de ondersteuning; 4% niet;
- 74% is van mening dat hij/zij door de ondersteuning een betere kwaliteit van leven heeft; 6% vindt van niet.

[Analyse van de leefwereld van ouderen](#) ➔

[Conclusies en aanbevelingen](#) ➔

[INHOUDSOPGAVE](#) ➔

[OVERZICHTSPLAAT](#) ➔

[AANBOD VOOR OUDEREN IN VLAARDINGEN](#)

Analyse van de leefwereld van ouderen

In week 7 zijn de onderzoekers en een reporter eropuit gegaan om gesprekken te voeren met ouderen en hun helpers. Met als gespreksmateriaal de Cirkel van Welbevinden is met ouderen gesproken in De Bijenkorf, Odensehuis De Bovenkamer, Soenda (dagbesteding) en bij een oudere thuis die vrijwilligster is bij De Windwijzer. Ook zijn gesprekken gevoerd met een wijkverpleegkundige, een serviceconsulent en medewerker Dagbesteding bij Soenda, de wijkmeester Sociale aanpak en een complexbeheerder van Waterweg Wonen. Bij de Oproepcentrale zijn de onderzoekers in gesprek gegaan met een groep vrijwilligers die ouderen bijstaan door regelmatig bij hen op bezoek te gaan, of ouderen te begeleiden en te vervoeren naar ziekenhuis- of artsbezoek. De reporter heeft haar bevindingen aan het onderzoeksteam teruggekoppeld door middel van de inzending van reflectieformulieren. Deze hebben veel waardevolle informatie opgeleverd.

De onderzoekers hebben een analyse van wat zij geobserveerd, gehoord en gelezen hebben, opgetekend in een 'ingezonden brief van ouderen aan de gemeenteraad' en uitgewerkt tot een analyse per leefdomein. Tijdens de Verdiepingssessie op 20 februari 2019 zijn de brief en de analyse getoetst en aangevuld door een groep formele en informele

zorgers, ondersteuners, initiatiefnemers en medewerkers van de gemeente. Lees in de bijlagen de terugkoppeling van de Verdiepingssessie.

'Ingezonden brief aan de Vlaardingse gemeenteraad'

- * De ingezonden brief is een analyse-instrument waarmee de onderzoekers hun analyse hebben kunnen delen en aanscherpen met formele en informele zorgers, ondersteuners, initiatiefnemers en medewerkers van de gemeente.

Beste raadsleden,

Hoe is het om ouder te worden in Vlaarding?
Veel hangt natuurlijk samen met gezondheid. Als je helder van geest bent ten niet al te grote lichamelijke ongemakken hebt, dan is het best te doen. Het blijft wel opletten om als volwaardig mens gezien te worden. Hoe vaak maak je niet mee dat er over je hoofd heen wordt gesproken. Je moet aardig assertief zijn om dat niet te laten gebeuren. Zelfs eigen kinderen hebben er een handje van om – zeker na je 80e – overdreven zorgzaam te worden. Het is fijn dat ze oplettend zijn, maar zolang het kan houden we zelf de touwtjes in handen.

Niet iedereen is zo assertief. Je wilt beleefd blijven en niemand voor het hoofd stoten. Ook de beleving is voor iedereen anders. Het maakt uit wat je achtergrond is. In veel andere culturen dan de Nederlandse spreekt het vanzelf dat je deel uit blijft maken van de gemeenschap. Niemand heeft het over mantelzorg, want die zorg voor elkaar hoort er nu eenmaal bij. Maar de jonge generatie moet dat wel kunnen bolwerken! Er zijn ook ouderen die graag leunen. Dat deden ze waarschijnlijk altijd al. Sommigen zeuren hun hele leven. Het maakt ook verschil of je een baan hebt gehad met verantwoordelijkheden en hebt leren relativeren.

Als je erover nadenkt is het heel wonderlijk hoe dubbelhartig we zijn over senioren.

Aan de ene kant lijkt je er niet meer bij te horen. Aan de andere kant word je omarmd omdat we met elkaar een zwerm aan vrijwilligers vormen. In die zin draait de Vlaardingse samenleving voor een belangrijk deel op ons. En dan hebben we het nog niet eens over de spil die we zijn in menig gezin als oppas oma's en opa's.

Er zijn ouderen die hun huis niet of nauwelijks uitkomen.

Dat kan een keuze zijn. Maar als het isolement een kwestie is van niet durven en/of niet kunnen dan is het een ander verhaal. En dat laatste is veel vaker het geval

dan je misschien denkt in onze welvarende samenleving. Achter voordeuren spelen zich taferelen af die met geen pen te beschrijven zijn. Oud worden is mooi, oud zijn is voor velen een hel. Denk nou niet dat we dramatiseren, dat we slechts een paar uitzonderingsgevallen voor ogen hebben. Als je er zelf niet mee in aanraking komt, privé of in je werk, ontdek dan dat het verhaal van eigen kracht en regie en van samenkracht een goed verhaal is voor vitale ouderen. En dat er tegelijkertijd een niemandsland is ontstaan waarin de kwetsbaren onder ons tussen wal en schip vallen.

Eenzaamheid is een onderwerp dat de samenleving bezighoudt.

Laat één ding duidelijk zijn. Als je situatie drastisch verandert, dan val je in een gat dat niet te beschrijven is. Een grote groep heeft dat als ze stopt met werken. We ervaren het allemaal als onze partner ziek wordt of doodgaat. De zin van het leven dringt zich dan levensgroot op. Wat doet het er allemaal nog toe? Je kunt nog zulke fijne (klein)kinderen hebben, burens, vrienden, kennissen, actief zijn bij verenigingen, niemand kan je behoeden voor dat diepe dal waar je zelf uit moet klimmen. Er kan nog zo veel aanbod zijn, en dat is er, moet je kijken wat er allemaal te doen is en hoeveel voorzieningen er zijn! - maar het gaat om het zetten van die eerste stap. Niet iedereen is in staat om die uit eigen beweging te zetten. Het is dus van

grote betekenis dat mensen uit de omgeving je bij de hand nemen om over die drempel te gaan. Een goede buur bijvoorbeeld, of de praktijkondersteuner van de huisarts die welzijn op recept voorschrijft. Onderschat niet hoeveel groepsvorming er is. Vlaardingen staat te boek als een gemeenschap waar je niet makkelijk tussenkomt. Je voelt je hier niet zomaar ergens welkom. De ene vrijwilliger is ook de andere niet. De introductie luistert dus nauw. Dat er iemand met je meegaat en de groep wordt voorbereid op een nieuwkomer.

Er zijn ouderen die hun huis niet of nauwelijks uitkomen.

Dat kan een keuze zijn. Maar als het isolement een kwestie is van niet durven en/of niet kunnen dan is het een ander verhaal. En dat laatste is veel vaker het geval dan je misschien denkt in onze welvarende samenleving. Achter voordeuren spelen zich taferelen af die met geen pen te beschrijven zijn. Oud worden is mooi, oud zijn is voor velen een hel. Denk nou niet dat we dramatiseren, dat we slechts een paar uitzonderingsgevallen voor ogen hebben. Als je er zelf niet mee in aanraking komt, privé of in je werk, ontdek dan dat het verhaal van eigen kracht en regie en van samenkracht een goed verhaal is voor vitale ouderen. En dat er tegelijkertijd een niemandsland is ontstaan waarin de kwetsbaren onder ons tussen wal en schip vallen.

Er is zoveel wegbezuinigd dat veel ouderen thuis wonen, terwijl dat niet meer gaat.

De tijden zijn veranderd, dat is duidelijk. Er is veel minder geld; de bejaarden- en verzorgingshuizen van vroeger komen niet meer terug. Maar sluit je ogen niet voor het grote gat dat is ontstaan tussen thuis wonen en de allerzwaarste zorg in een verpleeghuis. Ga naar plekken waar ouderen zijn, ontmoetingsplekken, visiteclubs, dagbesteding, voedselbank. Praat met informele en formele helpers die een inkijk hebben in de thuissituatie van ouderen: huishoudelijke hulpen, verpleegkundigen, mantelzorgondersteuners, zorgadviseurs, vrijwilligers, wijkteamleden. Vorm je zo een beeld van de schraalheid in zorg en de sociale armoede die is ontstaan. Eenzaamheid is niet voor niets een groot thema. Je zult horen:

- Dat veel ouderen geen netwerk hebben waar ze op terug kunnen vallen.
- Dat ouderen met en zonder migratieachtergrond elkaar in hun directe omgeving willen ontmoeten.
- Dat velen de eindjes financieel aan elkaar moeten knopen en daar niet mee te koop lopen.
- Dat alleen thuis eten ellendig voelt.
- Dat mantelzorgers door hun hoeven zakken met alle gevolgen van dien.
- Dat de geïndiceerde zorg aan huis zo minimaal is dat een kop koffiedrinken alleen kan in eigen tijd.
- Dat de helpers het geestelijk heel zwaar vinden

-

WONEN

Als het erom gaat om zo lang mogelijk prettig en zelfstandig te kunnen wonen, dan lukt dat voor ouderen die lichamelijk en geestelijk vitaal zijn. Het wordt lastiger als ouderen in het schemergebied terecht komen waarbij zij eigenlijk niet meer thuis kunnen wonen, maar nog ‘te goed zijn’ voor een andere woning, zoals een aanleunwoning of een verpleeghuis.

Een groep ouderen kan – letterlijk – de deur niet uit. Dit is de groep die op een etage in een portiekwoning zonder lift woont en onvoldoende goed ter been is om de trappen op en af te kunnen. En aangezien vrienden en familieleden veelal ook op leeftijd zijn, kan ook niet iedereen meer op bezoek komen.

Er zijn in Vlaardingen veel te weinig woningen, en een wachtlijst voor aanleunwoningen. De zorgaanbieder wijst de beschikbare woningen toe. Dat zijn meestal de woningen in complexen die vlakbij verpleeghuizen zijn gelegen.

Om in aanmerking te komen voor een nieuwe woning moet een oudere wel als woningzoekende staan ingeschreven én dit elk jaar weer bevestigen. De zogenoemde Woonpas – het bewijs dat iemand staat ingeschreven als woningzoekende – dient

jaarlijks te worden verlengd en betaald. Dat willen ouderen nog wel eens vergeten, en dat leidt in de praktijk tot schrijnende gevallen, want dit is een harde eis.

Woningcorporaties en zorgaanbieders werken steeds meer samen en zetten woonconsulenten in die oog en expertise hebben als het gaat om kwetsbare ouderen.

Een ander gehoord aandachtspunt ten aanzien van wonen is dat liften in complexen soms langere tijd buiten werking zijn, bijvoorbeeld bij onderhoudswerkzaamheden. Dit kan lang duren, soms weken of zelfs maanden, waardoor een groep ouderen al die tijd de deur niet uit kan. Ook is er niet bij alle woningen ruimte om de scootmobiel te parkeren.

GEZONDHEID

Gezondheid is niet leeftijdgebonden: sommige mensen zijn tot op hoge leeftijd heel gezond van lijf en leden en sommigen hebben al jong pech met hun gezondheid. De huidige generatie ouderen wil doorgaans niemand tot last zijn en houdt zich groot.

Er is gekort op de geïndiceerde huishoudelijke hulp. Niet iedereen kan particuliere hulp betalen. De

huishoudelijke hulp doet niet alles wat de oudere wenst. Zo mag de was niet meer gedaan worden, daar is een was- en strijkservice voor. Ook is niet iedere oudere even mondig om de hulp aan te sturen, en verschillen de onderliggende maatstaven voor het begrip ‘schoon’ nog wel eens.

Financiële problemen en zorgen om hoge kosten voor zorg en medicijnen belemmeren mensen om naar de dokter of tandarts te gaan. Als er thuiszorg is, dan woekert deze met de tijd. Er is geen tijd voor een kopje koffie. En dat zal in de toekomst niet anders worden, gezien het tekort aan personeel. Ook wordt duidelijk dat de thuiszorg niet altijd weet wat er is aan andere ondersteuningsmogelijkheden, waardoor zij ouderen hier niet op kunnen wijzen.

Vrijwilligers en hulpverleners geven aan dat zij niet zelden meemaken dat ouderen in situaties verkeren waarvan je je kunt afvragen of het nog verantwoord is. Zo is er geen standaardcontrole op medicatie, is er sprake van overspannen mantelzorgers en onvoldoende zorg. En tegelijkertijd zijn er ook situaties waar er vele hulpverleners bij een oudere over de vloer komen.

‘Bedenk dat sommige ouderen geen hulp willen. En dat leed niet altijd is te verzachten.’

Sommige ouderen willen geen ondersteuning of hulp. Oprecht niet, of omdat ze bang zijn voor de kosten of het kwijtraken van de regie en zeggenschap over hun leven. Het is soms ook de vraag in welke mate mensen nog regie kunnen houden over hun eigen leven. Wanneer pak je als professional over? Wat is belangrijker: eigen regie (met als risico dat het af en toe mis gaat) of overpakken?

Er zijn veel vrijwilligers die zich inzetten voor ouderen. Wel is het zaak de vrijwilligers te beschermen én op de hoogte te houden zodat zij weten in welke situatie zij stappen.

Overspannen mantelzorgers is een groot aandachtspunt, en dan is er ook nog een deel buiten beeld. Het is van belang dat mensen oog hebben voor signalen van overbelasting en ontsporing: leren signaleren. Er wordt door Vlaardingen wel ingezet op respijtzorg. Ook is er voor mantelzorgers een tijdelijke regeling op basis waarvan zij huishoudelijke hulp kunnen krijgen tegen gereduceerd tarief.

Dit is een voorbeeld van praktische ondersteuning van mantelzorgers. Maar het is wel weer een regeling, die ook niet bij iedereen bekend is. In februari en maart 2019 zijn gesprekken gevoerd met mantelzorgers en professionals over ondersteuningswensen, waaronder respijtzorg. Er wordt gewerkt aan een regionale visie op mantelzorgondersteuning.

Vanuit de gemeente wordt er ingezet op preventie, om te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk gezond blijven. Dit gebeurt onder meer door het netwerk gezond oud worden.

MOBILITEIT

Een noodzakelijke voorwaarde om zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan de samenleving is mobiliteit. De deur uit kunnen om boodschappen te doen, naar een activiteit te gaan of vrienden en familie te bezoeken.

Soms wordt de mobiliteit van ouderen belemmerd door de woonomstandigheden, als er geen lift is of als de lift buiten gebruik is. Of doordat de buitenruimte niet ‘leeftijdvriendelijk’ is. Als de tegels schots en scheef liggen waardoor het lastig is met de rollator over de stoep te gaan.

Ouderen zijn veelal aangewezen op anderen voor het vervoer, waardoor de mogelijkheden soms beperkter zijn. Ook de Argos mobiel kent momenten – hoewel steeds minder – dat deze niet beschikbaar is. Er is een groep ouderen die tussen wal en schip valt en geen indicatie krijgt voor de Regiotaxi en Valys.

En soms zitten er regels in de weg. Er is een wachttijd voor de Regiotaxi, waardoor een oudere altijd met een ruime marge moet reizen en moet wachten. Er is wel veel verbeterd, doordat de chauffeurs bellen om te laten weten wanneer ze er zijn. De vrijwilligers die met ouderen meegaan naar het ziekenhuis, mogen daar niet voor de deur parkeren. En de begrenzing van de Argos Mobiel betekent dat er alleen binnen de eigen gemeente gereisd kan worden.

Ook is er een groep ouderen die het zich financieel niet kan permitteren om te reizen met vervoersdiensten omdat de eigen bijdrage voor hen te hoog is. Wat positief is, is dat de eigen bijdrage voor de Wmo een vast bedrag geworden is. Eerst stapelden de eigen bijdragen zich op, waardoor mensen niet meer aanvroegen.

Mensen weten lang niet altijd wat er kan. Er is veel ‘van horen zeggen’.

VEILIGHEID

Als het gaat om de veiligheid in huis dan laat die soms te wensen over, en staat die niet gelijk aan de veiligheid in een verzorgingshuis. Bijvoorbeeld als het gaat om brandveiligheid en het tijdig kunnen evacueren. Of als mensen geen overzicht hebben over hun medicijnvoorraad.

Een ander genoemd aspect ten aanzien van veiligheid is ouderenmishandeling. Het gaat dan om financiële uitbuiting van ouderen. Of om mantelzorgers die overbelast zijn, ontsporen en daarmee een gevaar zijn voor de oudere.

‘We moeten respijtzorg uitbreiden en op diversiteit inrichten.’

Veel van de ouderen die we spraken gaan 's avonds niet meer (alleen) de deur uit. Zij voelen zich te kwetsbaar. Ook horen we dat veel ouderen 's avonds de deur niet meer opendoen.

De inrichting van de buitenruimte is van invloed op de subjectieve veiligheidsbeleving. Het gaat dan zowel om schoon/heel als om bijvoorbeeld zichtlijnen die niet worden belemmerd door struiken.

ACTIVITEITEN / BEZIG ZIJN

In Vlaardingen is een breed aanbod aan activiteiten voor ouderen. In ieder geval als het gaat om aanbod waar autochtone ouderen op afkomen. Er is eigenlijk geen inzicht in hoe het staat met het aanbod waar ouderen met een migratieachtergrond aan deelnemen of in geïnteresseerd zijn. Er is wel een project geweest van Careyn voor allochtone ouderen, maar dat was tijdelijk.

De echt kwetsbare ouderen komen niet meer naar buiten.

Wat duidelijk is geworden is dat bijeenkomsten met ouderen wel vragen om een vorm van begeleiding. Om de sfeer goed te houden en om te zorgen dat ook nieuwe deelnemers zich welkom voelen en geïntroduceerd worden. Wat heel goed werkt is samen eten. Dat is een activiteit die het goed doet, en zeker voor alleenstaande ouderen ook nog eens praktisch is en kan bijdragen aan een gezonde leefstijl.

Alles valt of staat met vrijwilligers. Er zijn heel veel vrijwilligers betrokken bij het organiseren en begeleiden van activiteiten. Zonder vrijwilligers zou het onmogelijk zijn het huidige aanbod te realiseren.

SOCIALE RELATIES / CONTACT HEBBEN

Voor veel ouderen is het een enorme drempel om erop uit te gaan en nieuwe relaties aan te knopen. Ook voor vitale ouderen. Het vergt initiatief en moed om ergens naar binnen te stappen waar je niemand kent. Welzijn op Recept is genoemd als waardevolle ondersteuning voor ouderen om stappen te zetten om hun kring te vergroten.

‘Veel ouderen hebben behoefte aan drie dingen: aandacht, aandacht en aandacht.’

De behoefte aan aandacht is met nadruk genoemd. De kring wordt klein en de contacten die er zijn worden aangegrepen om het verhaal te vertellen. Dit betekent ook dat het voor vrijwilligers en ondersteuners lastig kan zijn om ‘even’ langs te gaan. Het komt ook voor dat ouderen een hulpvraag stellen vanuit een behoefte aan aandacht. Professionele helpers mogen geen tijd besteden aan het sociale aspect, terwijl dit voor ouderen juist erg belangrijk en waardevol is. In de toekomst zal dit alleen nog maar meer gaan voorkomen; er is te weinig personeel dat verzorgende handelingen kan bieden.

Ouderen hebben behoefte aan zowel huisbezoek als aan ontmoetingsmogelijkheden in de directe woonomgeving.

FINANCIËN

Hoewel ouderen doorgaans AOW ontvangen, is rond kunnen komen voor veel ouderen een zorg. De oudere generaties zijn zuinig en komen er niet snel mee naar buiten als het ze niet lukt de eindjes aan elkaar te knopen.

In veel gevallen worden de geldzaken van ouderen gedaan door hun kinderen. Als kinderen de financiële administratie doen, gaat dat vaak goed, maar soms ook niet en leidt dit tot verduistering of financiële uitbuiting.

We hebben vaak gehoord dat er drempels zijn om aan activiteiten deel te nemen of te reizen door de eigen bijdragen die worden gevraagd. Alles kost geld en het telt snel op.

COMMUNICATIE

Er zijn initiatieven om (ook) ouderen te horen en te weten te komen wat er speelt. Zo voert Seniorenwelzijn in complexen het Wijkpeil uit waarbij vrijwilligers achter de voordeur komen om met ouderen te spreken over hun welbevinden in

het complex. Ook bezoekt Seniorenwelzijn alle 80-plussers om hen te informeren. Ook corporaties leggen huisbezoeken af.

‘Investeer in het gesprek tussen ouderen en hulpverlener over wat nodig is om te leven, zoals de ouderen dat zelf wensen.’

Er is bij ouderen, maar ook bij professionals en vrijwilligers, sprake van onbekendheid met het aanbod aan activiteiten en voorzieningen. Opvallend is dat in de gesprekken de wijkteams vrijwel niet genoemd zijn als plek voor informatie of ondersteuning. Aangegeven is dat ouderen proberen zelf hun problemen op te lossen; zij gaan niet naar een wijkteam.

‘Mensen weten lang niet altijd wat er kan. Er is veel ‘van horen zeggen’.’

Voor een groep ouderen is het een grote drempel om het initiatief te nemen om hulp te vragen. Ook is niet iedereen mondig genoeg om in gesprek te gaan

met een medewerker van een loket of organisatie. In dergelijke gevallen zou een zaakwaarnemer of souffleur heel nuttig zijn. Ook laaggeletterdheid, andertaligheid en doofheid kunnen een drempel zijn om in contact te komen en te communiceren. Zorgaanbieders zijn verplicht te attenderen op een onafhankelijke cliëntondersteuner. Door betrokkenen in het zorgveld is aangegeven dat zij deze ondersteuner nooit tegenkomen in hun werkpraktijk of in contacten met ouderen.

Vroeger zat de huishoudelijke hulp in hetzelfde team als de thuiszorgmedewerker. De huishoudelijke hulp is enkele uren per week bij een oudere binnen, heeft ook vaak wat meer een vertrouwensband, en kon toen makkelijker signalen doorgeven aan de thuiszorg.

Voorlichting is belangrijk, bijvoorbeeld over sociale veiligheid, en over valpreventie. Dit kan het beste gekoppeld worden aan activiteiten waar ouderen aan deelnemen.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat?

Aan de reporters is in het terugkoppelingsformulier de vraag gesteld wat er naar aanleiding van de gesprekken die zij voerden met ouderen centraal zou moeten staan. De reporter in Vlaardingen maakte de volgende zin af: hoe kunnen we ervoor zorgen dat

- we langer veilig zelfstandig kunnen wonen?
- mensen die zorg nodig hebben op een eenvoudige wijze weten waar ze moeten zijn?

Profielen van ouderen ➔

Conclusies en aanbevelingen ➔

INHOUDSOPGAVE ➔

OVERZICHTSPLAAT ➔

ANALYSE VAN DE LEEFWERELD VAN OUDEREN

Profielen van ouderen

Raadsleden gaven tijdens flitsontmoetingen aan dat in dit onderzoek drie profielen van (groepen) ouderen extra aandacht verdienen: jonge, eenzame en kwetsbare ouderen. Tijdens de Joint Factfindingbijeenkomst op 22 januari 2019 bespraken we wat er met en voor deze ouderen vastgehouden, versterkt, vernieuwd en verlaten zou moeten worden. Lees in de bijlagen de terugkoppeling van deze sessie. We hebben er de essentie uitgehaald in de vorm van aandachtspunten voor de toekomst.

Jonge ouderen

Met jonge ouderen bedoelen we senioren in de derde levensfase. Ze zijn tussen de 55 en 75 jaar.²¹ Deze jonge ouderen zijn onmisbaar voor de samenleving. Ze doen vrijwilligerswerk, bieden mantelzorg en leveren culturele bijdragen.²² Over het algemeen is het een vitale groep, die een veelkleurige nieuwe generatie ouderen vormt. De vraag is in hoeverre deze jonge ouderen willen anticiperen op kwetsbaarheid en afhankelijkheid.

—
²¹ De jeugd geldt als eerste en de volwassenheid als tweede levensfase. De overgang van de derde naar de vierde levensfase is rond de 75 tot 80 jarige leeftijd. Deze fase wordt gekarakteriseerd door toenemende beperkingen als gevolg van gezondheidsproblemen.

²² De Raad voor de Volksgezondheid en Samenleven (RVS) werkt

aan een advies over goed leven bij ouderdom om met de ‘grijze druk’ om te gaan. Daarin zal aandacht worden besteed aan de derde levensfase.

- **Waardeer en stimuleer de inzet van jonge ouderen als vrijwilliger.**

Benadruk het belang van hun inzet voor Vlaardingen en Vlaardingers. Nodig jonge ouderen actief uit om vrijwilliger te worden en laat hen tips geven over de invulling ervan. Faciliteer de uiteenlopende vormen van vrijwilligerswerk. Naast georganiseerd vrijwilligerswerk zijn er ook steeds meer spontane initiatieven. Achter het woord ‘vrijwilliger’ gaan doeners schuil, die de handen uit de mouwen steken, regelaars die zorgen dat de boel voor elkaar komt, bedenkers van iets nieuws, verbinders die mensen en organisaties bij elkaar brengen, trekkers die een idee verder brengen en aanhakers die meedoen met initiatieven van een ander. Sluit hierbij aan met een eigentijdse visie op vrijwilligersbeleid.

- **Moedig jonge ouderen aan om vooruit te kijken.** Ga met een brede groep de dialoog aan over ouderdom. Sluit aan bij het ‘sleutelmoment’ waarop mensen overwegen met (deeltijd) pensioen te gaan, bijvoorbeeld met trainingen ‘Pensioen in zicht’. Investeer daarbij ook in jonge ouderen met

een migratieachtergrond. Heb het met ‘empty-nesters’ over hun woonsituatie en bespreek bijvoorbeeld de stap naar een appartement. Maak het urgent door zichtbaar te maken dat een relatief groot deel van de ouderen pas wil verhuizen op het moment dat ze gezondheidsproblemen krijgen en hun woonsituatie ongeschikt blijkt te zijn. Waarbij het zeer de vraag is of er dan een alternatief voorhanden is.

‘Zoek de jongere oudere op en vraag wat zij in de toekomst verwachten en willen.’

- **Investeer in mogelijkheden en voorzieningen die passen bij de nieuwe generatie ouderen.** Vlaardingen heeft de ambitie dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig functioneren in de lokale samenleving. Breng dat tot uiting in activiteiten en voorzieningen die aansluiten bij de diverse leefsituaties en leefstijlen van de nieuwe generatie ouderen. Voorbeelden zijn de ‘Feel Good Day’, een jaarlijkse inspiratiedag voor 60-plussers. En de ontwikkeling om sportverenigingen te verbreden tot buurthuizen waar beweegactiviteiten plaatsvinden voor 55-plussers. Stuur op innovatieve woonconcepten, omdat die cruciaal

zijn om prettig en gezond oud te worden.
Bijvoorbeeld studentenhuisachtige woonvormen
voor ouderen met een gezamenlijke leefruimte.

‘De aandacht voor deze doelgroep moeten we vasthouden.’

Eenzame ouderen

Eenzaamheid is van alle leeftijden. Met eenzame ouderen bedoelen we 65-plussers die het ontbreken van (de kwaliteit van) relaties of contacten als een gemis ervaren. De kans op eenzaamheid is groter bij een klein sociaal netwerk, maar iemand kan veel mensen om zich heen hebben en zich toch eenzaam voelen. Eenzaamheid is in deze tijd een groot individueel en maatschappelijk probleem. Meer dan de helft van de mensen ouder dan 75 zegt zich eenzaam te voelen.²³ Het is een taboe-onderwerp waar mensen die zich eenzaam voelen liever niet voor uitkomen. In Vlaardingen gebeurt van alles op het gebied van eenzaamheidspreventie. Zo is er in 2018 een Expeditie gestart eenzaamheid-verbondenheid. Er ligt een ideeënportfolio om op voort te borduren.

—

²³ Met het programma ‘één tegen eenzaamheid’ wil de landelijke overheid eenzaamheid onder ouderen eerder signaleren en

doorbreken. Er loopt een campagne om het onderwerp op de politieke en maatschappelijke agenda te zetten om het groeiende probleem gezamenlijk te voorkomen en te bestrijden.

- **Versterk de beweging om mensen en initiatieven in buurten en wijken te verbinden.**

Eenzaamheid ontstaat vaak doordat er geen beroep (meer) wordt gedaan op wat iemand te bieden heeft en iemand niet meer van betekenis kan zijn. De wijkgerichte aanpak met kleine initiatieven en de inzet van vrijwilligers, is cruciaal om te stimuleren dat mensen met elkaar in contact komen en het gevoel krijgen erbij te horen. Het doen van vrijwilligerswerk is een goede optie voor mensen die zich eenzaam voelen of behoefte hebben aan meer sociale contacten.

‘Flatcoaches kunnen als verbinder, aanjager, steuntje in de rug werken, waardoor ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.’

Essentieel is dat iedereen die achter de voordeur komt – familieleden, buurtbewoners, huisartsen, woonconsulenten hulp- en zorgverleners – en zicht

krijgt op hoe het met een oudere bewoner gaat, zich verbonden weet met de wijkteams. Het draait om de onderlinge communicatie. Want dan kan wat de een signaleert en bespreekt over gevoelens van eenzaamheid, opgepakt worden door de ander.

- **Blijf ontmoetingsplekken en activiteiten bieden die aansluiten bij het dagelijks leven van een diverse groep ouderen en stimuleer om er gebruik van te maken.**

Het is belangrijk dat ouderen in Vlaardingen kunnen aansluiten bij talrijke mogelijkheden en initiatieven. Bedenk daarbij wel dat vele ouderen het als een hoge drempel ervaren om de stap in het onbekende te zetten. Ook als de ontmoetingsruimte vlakbij hun woning is en zij vitaal genoeg zijn om er naartoe te kunnen. De Vlaardingse gemeenschap wordt getypeerd als gesloten. Het helpt als de huisarts Welzijn op Recept ‘voorschrijft’. En een familielid, de buurvrouw, de vrijwilliger, of de welzijnsadviseur de eerste keer meegaat.

‘Praat met ouderen, ze hebben vaak goede ideeën.’

Bedenk ook dat de plek, de setting voldoende moet aansluiten bij wat voor de betreffende oudere

belangrijk is. Kijk dus ook door de ogen van diegenen met een migratieachtergrond, een andere geaardheid, een (licht verstandelijke) beperking, een beperkte taalvaardigheid.

- **Vorm je een beter beeld over de wensen en behoeften van ouderen met een migratieachtergrond**

We weten uit onderzoek dat ouderen met een migratieachtergrond de eenzaamste groep vormen. Maar we weten nog onvoldoende hoe het zit.

‘Vernieuwing moet worden gezocht in de communicatie en het krijgen van een beter beeld over eenzame ouderen met een migratieachtergrond.’

‘Kijk naar de contacten en waarden van ouderen en benader kerken en andere religieuze instellingen.’

- **Laat zien wat er is en kan en blijf er op allerlei manieren over communiceren.**

Om ouderen te prikkelen om in contact te komen met anderen, is het cruciaal om te blijven vertellen wat er is aan activiteiten en (vrijwilligers) mogelijkheden en ook de social media te blijven benutten. Het helpt als ouderen van verschillende kanten uitnodigende verhalen horen over wat er is en kan. Het veronderstelt dat diegenen die met en voor ouderen werken zichzelf als ambassadeur zien van allerlei initiatieven. En dus meer doen dan vertellen wat zij kunnen bieden vanuit hun eigen initiatief en organisatie. De wijkcoördinatoren hebben een sleutelrol in het zichtbaar maken van de netwerken en het stimuleren en faciliteren van het onderlinge contact tussen professionals, vrijwilligers en mantelzorgers.

Kwetsbare ouderen

In dit onderzoek hebben we kwetsbare ouderen gedefinieerd als 65-plussers die thuis wonen met zorg, bijvoorbeeld dementerende ouderen. Over deze groep maken gesprekspartners zich ernstig zorgen. Zij zien dat de verschillen tussen zelfredzame en kwetsbare ouderen heel groot zijn geworden. Zij wijzen erop dat er een gat is ontstaan tussen thuis wonen en de allerzwaarste zorg in een verpleeghuis. Het feit dat we in een overgangsfase zitten kan dat

beeld vertroebelen. Nu verblijven er nog ouderen in een zorginstelling, die er al woonden voor de tijd dat er veel strikter werd geïndiceerd. Zij zouden nu ‘te licht’ worden bevonden voor opname.²⁴

—

²⁴ Lezenswaardig zijn de actielijnen uit het Programma ‘Langer Thuis’ van het ministerie van VWS. Juni 2018.

- **Laat de veronderstelling los dat iedereen kan participeren, ga actief op zoek naar kwetsbare ouderen en hun naasten en bespreek met hen wat nodig is.**

Ga er niet vanuit dat ouderen en hun naasten vaardig en assertief genoeg zijn om kenbaar te maken wat noodzakelijk is om het thuis te kunnen blijven redden. Laat staan dat zij zich realiseren wat er is aan mogelijkheden en of en wanneer zij daarvoor in aanmerking komen. Daarom is het belangrijk om als professionals het initiatief te nemen om persoonlijk in contact te komen met ouderen. Bijvoorbeeld een flatcoach. Gewezen is op de jaarlijkse bezoeken aan ouderen vanaf hun 80ste. Geopperd is om die leeftijd te verlagen naar 75. In die situaties dat professionals en/of vrijwilligers bij ouderen thuiskomen, is het belangrijk dat zij hun zorgen kunnen delen met het wijkondersteuningsteam. Zodat van daaruit actie ondernomen kan worden.

• **Bespreek de dilemma's rond het omgaan met kwetsbaarheid**

a. Regie

Ook kwetsbare ouderen hebben de regie over hun leven. Het betekent dat zij, bijgestaan door hun naasten, zelf bepalen wie helpt, ondersteunt, zorgt en hoe dit gebeurt. Dat is niet gemakkelijk voor professionals en vrijwilligers. Vragen die leven zijn: Hoe blijven we mensen respectvol behandelen, hen het gevoel geven dat ze een volwaardig mens zijn? Wie bepaalt uiteindelijk wat goed is voor wie? Wat is de rol van de gemeente en de zorgverzekeraar? Ook voor de ouderen zelf is het niet altijd makkelijk om zich uit te spreken. Benadrukt is dat de huidige generatie Vlaardingse ouderen lang niet altijd mondig is.

b. Vrijwilligerswerk

In Vlaardingse zijn duizenden vrijwilligers actief. Een groot aantal kiest ervoor om van betekenis te zijn voor de groep kwetsbare ouderen. Over het algemeen behoren deze vrijwilligers zelf (bijna) tot de doelgroep 65+. Ze zijn verbonden aan zorginstellingen, de Oproepcentrale, Argos Mobiel, particuliere initiatieven en vrijwilligersorganisaties. De aard van hun vrijwilligerswerk is zeer divers. Sommigen hebben 1 op 1 contact met een

oudere gedurende een langere tijd. Anderen werken in groepsverband, bijvoorbeeld bij de dagbesteding in een zorgcomplex. Of hebben een specialiteit, bijvoorbeeld mee als chauffeur en gesprekspartner naar het ziekenhuis. De cruciale vraag is wat we van vrijwilligers mogen verwachten en hoe we hen tegen zichzelf in bescherming nemen. Wat is nog verantwoord? Velen komen voor situaties te staan waarin het essentieel is dat er een professional nabij is. Velen zien dingen achter de voordeur, bijvoorbeeld rond medicatie, die ze nu soms alleen in 'het schrift' schrijven en niet vanzelfsprekend kunnen delen met een professional.

c. Mantelzorg

Vlaardingen investeert in mantelzorg-ondersteuning en is dit jaar gestart met een onderzoek onder mantelzorgers. Aan mantelzorg zitten morele dilemma's die belangrijk zijn om te bespreken. Bijvoorbeeld rond het benutten van respijtzorg. Als de zorgvrager niet wil dat een ander dan de mantelzorger de taken soms overneemt, wat doe je dan als de mantelzorger overbelast raakt? Een realiteit is dat mantelzorg uit onmacht kan ontsporen. Professionals en vrijwilligers zien mantelzorgers die door overbelasting onbedoeld over grenzen heengaan, het niet meer op kunnen brengen

(compassiemoetheid). Ze zien ouderen omvallen, die langdurige intensieve zorg verlenen aan hun zieke of demente partner. Die groep mantelzorgers boven de 75 jaar heeft een groter risico om overbelast en sociaal geïsoleerd te raken. Wat hebben kwetsbare ouderen en hun mantelzorgers nodig om thuis te kunnen blijven wonen? En als dat niet lukt, hoe kan de overgang naar een andere woonsituatie zo goed mogelijk overbrugd en gerealiseerd worden?

• **Zorg voor een professional die het totaal overziet en het aanspreekpunt is**

Veel professionele partijen houden zich bezig met de zorg en ondersteuning voor thuiswonende, kwetsbare ouderen, ieder met een eigen taak en verantwoordelijkheid. Huisartsen, wijkverpleging, thuiszorg, ouderenadviseurs, apothekers, specialisten ouderengeneeskunde, enzovoort. Voeg daar de vrijwilligers aan toe. Maar wie coördineert; wie overziet het totaal, weet met die integrale kijk de wereld van welzijn, zorg, wonen te verbinden en is het vaste aanspreekpunt voor de ouderen waar het om gaat met hun naasten? Deze vraag ligt nu in het midden.

- **Investeer in een toekomst met nieuwe woonvormen**

Er is nu een groep kwetsbare Vlaardingse ouderen die in een huis woont dat niet bij hun persoonlijke situatie past. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningen die niet toe- en doorgankelijk zijn zonder traplopen, waarbij het onmogelijk is om de woning tegen acceptabele kosten aan te passen. Er zijn ouderen die niet naar buiten kunnen, al drie jaar staan ingeschreven met urgentie, maar nog geen nieuwe woning hebben.

Er komt een nieuwe generatie ouderen aan met een andere leefstijl en dus andere woonwensen. De roep is groot om te investeren in kleinschalige woonvormen waar ouderen zelfstandig kunnen wonen en zorg efficiënt geleverd kan worden.²⁵

—
25 Het kabinet is samen met gemeenten en corporaties gestart met een programma om kennis te verspreiden over nieuwe woonvormen voor ouderen, ook in relatie tot de leefomgeving.

- **Wees helder over wat er is en kan, zodat mensen weten waar ze aan toe zijn.**

De verwachtingen over welke zorg mogelijk is en hoe dat georganiseerd kan worden, sporen niet altijd met de werkelijkheid. Misverstanden liggen op de loer. Bijvoorbeeld over een urgentieverklaring voor een woning. Het is belangrijk om

verbindingen te leggen tussen het aanbod aan welzijn en zorg dat er is en de instanties die er zijn, ook voor de mantelzorgers. Ga er niet vanuit dat kwetsbare ouderen en hun naasten de weg weten te vinden. Dat geldt zeker voor ouderen met een migratieachtergrond. Het zijn met name de mensen in de directe vertrouwde omgeving die de brug kunnen slaan.

Samenspel ➔

Conclusies en aanbevelingen ➔

INHOUDSOPGAVE ➔

OVERZICHTSPLAAT ➔

PROFIELEN VAN OUDEREN

Samenspel

In Vlaardingen zijn de sociale wijkteams de basis van de ondersteuningsstructuur in de wijken. Werkend in de frontlinie zijn zij een belangrijk onderdeel van de 1e lijn. Het motto is: Eén huishouden, één contactpersoon en één plan. In het Raadsprogramma 2018-2022 is voorzien in een evaluatie van de wijkteams in het eerste kwartaal 2019.

In het Strategisch Plan ROGplus 2018-2021 wordt aangegeven dat ‘een ander belangrijk thema binnen de MVS-gemeenten de ontschotting tussen preventie, welzijn en professionele ondersteuning is, in zowel de Jeugdwet als de Wmo. Door de taakverdeling tussen de wijkteams en ROGplus in te toekomst te herschikken, krijgen de wijkteams een breder mandaat om hulpvragen samen met de burger op te lossen. Hulpvragen in relatie tot begeleiding, dagbesteding en logeren hebben een groot raakvlak met preventie en welzijn. Het wijkteam kan daarvoor een integraal ondersteuningsplan opstellen, met preventie, welzijn en maatwerk in de gewenste samenstelling. Hulpvragen op het gebied van wonen, verplaatsen en vervoer hebben aanzienlijk minder verbinding met preventie. Deze vragen kunnen efficiënter centraal door ROGplus afgehandeld worden.’

De intentie is dat het samenspel plaatsvindt rond de oudere inwoners waar het om gaat. Op de sociale wandelkaart wordt dat gesymboliseerd met de rotonde waar alle routes samenkomen. De essentie is dat professionele ondersteuners een netwerkaanpak hanteren waarin zij elkaar betrekken en informele zorgers gehoord en betrokken worden. Die gezamenlijkheid zou je terug moeten zien in de plannen die met cliënten en hun naasten worden gemaakt.

‘Een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de zorgverzekeraar, een deel bij de gemeente. Je zou wensen dat partijen samenwerken, maar dat is niet het geval. Iedereen doet een stukje, ook de woningbouw.’

In het onderzoek is aan betrokkenen gevraagd wat zij zouden willen meegeven aan de gemeenteraad. Ten aanzien van het samenspel in Vlaardingen is hierover het volgende naar voren gebracht:

- Zorg dat er wordt geluisterd naar de mensen op de werkvloer en regels eenvoudig worden gehouden;
- Zorg dat drempels worden weggenomen die de samenwerking belemmeren. Er is veel aanbod.

Ga niet iets nieuws verzinnen, maar wat er is verbinden;

- Zorg dat zorgpartijen, zorgverzekeraar en gemeente met elkaar samenwerken;
- Zorg dat formele en informele helpers elkaar beter (kunnen) vinden;
- Zorg dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij mantelzorgondersteuners, zodat deze preventief te werk kunnen gaan, en niet – zoals nu – langszij komen als het mis gaat;
- Zorg dat de financiële prikkel bij gezondheid komt te liggen, in plaats van bij de zorg.

Ook is naar voren gebracht dat het leren van elkaar versterkt kan worden en dat er sprake is van concurrentie/competitie tussen aanbieders.

‘We moeten af van de concurrentie/competitie tussen aanbieders.’

Het thema samenspel is ook besproken aan de hand van drie cases. Lees meer hierover in de terugkoppeling van de Verdiepingssessie in de bijlagen. Met als vragen:

1. Wie houdt mevrouw Grootenhuis, meneer Karremans, echtpaar Van de Berg in de gaten en signaleert?

2. Bij wie kan deze 'signaleerder' (het kunnen er ook meer zijn) terecht met de signalen?
3. Hoe loopt het dan verder als een signaal is gemeld, wie komt in actie?
4. Wie blijft de situatie van deze oudere(n) overzien en organiseert wat nodig is?
5. Wat moet er volgens jullie als 1e worden opgepakt voor ouderen in dit soort situaties?

Het gesprek leidt tot de volgende aandachtspunten voor de toekomst:

- **Zorg voor een professional die het totaal overziet en het aanspreekpunt is.**

Dit aandachtspunt is ook opgenomen bij het profiel van kwetsbare ouderen. Want juist voor deze groep geldt dat het heel druk kan zijn met zorgpartijen, maar dat niemand opstaat om te coördineren. Het betekent dat de ambitie van één gezin (of huishouden), één plan, één contactpersoon uit de verf moet komen.

- **Geef aandacht aan de bekendheid van het Wijkteam**

Inwoners weten nu nog onvoldoende dat het Wijkteam er ook is voor ouderen en wat hun ondersteuning kan inhouden. Zorg dat er meer bekendheid wordt gegeven aan de rol van het Wijkteam voor ouderen.

- **Verstevig de banden met huishoudelijke hulpen.**

Mensen kunnen heel lang onzichtbaar blijven.

In veel gevallen is de huishoudelijke hulp (door ouderen zelf gefinancierd of op indicatie toegewezen) een van de weinige mensen die over de vloer komt. Het hoort bij hun functie om ook te signaleren, maar de indruk bij betrokkenen is dat dit maar beperkt gebeurt. Hun observaties richting wijkteams zijn van groot belang. Maak daar afspraken over.

Conclusies en aanbevelingen ➡

INHOUDSOPGAVE ➡

OVERZICHTSPLAAT ➡

SAMENSPEL

← OUDER WORDEN IN VLAARDINGEN CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN →

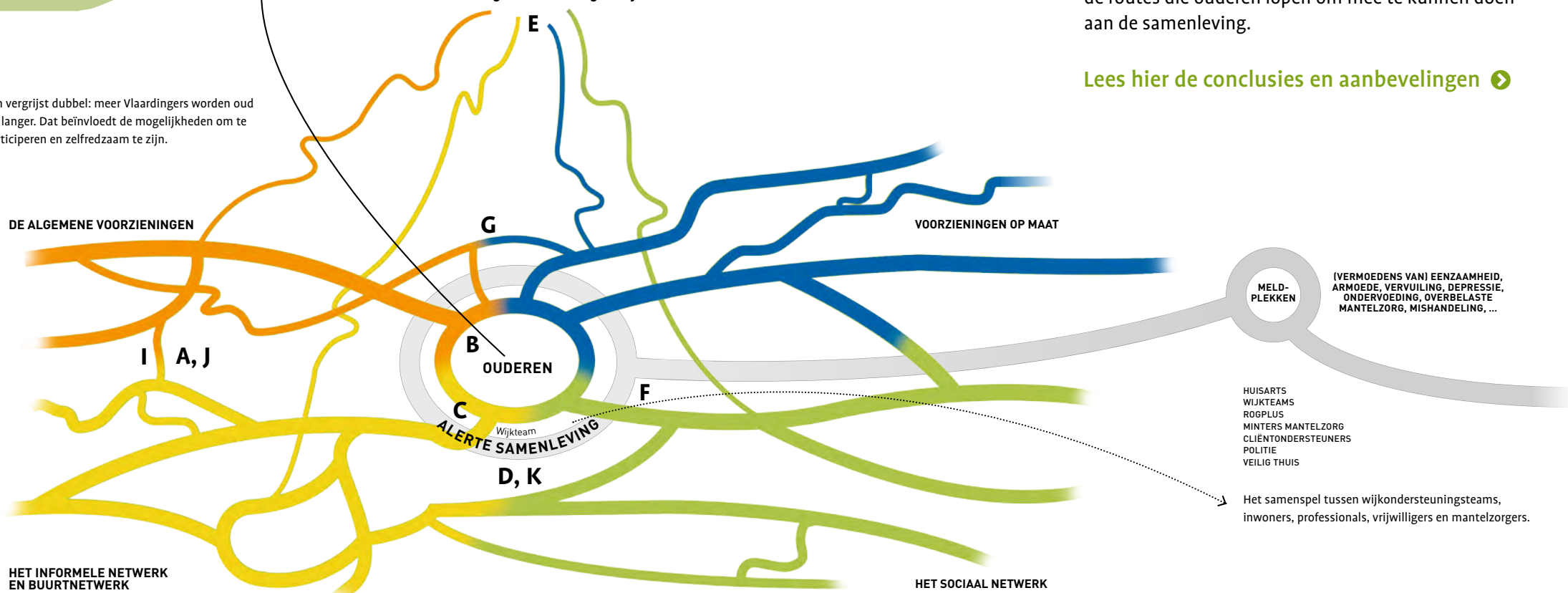
In Vlaardingen wonen
15.253 65+ ers
21,2% van de bevolking
(peildatum: 1 januari 2018)

Vlaardingen vergrijsd dubbel: meer Vlaardingers worden oud en ze leven langer. Dat beïnvloedt de mogelijkheden om te kunnen participeren en zelfredzaam te zijn.

H

De oudere bestaat niet.
In dit onderzoek zijn 3 profielen uitgelicht.
**PRETTIG LEVEN, MEE KUNNEN DOEN,
ZELF/SAMEN REDZAAM ZIJN.**
Wat voor een samenleving wil Vlaardingen zijn?

HET INFORMELE NETWERK
EN BUURTNETWERK

1^e conclusie: Er is veel aanbod voor ouderen, maar niet iedereen weet de weg te vinden en kan, of wil daar moeite voor doen.

AANBEVELING

A. Sturen op ontmoeting

Blijf ruimte geven aan ontmoetingsplekken en activiteiten die aansluiten bij het dagelijks leven van een diverse groep ouderen, stimuleer om er gebruik van te maken en neem drempels en barrières weg.

B. Effectievere communicatie

Versterk de communicatie over wat er is en kan, zodat mensen weten waar ze aan toe zijn.

2e conclusie: Een groep kwetsbare ouderen woont thuis, terwijl dat eigenlijk niet meer kan; het is onduidelijk wie hun belangen behartigt.

AANBEVELING

C. Positie innemen

Rust de wijkteams zo toe dat zij echt de herkenbare spil in de omgeving kunnen zijn en verbindingen kunnen leggen.

D. Wijkgerichte aanpak

Stuur op netwerkend werken waardoor mensen en initiatieven in buurten en wijken zijn verbonden.

E. Er op af

Bevorder het actief op zoek gaan naar kwetsbare ouderen en hun naasten om met hen te bespreken wat nodig is.

F. Coördinatie

Zie erop toe dat kwetsbare ouderen die thuis wonen met zorg een vast aanspreekpunt hebben die het totaal overziet.

3^e conclusie: Er is grote behoefte aan geschikte woonvormen voor ouderen met zorg, nu en in de toekomst.

AANBEVELING

G. Passend wonen, nu en straks

Investeer in nieuwe woonvormen.

H. In gesprek over ouder worden

Moedig jonge ouderen aan om vooruit te kijken en bevorder initiatieven die aansluiten bij de nieuwe generatie ouderen.

In het onderzoek 'Ouder worden in Vlaardingen' brachten ouderen, hun helpers, vrijwilligers en professionals aandachtspunten voor de toekomst naar voren, die de rekenkamercommissie onderschrijft. Ze heeft er actiegerichte aanbevelingen van gemaakt die ze verbindt aan haar conclusies. Conclusies en aanbevelingen hebben een plek gekregen op de wandelkaart om visueel te maken hoe ze raken aan de routes die ouderen lopen om mee te kunnen doen aan de samenleving.

Lees hier de conclusies en aanbevelingen →

4^e conclusie: Er hangt (te) veel op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers.

AANBEVELING

I. Zorg voor mantelzorgers

Zie erop toe dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij mantelzorgondersteuners.

J. Vrijwilligerswerk nieuwe stijl

Waardeer en stimuleer de inzet van (jonge) ouderen als vrijwilliger.

AANBEVELING

K. Ga en blijf in gesprek met ouderen en hun helpers. Stimuleer elkaar, collegeleden, ambtenaren, samenwerkingspartners om erop uit te gaan en goed contact te houden met de mensen waar het om gaat.

Conclusies en aanbevelingen

1. Er is veel aanbod voor ouderen, maar niet iedereen weet de weg te vinden en kan, of wil daar moeite voor doen.

Er is in Vlaardingen veel aanbod als het gaat om voorzieningen en activiteiten voor ouderen. Dat is positief te duiden: er is veel te doen en er valt iets te kiezen. Maar dan moet je als inwoner, vrijwilliger, mantelzorger en professionele hulp- en zorgverlener wel op het spoor zien te komen van wat er is en kan. En dat moet je ook kunnen en willen.

- Voor veel ouderen is het lastig dat de informatievoorziening gefragmenteerd is. Er is geen plek waar het aanbod overzichtelijk bij elkaar komt.
- Het is niet vanzelfsprekend dat instanties en initiatieven ouderen de weg wijzen en hen stimuleren om van een bepaalde activiteit of voorziening gebruik te maken. Dit betekent dat met name vraagverlegen en kwetsbare ouderen die niet uit zichzelf de weg kunnen, of willen vinden, onvoldoende profiteren van de 'meedoenmogelijkheden' die er zijn.
- Instanties en initiatieven zijn over het algemeen wel bekend met het aanbod dat zijzelf kunnen bieden, maar weten niet of nauwelijks wat de mogelijkheden zijn van concullega's, vrijwilligersorganisaties en particuliere initiatiefnemers.

Het is niet alleen een kwestie van informatie-

voorziening. Het gaat ook over belangen en over tijdgebrek. Die versterken de focus op 'de eigen club' en staan het onderlinge netwerken, signaleren en samenwerken in de weg tussen partijen die activiteiten en initiatieven bieden.

2. Een groep kwetsbare ouderen woont thuis, terwijl dat eigenlijk niet meer kan; het is onduidelijk wie hun belangen behartigt.

Een groot deel van de oudere inwoners in Vlaardingen kan zichzelf goed redden. Deze groep is vitaal, (redelijk) gezond, heeft een netwerk, is soms actief als vrijwilliger en kan – eventueel met af en toe wat hulp – naar omstandigheden goed voor zichzelf zorgen.

Maar er is ook een categorie ouderen die thuis blijft wonen als dat eigenlijk niet meer gaat.

- Het langer-thuis-wonen-beleid heeft geleid tot de sluiting van veel verzorgingshuizen, zonder dat er voldoende voorzieningen voor in de plaats zijn gekomen. Om in aanmerking te komen voor een plek in een verpleeghuis moet er sprake zijn van hele intensieve zorgbehoefte. Het verpleeghuis is ook wel aangeduid als 'het hospice voor het laatste jaar'. Ouderen die nog 'te goed' zijn om geïndiceerd te worden voor intramurale zorg, wonen thuis met zorg. Op het grensvlak van wat verantwoord is, doen zich (zeer) schrijnende gevallen voor.

Ook omdat sommige ouderen geen zorg of ondersteuning willen of nodig vinden. Ze willen niet verhuizen, zijn bang dat hen de regie over hun leven wordt ontnomen.

- Het wijkteam lijkt een logische plek waar signalen binnenkomen over kwetsbare ouderen in isolement; een plek van waaruit kan worden gehandeld. Maar of dat zo is, is nu niet duidelijk.
- Het is niet duidelijk wie de belangen behartigt als ouderen eigenlijk niet meer voor zichzelf kunnen zorgen, en er ook geen partner of kinderen zijn, die dat namens hen doen. Het gaat zowel om ouderen die nog niet in het 'systeem' zitten als om ouderen die in het zorgcircuit bekend zijn. In geval van een partner gaat het ook om de mantelzorger die overbelast raakt.
- Het is onduidelijk welke rol de onafhankelijke cliëntondersteuner speelt in de belangenbehartiging. Het bestaan van deze functionaris is nauwelijks bekend, niet bij ouderen en niet bij de zorgverleners.

Het ontbreekt aan een netwerkstructuur waarbinnen afspraken worden gemaakt over welke functionaris in een bepaalde situatie actie onderneemt en wie coördineert. Kwetsbare ouderen die wel in beeld zijn bij professionals hebben geen vast aanspreekpunt, die boven de partijen staat, het overzicht heeft, afstemming stimuleert tussen de 'helpers' en zo het

welbevinden van de cliënt en de eventuele partner in de gaten houdt.

3. Er is grote behoefte aan geschikte woonvormen voor ouderen met zorg, nu en in de toekomst.

Er zijn in Vlaardingen onvoldoende verschillende, betaalbare woonvoorzieningen voor ouderen. De vraag naar alternatieve woningen is veel groter dan het aanbod.

- Door het verdwijnen van de verzorgingshuizen is een gat ontstaan, waardoor veel ouderen noodgedwongen in een huis wonen dat niet past bij hun leefsituatie. Zie 2e conclusie.
- Een deel van de ouderen kan letterlijk het huis niet uit omdat zij wonen op een etage in een portiekwoning zonder lift.

4. Er hangt (te)veel op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers.

Er zijn heel veel vrijwilligers betrokken bij het organiseren en begeleiden van activiteiten, bij het vervoer van ouderen, als maatje. Vaak zijn de vrijwilligers zelf de 65 al gepasseerd. Zonder vrijwilligers zou het onmogelijk zijn het huidige aanbod te realiseren. Mantelzorgers spelen een onmisbare rol bij de ondersteuning en zorg voor hun naasten.

- Veel vrijwilligers komen voor situaties te staan waarin het essentieel is dat er een professional nabij is. Velen zien dingen achter de voordeur, bijvoorbeeld rond medicatie, die ze nu soms alleen in 'het schrift' schrijven en niet vanzelfsprekend kunnen delen met een professional. Wat mag de samenleving van vrijwilligers verwachten en welke bescherming wordt hen geboden; wat is nog verantwoord?
- Professionals en vrijwilligers zien mantelzorgers die door overbelasting onbedoeld over grenzen heengaan, het niet meer op kunnen brengen. Ze zien ouderen omvallen, die langdurige intensieve zorg verlenen aan hun zieke of demente partner. Die groep mantelzorgers boven de 75 jaar heeft een groter risico om overbelast en sociaal geïsoleerd te raken. Hoe zorgen we er als samenleving voor dat mantelzorgers het op een prettige manier kunnen volhouden?

AANBEVELINGEN AAN DE GEMEENTERAAD

In dit onderzoek brachten ouderen, hun helpers, vrijwilligers en professionals aandachtspunten voor de toekomst naar voren. Ze zijn terug te vinden in de verschillende onderdelen van dit rapport. De rekenkamercommissie onderschrijft deze aandachtspunten. Ze heeft er actiegericht aanbevelingen van gemaakt die ze verbindt aan haar conclusies.

Leeswijzer

- Per conclusie zijn de aanbevelingen weergegeven die daaruit volgen.
- Iedere aanbeveling is voorzien van een handelingsperspectief dat de rekenkamercommissie de raad met klem meegeeft.
- Bij iedere aanbeveling is een toelichting opgenomen en worden relevante aanknopingspunten benoemd: lopende zaken waar de aanbeveling aan raakt en waar de raad haar acties aan kan ophangen.

Herijking integrale visie Sociaal Domein; besluitvorming eind 2019

Momenteel werken college en ambtelijke organisatie aan een herijking van de integrale visie op het Sociaal Domein. Rond de zomer zal de raad hierover geïnformeerd worden. Er wordt een consultatieronde gehouden bij betrokken organisaties en advies gevraagd aan de Adviesraad Sociaal Domein. Besluitvorming is voorzien in de tweede helft van 2019. Daarbij zullen naar verwachting ook de aanbevelingen uit de evaluatie van de wijkteams worden betrokken.

De rekenkamercommissie beoogt met onderstaande aanbevelingen de raadsleden te voorzien van handvatten bij de besluitvorming over de integrale visie Sociaal Domein.

1^e conclusie

Er is veel aanbod voor ouderen, maar niet iedereen weet de weg te vinden en kan, of wil daar moeite voor doen.

AANBEVELING: STUREN OP ONTMOETING

Blijf ruimte geven aan ontmoetingsplekken en activiteiten die aansluiten bij het dagelijks leven van een diverse groep ouderen, stimuleer om er gebruik van te maken en neem drempels en barrières weg.

Toets de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is op de wijze waarop de ontmoetingsfunctie op zo'n manier wordt geborgd dat zoveel mogelijk ouderen er gebruik van willen en kunnen maken, doordat drempels die zij ervaren kunnen worden weggenomen. Benadruk dat de toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten een integrale benadering vergt. Doe navraag of met het gratis reizen met de RET voor 65-plussers een mogelijke drempel is weggenomen.

Toelichting

- Veel ouderen ervaren het als een hoge drempel om de stap in het onbekende te zetten. Ook als de ontmoetingsruimte vlakbij hun woning is en zij vitaal genoeg zijn om er naartoe te kunnen. Het helpt als de huisarts Welzijn op Recept

‘voorschrijft’. En een familielid, de buurvrouw, de vrijwilliger, of de welzijnsadviseur de eerste keer meegaat.

- De plek en de setting moeten voldoende aansluiten bij wat voor de betreffende oudere belangrijk is. Kijk dus ook door de ogen van diegenen met een migratieachtergrond, een andere geaardheid, een (licht verstandelijke) beperking, een beperkte taalvaardigheid.
- Er is een groep ouderen die niet gemakkelijk het huis uitgaat omdat zij drempels en barrières ervaren: hun woonsituatie dat niet toelaat (geen lift), er onvoldoende openbaar vervoer is (beperkte tijden), zij weinig geld te besteden hebben (alles kost geld, al lijkt het weinig), de openbare ruimte niet uitnodigt (onveiligheidsgevoel, slechte looppaden voor de rollator), zij een communicatieprobleem hebben (taalbarrière door slechthorendheid, slechte beheersing van het Nederlands).

Aanknopingspunten

Raadsprogramma 2018-2022

- Vlaardingers worden actief gestimuleerd tot voldoende bewegen en een gezonde leefstijl. Er zijn voldoende schone, veilige, toegankelijke en duurzame sportaccommodaties.
- In 2020 wordt een themabijeenkomst over

seniorenwelzijn georganiseerd, waarin in elk geval de onderwerpen toegankelijkheid van gebouwen en preventie aan de orde komen.

AANBEVELING: EFFECTIEVERE COMMUNICATIE

Versterk de communicatie over wat er is en kan, zodat mensen weten waar ze aan toe zijn.

Vraag het college hoe het punt van (versnipperde) communicatie wordt opgepakt en toets hierop de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Toelichting

De communicatie over wat er is en wat er kan is nu versnipperd. Belangrijk is om op allerlei manieren te (blijven) vertellen en de weg te wijzen.

- Om ouderen te prikkelen om in contact te komen met anderen, is het cruciaal om te blijven vertellen wat er in de volle breedte (formeel en informeel) is aan activiteiten en (vrijwilligers)mogelijkheden en ook de social media te blijven benutten.
- Ook professionele zorgers, vrijwilligers en mantelzorgondersteuners moeten een goed beeld hebben van wat er voor wie beschikbaar is, zodat zij gericht kunnen doorverwijzen. Ga er niet vanuit dat kwetsbare ouderen en hun naasten de weg weten te vinden. Dat geldt zeker voor ouderen met een migratieachtergrond. Het zijn met name de

mensen in de directe vertrouwde omgeving die de brug kunnen slaan.

- De toegankelijkheid van informatie voor mensen die minder taalvaardig zijn, is een aandachtspunt.
- De verwachtingen over welke zorg mogelijk is en hoe dat georganiseerd kan worden, sporen niet altijd met de werkelijkheid. Misverstanden liggen op de loer. Bijvoorbeeld over een urgentieverklaring voor een woning.

Aanknopingspunten

Meerjarenbegroting 2019-2022, raadsvoorstel Evaluatie wijkteams

- Door uitvoering van het integraal communicatieplan Sociaal Domein, dat in 2018 samen met de uitvoeringspartners is ontwikkeld, worden de inwoners van Vlaardingen op een toegankelijke en eenduidige manier geïnformeerd over het ondersteuningsaanbod in het Sociaal Domein.
- De websites van de gemeente, de wijkteams, ROGplus en Stroomopwaarts zijn afgestemd en presenteren een toegankelijk inzicht in het ondersteuningsaanbod binnen het Sociaal Domein.

2^e conclusie

Een groep kwetsbare ouderen woont thuis, terwijl dat eigenlijk niet meer kan; het is onduidelijk wie hun belangen behartigt.

AANBEVELING: POSITIE INNEMEN

Rust de wijkteams zo toe dat zij echt de herkenbare spil in de omgeving kunnen zijn en verbindingen kunnen leggen.

Neem bij de besluitvorming over de herijking van de integrale visie sociaal domein mee dat de wijkteams toegerust moeten zijn om ouderen te ondersteunen en ‘onzichtbare’ ouderen op het spoor te komen. Geef aan dat de rol van de wijkteams ook uitgedragen moet worden, zodat zij echt de beoogde spilfunctie kunnen vervullen, ook voor ouderen.

Toelichting

- Inwoners en professionals weten nu nog onvoldoende dat het wijkteam er ook is voor ouderen en wat hun ondersteuning kan inhouden.
- Als de teams een spilfunctie gaan vervullen voor ouderen, is het belangrijk om de banden te verstevigen met mensen en instanties die achter de voordeur komen: huishoudelijke hulpen, vrijwilligers, thuiszorgmedewerkers. Hun observaties en signalen zijn van groot belang om

kwetsbare ouderen in beeld te krijgen.

Aanknopingspunt

Raadsprogramma 2018-2022

Hierin is een evaluatie van de wijkteams aangekondigd. Deze is inmiddels verschenen. In het bijbehorende raadsvoorstel stelt het college voor de aanbevelingen uit de evaluatie te betrekken bij de afwegingen in het kader van de herijking van de integrale visie Sociaal Domein.

AANBEVELING: WIJKGERICHTE AANPAK

Stuur op netwerkend werken waardoor mensen en initiatieven in buurten en wijken zijn verbonden.

Kies ervoor om als gemeente te sturen op netwerkend werken, waardoor het onderlinge contact tussen informele en formele initiatiefnemers en helpers op wijk- of buurtniveau vanzelfsprekend wordt. En ieder zich medeverantwoordelijk voelt voor het welbevinden van ouderen. Toets hierop de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Toelichting

- De omslag om ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen, kan niet zonder een sterke gemeenschap om hen heen op buurt- of wijkniveau. De wijkgerichte aanpak met kleine

initiatieven en de inzet van vrijwilligers, is cruciaal om te stimuleren dat mensen met elkaar in contact komen en het gevoel krijgen erbij te horen. Het doen van vrijwilligerswerk is een goede optie voor mensen die zich eenzaam voelen of behoefte hebben aan meer sociale contacten. De wijkcoördinatoren hebben een sleutelrol in het zichtbaar maken van de netwerken en het stimuleren en faciliteren van het onderlinge contact tussen professionals, vrijwilligers en mantelzorgers.

- Het wijkteam vervult een spilfunctie, zodat iedereen die achter de voordeur komt - familieleden, buurtbewoners, huisartsen, woonconsulenten hulp- en zorgverleners – en zicht krijgt op hoe het met een oudere bewoner gaat, zich verbonden weet met elkaar en de wijkteams.
- Het draait om een onderlinge samenwerking die verder gaat dan het eigen initiatief of de eigen organisatie. Want dan kan wat de een signaleert en bespreekt over gevoelens van eenzaamheid, opgepakt worden door de ander. Dan krijgen ouderen van verschillende kanten uitnodigende verhalen te horen over wat er is en kan. Het veronderstelt dat diegenen die met en voor ouderen werken zichzelf als ambassadeur zien van de mogelijkheden die er zijn. Een wijkgerichte aanpak kan de hokjes doorbreken en

de samenhang en de onderlinge samenwerking versterken.

Aanknopingspunten

- In de begroting en het raadsprogramma is geen beleid ten aanzien van wijkgericht werken aangetroffen. Wel wordt vanuit beleidsthema's gekozen voor een wijkgerichte insteek, worden er in iedere wijk wijkspreekuren en gebiedsbijeenkomsten georganiseerd en is er een wijkcoördinator actief.
- Er gebeurt in Vlaardingen van alles op het gebied van eenzaamheidspreventie. Zo is er in 2018 een Expeditie gestart eenzaamheid-verbondenheid. Er ligt een ideeënportfolio om op voort te borduren.
- In het kader van de herijking van de integrale visie Sociaal Domein organiseert de ambtelijke organisatie medio 2019 een themabijeenkomst over wijknetwerken.

AANBEVELING: ER OP AF

Bevorder het actief op zoek gaan naar kwetsbare ouderen en hun naasten om met hen te bespreken wat nodig is.

Toets de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is op de wijze waarop actief op zoek wordt gegaan naar ouderen die niet zelf de weg naar

ondersteuning en hulp (weten te) vinden.

Toelichting

Ga er niet vanuit dat alle ouderen en hun naasten vaardig en assertief genoeg zijn om kenbaar te maken wat noodzakelijk is om het thuis te kunnen blijven redden. Laat staan dat zij zich realiseren wat er is aan mogelijkheden en of en wanneer zij daarvoor in aanmerking komen. Stimuleer daarom dat professionals het initiatief nemen om persoonlijk in contact te komen met ouderen. In die situaties dat professionals en/of vrijwilligers bij ouderen thuiskomen, is het belangrijk dat zij hun zorgen kunnen delen met het wijkteam. Zodat van daaruit actie ondernomen kan worden.

Aanknopingspunt

Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Maassluis Vlaardingen Schiedam 2018. Hierin staat: 'Burgers dragen een eigen verantwoordelijkheid voor de wijze waarop zij hun leven inrichten en deelnemen aan het maatschappelijk leven. Van hen mag verwacht worden dat zij elkaar daarin naar vermogen bijstaan. Burgers die zelf, dan wel samen met personen in hun omgeving onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, moeten een beroep kunnen doen op ondersteuning door de gemeente, zodat zij zo lang

mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen.'

AANBEVELING: COÖRDINATIE

Zie erop toe dat kwetsbare ouderen die thuis wonen met zorg een vast aanspreekpunt hebben die het totaal overziet.

Vraag het college aan te geven hoe er invulling wordt gegeven aan de ambitie '1 gezin – 1 plan – 1 casemanager' als het gaat om ouderen die thuis wonen met zorg. Betrek daarbij ook de rol van de onafhankelijke cliëntondersteuner. Ga na hoe dit wordt geborgd in integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Toelichting

Veel professionele partijen houden zich bezig met de zorg en ondersteuning voor thuiswonende, kwetsbare ouderen, ieder met een eigen taak en verantwoordelijkheid. Huisartsen, wijkverpleging, thuiszorg, ouderenadviseurs, apothekers, specialisten ouderengeneeskunde, enzovoort. Voeg daar de vrijwilligers aan toe. Maar wie coördineert; wie overziet het totaal, weet met die integrale kijk de wereld van welzijn, zorg, wonen te verbinden en is het vaste aanspreekpunt voor de ouderen waar het om gaat met hun naasten? Deze vraag ligt nu in het

midden. Juist voor de groep kwetsbare ouderen geldt dat het heel druk kan zijn met zorgpartijen, maar dat niemand opstaat om te coördineren. Het betekent dat de ambitie van één gezin (of huishouden), één plan, één casemanager uit de verf moet komen.

Aanknopingspunten

Integraal beleidsplan Sociaal Domein 'Volle kracht vooruit', website wijkteams

- missie: Integrale benadering. 'Eventuele ondersteuning zullen we vervolgens, waar haalbaar, in samenhang organiseren volgens het motto '1 gezin – 1 plan – 1 regisseur'. Hulp wordt snel en direct aangeboden, zodat de situatie niet onnodig verslechtert en de burger zich serieus genomen voelt.'
- Op de website van de wijkteams staat onder het kopje 'hoe wij werken': Eén huishouden, één contactpersoon en één plan.

3e conclusie

Er is grote behoefte aan geschikte woonvormen voor ouderen met zorg, nu en in de toekomst.

AANBEVELING: PASSEND WONEN, NU EN STRAKS **Investeer in nieuwe woonvormen**

Vraag het college inzicht te geven in de manier waarop zij invulling gaat geven aan de realisatie van levensloopbestendig wonen. Verzoek het college om aandacht te geven aan de behoeften en wensen van jonge ouderen en ouderen met een migratieachtergrond in het geactualiseerde Actieplan Wonen dat voorzien is in 2021. En om voor de korte termijn aan te geven hoe kwetsbare ouderen worden geholpen die hun huis niet meer uitkunnen. Ga na hoe er invulling wordt gegeven aan levensloopbestendig wonen en woonvormen voor ouderen in combinatie met zorg en ondersteuning in de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Toelichting

- Er is nu een groep kwetsbare Vlaardingse ouderen die in een huis woont dat niet bij hun persoonlijke situatie past. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningen die niet toe- en doorgankelijk zijn zonder traplopen, waarbij het onmogelijk is om de

woning tegen acceptabele kosten aan te passen. Er zijn ouderen die niet naar buiten kunnen, al drie jaar staan ingeschreven met urgentie, maar nog geen nieuwe woning hebben.

- Er komt een nieuwe generatie ouderen aan met een andere leefstijl en dus andere woonwensen. De roep is groot om te investeren in kleinschalige woonvormen waar ouderen zelfstandig kunnen wonen en zorg efficiënt geleverd kan worden. Stuur op innovatieve woonconcepten, omdat die cruciaal zijn om prettig en gezond oud te worden.

Aanknopingspunten

Notitie Actualisatie Actieplan Wonen (2017), meerjarenbegroting 2019-2022, raadsprogramma 2018-2022

- Ten aanzien van de bestaande voorraad sociale huurwoningen wordt er gestreefd naar 'meer differentiatie in het gereguleerde huuraanbod door renovatie en transformatie naar comfortabele appartementen voor ouderen'.
- In Vlaardingen is het prettig wonen: levensloopbestendig wonen staat in Vlaardingen centraal. Iedere Vlaardinger moet zijn of haar wooncarrière binnen de gemeente kunnen doorlopen.
- Er is voor 2021 een actualisatie van het Actieplan Wonen aangekondigd. Hierin wordt 'extra ingezet op de huisvesting van starters/ jongeren en ouderen. Het raadsvoorstel gaat

in op studentenhuisvesting, doorstroming, brandveiligheid, het optimaal inzetten van leningen, het combineren van verschillende leeftijdsgroepen in wooncomplexen, maar ook over het voorzieningenniveau in de buurt.'

- Ambtelijk is aangegeven dat er in de inkoop Wmo 2020 is voorzien in een perceel 'geclusterd wonen', naar voorbeeld van het concept plusWonen. In dit concept – ontwikkeld door de gemeenten Vlaardingen en Schiedam, ROGplus en Frankeland/ Vaartland – worden verschillende vormen van zorg aangeboden binnen één pakket, voor ouderen die in een eigen (aanleun)woning wonen en niet in aanmerking komen voor intramurale zorg.

AANBEVELING: IN GESPREK OVER OUDER WORDEN **Moedig jonge ouderen aan om vooruit te kijken en bevorder initiatieven die aansluiten bij de nieuwe generatie ouderen.**

Vraag het college om in de herijking van de integrale visie sociaal domein expliciet aandacht te besteden aan de groep jonge ouderen. Om te anticiperen op de behoeften en wensen van deze groep. En om hen bewust te maken van ouder worden en wat zij daarvoor nu al zouden moeten regelen.

Toelichting

- Het ‘sleutelmoment’ waarop mensen overwegen met (deeltijd) pensioen te gaan, leent zich om de dialoog aan te gaan over ouder worden. Jonge ouderen met een migratieachtergrond hebben mogelijk andere ideeën.
- De urgentie kan benadrukt worden door erop te wijzen dat veel ouderen pas willen verhuizen op het moment dat ze gezondheidsproblemen krijgen en hun woonsituatie ongeschikt blijkt te zijn. Waarbij het zeer de vraag is of er dan een alternatief voorhanden is.
- Vlaardingen heeft de ambitie dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig functioneren in de lokale samenleving. Breng dat tot uiting in activiteiten en voorzieningen die aansluiten bij de diverse leefsituaties en leefstijlen van de nieuwe generatie ouderen.

Aanknopingspunt

Er is op dit punt geen beleid geformuleerd.

4^e conclusie

Er hangt (te)veel op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers.

AANBEVELING: ZORG VOOR MANTELZORGERS

Zie erop toe dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij mantelzorgondersteuners.

Vraag het college om inzichtelijk te maken hoe zij hier nu invulling aan geeft. Toets of in de aanpak is geborgd dat mantelzorgers tijdig in beeld zijn, aandacht krijgen en (preventief) worden gekoppeld aan mantelzorgondersteuners. Ga na of tijdige mantelzorgondersteuning geborgd is in de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Toelichting

Zorg dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij mantelzorgondersteuners, zodat deze preventief te werk kunnen gaan en niet – zoals nu – langszij komen als het mis gaat.

Aanknopingspunten

Raadsprogramma 2018-2022

- Er wordt een raadsvoorstel opgesteld inzake mantelzorg en vrijwilligers, waarbij de volgende aandachtspunten aan de orde komen: belonen van mantelzorgers, aandacht en

faciliteren, bijvoorbeeld parkeerontheffing voor mantelzorgers, loondispensatie door werkgevers, luisteren naar waar mantelzorgers zelf behoefte aan hebben, maatwerk.

- Door de MVS-gemeenten is een Regionale Visie Mantelzorgondersteuning en informele zorg in voorbereiding. Deze doorloopt op dit moment het besluitvormingstraject.

AANBEVELING: VRIJWILLIGERSWERK NIEUWE STIJL

Waardeer en stimuleer de inzet van (jonge) ouderen als vrijwilliger.

Vraag het college om inzichtelijk te maken hoe zij invulling geeft aan het huidige vrijwilligersbeleid. Stel daarbij de vraag of een eigentijdse visie wenselijk is die aansluit bij de ontwikkelingen in de samenleving en de levensloop van mensen. Toets de in integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is op de inzet en begeleiding van vrijwilligers.

Toelichting

Nodig jonge ouderen actief uit om vrijwilliger te worden en laat hen tips geven over de invulling ervan. Faciliteer de uiteenlopende vormen van vrijwilligerswerk.

Aankopingspunt

Raadsprogramma 2018-2022

Hierin is aangekondigd dat er een raadsvoorstel wordt opgesteld inzake mantelzorg en vrijwilligers.

TOT SLOT

AANBEVELING: GA EN BLIJF IN GESPREK MET OUDEREN EN HUN HELPERS

Stimuleer elkaar, collegeleden, ambtenaren, samenwerkingspartners om erop uit te gaan en goed contact te houden met de mensen waar het om gaat.

[Bestuurlijke reactie](#) ➤

[Nawoord rekenkamercommissie](#) ➤

[INHOUDSOPGAVE](#) ➤

[OVERZICHTSPLAAT](#) ➤

[CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN](#)

Bestuurlijke reactie

Maatschappelijke Ontwikkeling				Gemeente Vlaardingen	
Secretaris rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen T.a.v. Mieke van der Stel					
					
datum 13 juni 2019	onderwerp Reactie op conclusies en aanbevelingen van het rapport ouder worden in Vlaardingen	pagina 1/4			
briefnummer 1721569	uw kenmerk -	bijlage(n)			
Geachte mevrouw van der Stel,					
Onderstaand treft u onze reactie op de conclusies en aanbevelingen van het rapport ouder worden in Vlaardingen.					
Conclusie I <i>Er is veel aanbod voor ouderen, maar niet iedereen weet de weg te vinden en kan, of wil daar moeite voor doen.</i>					
AANBEVELING 1: STUREN OP ONTMOETING Blijf ruimte geven aan ontmoetingsplekken en activiteiten die aansluiten bij het dagelijks leven van een diverse groep ouderen, stimuleer om er gebruik van te maken en neem drempels en barrières weg.					
Toets de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is op de wijze waarop de ontmoetingsfunctie op zo'n manier wordt geborgd dat zoveel mogelijk ouderen er gebruik van willen en kunnen maken, doordat drempels die zij ervaren kunnen worden weggenomen. Benadruk dat de toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten een integrale benadering vergt. Doe navraag of met het gratis reizen met de RET voor 65-plussers een mogelijke drempel is weggenomen.					
Reactie Via het subsidiëren van op ontmoeting gerichte activiteiten in diverse locaties alsmede extra vervoersmogelijkheden zoals Argosmobiel, proberen we deze aanbeveling reeds in praktijk te brengen. De resultaten van de proef met gratis openbaar vervoer voor senioren met een minimuminkomen zullen we nauwgezet evalueren. Daarnaast subsidiëren we het netwerk 'Gezond oud worden in Vlaardingen', waarmee met een divers aanbod voor Vlaardingers van 55 jaar en ouder, een positieve houdingsverandering ten aanzien van bewegen beoogd wordt. Hierbij is bewegen bijvoorbeeld een middel om te komen tot ontmoeting. Onderdeel van dit project is ook het beter toegankelijk maken van de (fysieke) buitenruimte (ook in het kader van Fietsstad Vlaardingen).					
AANBEVELING 2: EFFECTIEVERE COMMUNICATIE Versterk de communicatie over wat er is en kan, zodat mensen weten waar ze aan toe zijn. Vraag het college hoe het punt van (versnipperde)communicatie wordt opgepakt en toets hierop de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.					
Reactie Naar aanleiding van deze aanbeveling gaan wij bij de herijking van het sociaal domein en met name in het uitvoeringsplan, specifiek aandacht besteden aan communicatie. "Wat er is en wat kan er" zal					
briefnummer 1721569					pagina 1/4

Maatschappelijke Ontwikkeling

helder gemaakt worden. Niet alleen voor senioren, maar voor alle Vlaardingers. We hebben hier ook afstemming met partners en betrokken organisaties in Vlaardingen om de communicatie met elkaar te versterken voor de inwoners. Met het netwerk 'Gezond oud worden in Vlaardingen' doen we ervaringen op om de communicatie nog gericht aan te bieden aan specifiek de senioren/jonge ouderen. Deze ervaringen nemen we ook mee in het effectiever communiceren naar deze doelgroep. Zo is er actieve samenwerking met alle beweegpartners, en delen we gerichte informatie via het netwerk om zo de ouderen te bereiken op de plekken waar ze zijn.

Conclusie II

Een groep kwetsbare ouderen woont thuis, terwijl dat eigenlijk niet meer kan; het is onduidelijk wie hun belangen behartigt.

AANBEVELING 3: POSITIE INNEMEN

Rust de wijkteams zo toe dat zij echt de herkenbare spil in de omgeving kunnen zijn en verbindingen kunnen leggen. Neem bij de besluitvorming over de herijking van de integrale visie sociaal domein mee dat de wijkteams toegerust moeten zijn om ouderen te ondersteunen en 'onzichtbare' ouderen op het spoor te komen. Geef aan dat de rol van de wijkteams ook uitgedragen moet worden, zodat zij echt de beoogde spilfunctie kunnen vervullen, ook voor ouderen.

Reactie

Uit de recent gepubliceerde evaluatie van onze wijkteams blijkt dat zij door belanghebbenden goed gevonden worden en dat men tevreden is over de kwaliteit van de daar geboden dienstverlening. Omdat het cliëntenbestand naar verhouding veel senioren telt, gaan wij ervan uit dat de geconstateerde tevredenheid gemiddeld ook bij onze oudere inwoners bestaat. Dat neemt niet weg dat wij, in lijn met deze aanbeveling, blijven werken aan vergroting van de bekendheid van de wijkteams die ook wat ons betreft inderdaad de spil vormen binnen de gemeentelijke ondersteuningsstructuur. Zoals ook genoemd in de reactie onder aanbeveling 2 werken we aan verbetering van communicatie met extra aandacht voor ouderen.

AANBEVELING 4: WIJKGERICHTE AANPAK

Stuur op netwerkend werken waardoor mensen en initiatieven in buurten en wijken zijn verbonden. Kies ervoor om als gemeente te sturen op netwerkend werken, waardoor het onderlinge contact tussen informele en formele initiatiefnemers en helpers op wijk- of buurtniveau vanzelfsprekend wordt. En ieder zich medeverantwoordelijk voelt voor het welbevinden van ouderen. Toets hierop de Integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Reactie

Deze aanbeveling wordt in onze nieuwe integrale visie Sociaal Domein inderdaad opgepakt. Daarin beschrijven we het belang van wijknetwerken en geven aan hoe we de functie hiervan beter tot zijn recht willen laten komen. Het project Gezond Oud Worden is een voorbeeld van een netwerk waarbij de eerste verbindingen tussen verschillende partijen zijn gemaakt.

AANBEVELING 5: ER OP AF

Bevorder het actief op zoek gaan naar kwetsbare ouderen en hun naasten om met hen te bespreken wat nodig is. Toets de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is op de wijze waarop actief op zoek wordt gegaan naar ouderen die niet zelf de weg naar ondersteuning en hulp (weten) te vinden

Reactie

Ook deze aanbeveling pakken we op in de nieuwe visie Sociaal Domein die in ontwikkeling is en waarin we o.m. beschrijven hoe we onze inzet op het gebied van vroeg-signalering willen versterken. De hiervoor genoemde wijknetwerken spelen daarbij een belangrijke rol.

briefnummer
1721569

pagina
2/4

INHOUDSOPGAVE ➔

OVERZICHTSPLAAT ➔

BESTUURLIJKE REACTIE

AANBEVELING 6: COÖRDINATIE

Zie erop toe dat kwetsbare ouderen die thuis wonen met zorg een vast aanspreekpunt hebben die het totaal overziet. Vraag het college aan te geven hoe er invulling wordt gegeven aan de ambitie '1 gezin – 1 plan – 1 casemanager' als het gaat om ouderen die thuis wonen met zorg. Betrek daarbij ook de rol van de onafhankelijke cliëntondersteuner. Ga na hoe dit wordt geborgd in integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Reactie

Oudere mensen die op basis van een WMO-indicatie zorg aan huis ontvangen, kunnen zich te allen tijde tot ROGplus wenden met vragen. Wij hebben tot nu toe geen aanwijzingen dat ROGplus te kort schiet in die rol. Voor wat betreft de medische zorg van artsen, wijkverpleging, apotheek heeft de gemeente niet de positie om daarin een regisserende rol te spelen. Overigens kunnen inwoners bij de gemeente begeleiding aanvragen wanneer ze de regie over hun leven inclusief overzicht over verschillende vormen van zorg die daarbij evt. worden geboden, dreigen te verliezen.

Conclusie III

Er is grote behoefte aan geschikte woonvormen voor ouderen met zorg, nu en in de toekomst.

AANBEVELING 7: PASSEND WONEN, NU EN STRAKS

Investeer in nieuwe woonvormen. Vraag het college inzicht te geven in de manier waarop zij invulling gaat geven aan de realisatie van levensloopbestendig wonen. Verzoek het college om aandacht te geven aan de behoeften en wensen van jonge ouderen en ouderen met een migratieachtergrond in het geactualiseerde Actieplan Wonen dat voorzien is in 2021. En om voor de korte termijn aan te geven hoe kwetsbare ouderen worden geholpen die hun huis niet meer uitkunnen.

Ga na hoe er invulling wordt gegeven aan levensloopbestendig wonen en woonvormen voor ouderen in combinatie met zorg en ondersteuning in de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Reactie

Jaarlijks worden tussen gemeente en corporaties prestatieafspraken gemaakt. Daarin worden ook afspraken opgenomen m.b.t. beschikbaarstelling van aantallen woningen voor mensen met beperkingen en zorgbehoeften. Actuele prognosegegevens t.a.v. de huisvestingsbehoeften van deze doelgroep en het beschikbare aanbod gelden daarbij als uitgangspunt. Volgens de meest actuele gegevens is er tot aan 2030 in de huursector geen sprake van tekorten aan woon-zorg huisvesting. In de koopsector ligt dat anders maar daarop hebben we als gemeente geen directe invloed. In 2017 is het concept 'pluswonen' ontwikkeld, een vorm van wonen voor ouderen, waarbij het gebruik van WMO voorzieningen meegroeit met de behoefte daaraan. Dit concept is succesvol en de mogelijkheden worden onderzocht om dit uit te breiden. In de aanbesteding WMO 2020 is hiervoor een apart perceel opgenomen.

AANBEVELING 8: IN GESPREK OVER OUDER WORDEN

Moedig jonge ouderen aan om vooruit te kijken en bevorder initiatieven die aansluiten bij de nieuwe generatie ouderen. Vraag het college om in de herijking van de integrale visie sociaal domein expliciet aandacht te besteden aan de groep jonge ouderen. Om te anticiperen op de behoeften en wensen van deze groep. En om hen bewust te maken van ouder worden en wat zij daarvoor nu al zouden moeten regelen.

Reactie

We zullen nagaan in hoeverre we via onze gemeentelijke communicatiekanalen invulling kunnen geven aan voorlichting en informatieverstrekking op dit gebied.

Conclusie IV

Er hangt (te)veel op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers.

AANBEVELING 9: ZORG VOOR MANTELZORGERS

Zie erop toe dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij mantelzorgondersteuners. Vraag het college om inzichtelijk te maken hoe zij hier nu invulling aan geeft. Toets of in de aanpak is geborgd dat mantelzorgers tijdig in beeld zijn, aandacht krijgen en (preventief) worden gekoppeld aan mantelzorgondersteuners. Ga na of tijdige mantelzorgondersteuning geborgd is in de integrale visie Sociaal Domein die in voorbereiding is.

Reactie

In onze nieuw visie op mantelzorg die op MVS-niveau is opgesteld en binnenkort ter besluitvorming voor ligt in de raad, wordt deze aanbeveling op een aantal punten nader uitgewerkt.

AANBEVELING 10: VRIJWILLIGERSWERK NIEUWE STIJL

Waardeer en stimuleer de inzet van (jonge) ouderen als vrijwilliger. Vraag het college om inzichtelijk te maken hoe zij invulling geeft aan het huidige vrijwilligersbeleid. Stel daarbij de vraag of een eigentijdse visie wenselijk is die aansluit bij de ontwikkelingen in de samenleving en de levensloop van mensen.

Reactie

Via KLIK Vlaardingen, naam voor het vroegere Servicepunt Vrijwilligerswerk, worden geregeld activiteiten georganiseerd die juist zijn bedoeld om waardering te laten blijken voor en het belang te onderstrepen van vrijwilligerswerk. Onder de vrijwilligers nemen senioren een prominente plaats in, ook zij moeten die waardering van tijd tot tijd kunnen ervaren.

AANBEVELING 11: GA EN BLIJF IN GESPREK MET OUDEREN EN HUN HELPERS

Stimuleer elkaar, collegeleden, ambtenaren, samenwerkingspartners om erop uit te gaan en goed contact te houden met de mensen waar het om gaat.

Reactie

Deze aanbeveling nemen wij graag ter harte en hopen we in ons handelen in de praktijk in voldoende mate te laten blijken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Vlaardingen,
Namens dezen,

C.W.J. Schrieks
Afdelingsmanager Maatschappelijke Ontwikkeling

Wilt u bij beantwoording van deze brief het briefnummer 1721569 vermelden.

Nawoord rekenkamercommissie ➤

Conclusies en aanbevelingen ➤

INHOUDSOPGAVE ➤

OVERZICHTSPLAAT ➤

INHOUDSOPGAVE

Nawoord rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie Schiedam-Vlaardingen dankt het college voor haar reactie op het onderzoek Ouder worden in Vlaardingen. We stellen vast dat het college de aanbevelingen in grote lijnen onderschrijft, hetgeen ons deugd doet. We gaan ervan uit dat het college derhalve ook de conclusies van het onderzoek onderschrijft. Tegelijkertijd stellen we vast dat de reactie op de aanbevelingen globaal is en nauwelijks ingaat op de toelichting die we per aanbeveling geven, en tevens dat het college niet alle aanbevelingen van een reactie voorziet.

In dat verband is het goed er nog eens op te wijzen dat het onderzoek tot doel heeft de Vlaardingse gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende rol, door inhoudelijke handvatten voor het ouderenbeleid aan te reiken. De aanbevelingen zijn dan ook in eerste instantie aan de gemeenteraad gericht. We spreken de hoop uit dat de raad het onderzoek op proactieve wijze benut bij het opstellen van kaders voor het beleid van het college, het nemen van besluiten en het volgen van ontwikkelingen die raken aan het welbevinden van ouderen.

We gaan specifiek in op de reactie bij een drietal aanbevelingen:

- Aanbeveling 6: coördinatie. De Rekenkamercommissie vreest dat het college hier de essentie van de aanbeveling mist. De aanbeveling ziet op het voorzien in een persoon/functionaris als vast aanspreekpunt (casemanager, cliëntondersteuner), en niet op een organisatie als zodanig.
- Aanbeveling 7: passend wonen, nu en straks. De Rekenkamercommissie is van mening dat de reactie van het college voorbij gaat aan de constatering dat een groep kwetsbare Vlaardingse ouderen nu in een niet passende woning woont, met gevolgen voor hun welzijn en hun mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving. Tevens gaat de reactie voorbij aan de opkomst van een nieuwe generatie ouderen met andere woonwensen, zoals kleinschalige woonvormen waar ouderen zelfstandig kunnen leven met een efficiënt aanbod van zorg.
- Aanbeveling 10: vrijwilligerswerk nieuwe stijl. Deze aanbeveling gaat verder dan de ‘pluim op de hoed’ waarop de reactie van het college betrekking heeft. Het gaat de Rekenkamercommissie om de manier waarop vrijwilligers worden voorbereid en toegerust om zich in te zetten voor oudere buurtgenoten. En hoe zij in verbinding staan met professionele partners om signalen en zorgen te kunnen delen.

[Bestuurlijke reactie](#) ➤

[Conclusies en aanbevelingen](#) ➤

[INHOUDSOPGAVE](#) ➤

[OVERZICHTSPLAAT](#) ➤

NAWOORD REKENKAMERCOMMISSIE

Onderzoeksproces en tussenproducten

De rekenkamercommissie heeft zichzelf tot doel gesteld met dit onderzoek de gemeenteraad handvatten te bieden voor haar kaderstellende rol bij het vaststellen van de kadernota's Wmo / sociaal domein, en voor flankerend beleid. Het gaat immers om de leefsituatie van oudere inwoners in brede zin.

De hoofdvraag van het onderzoek is als volgt geformuleerd: *In welke mate en op welke wijze geeft de maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van (groepen) oudere inwoners in Schiedam en Vlaardingen aanleiding tot specifieke beleidsmatige aandacht, gegeven de algemene doelstellingen van de Wmo 2015?*

De rekenkamercommissie heeft Margot Gerritsen en Jessica van Koert van adviesnetwerk 7Zebra's gevraagd het onderzoek met de rekenkamercommissie uit te voeren. Hierbij is het volgende onderzoeksproces gevolgd. Lees in de bijlagen [de flyer](#) die is gemaakt om betrokkenen te informeren over het onderzoek en hoe zij kunnen meedoen.

Startbijeenkomst

Er is gestart met een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisaties van Schiedam en Vlaardingen, het Kenniscentrum MVS en ROGplus op 26 november 2018 waar

gesproken is over het doel en de aanpak van het onderzoek, de doelstellingen, sleutelpersonen die bij het onderzoek betrokken moeten worden en de ontwikkelingen als het gaat om ouderen. Lees in de bijlagen de terugkoppeling van de startbijeenkomst.

Flitsontmoetingen met raadsleden

Op 10 januari 2019 hebben er aan de randen en in de pauze van een reguliere raadsbijeenkomst flitsontmoetingen met raadsleden plaatsgevonden. Hierbij werden raadsleden geïnformeerd over het onderzoek van de rekenkamercommissie en gevraagd naar wat het onderzoek zou moeten toevoegen aan alles wat er al bekend is, of er groep(en) ouderen zijn die in dit onderzoek extra aandacht zouden moeten verdienen, of er zaken in relatie tot ouder worden in Vlaardingen zijn waar zij met name nieuwsgierig naar zijn, en wat er naar hun idee vastgehouden, versterkt, vernieuwd en verlaten zou moeten worden. Lees in de bijlagen de oogst van de flitsontmoetingen.n.

Joint Factfindingsbijeenkomst

Nadat het onderzoeksteam feiten, cijfers en informatie over ouderen en ouder worden op een rij had gezet, zijn deze gegevens getoetst en aangevuld tijdens een Joint Factfindingsbijeenkomst op 22 januari 2019. Met als deelnemers: initiatiefnemers,

organisaties die werken met en voor ouderen en de ambtelijke organisatie. In groepen is gesproken over de routes die verschillende groepen ouderen (jonge, eenzame en kwetsbare ouderen) lopen en wat er voor hen vastgehouden, versterkt, vernieuwd en verlaten zou moeten worden. Lees in de bijlagen de terugkoppeling van de Joint Factfindingsbijeenkomst.

Gesprekken met ouderen en hun helpers

In week 7 zijn de onderzoekers en een reporter eropuit gegaan om gesprekken te voeren met ouderen en hun helpers. Met als gespreksmateriaal de Cirkel van Welbevinden is met ouderen gesproken in onder meer De Bijenkorf en Odensehuis De Bovenkamer. Ook zijn gesprekken gevoerd met een wijkverpleegkundige, een serviceconsulent en medewerker Dagbesteding bij Soenda, de wijkmeester Sociale aanpak en een complexbeheerder van Waterweg Wonen. Bij de Oproepcentrale zijn de onderzoekers in gesprek gegaan met een groep vrijwilligers die ouderen bijstaan door regelmatig bij hen op bezoek te gaan, of ouderen te begeleiden en te vervoeren naar ziekenhuis- of artsbezoek. De reporter heeft haar bevindingen aan het onderzoeksteam teruggekoppeld door middel van de inzending van reflectieformulieren.

Verdiepingssessie

De onderzoekers hebben een analyse van wat zij geobserveerd, gehoord en gelezen hebben, opgetekend in een ‘ingezonden brief van ouderen aan de gemeenteraad’ en uitgewerkt per leefdomein. Tijdens de Verdiepingssessie op 20 februari 2019 zijn de brief en de analyse getoetst en aangevuld door een groep formele en informele zorgers, ondersteuners, initiatiefnemers en medewerkers van de gemeente. Lees in de bijlagen de terugkoppeling van de Verdiepingssessie.

Eindproduct

De resultaten van het onderzoek zijn beschreven in dit eindproduct. Het concept is voor een reactie voorgelegd aan de ambtelijke organisatie. Vervolgens heeft de rekenkamercommissie haar conclusies en aanbevelingen aan het eindproduct toegevoegd en is het geheel voor een bestuurlijke reactie voorgelegd aan het college van B&W. Op basis van [de bestuurlijke reactie](#) heeft de rekenkamercommissie [haar nawoord](#) opgesteld.

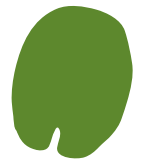
Bevolkingsontwikkeling
en maatschappelijke opgaven ➔
Conclusies en aanbevelingen ➔

INHOUDSOPGAVE ➔

OVERZICHTSPLAAT ➔

ONDERZOEKSPROCES EN TUSSENPRODUCTEN

TERUGKOPPELING STARTBIJEENKOMST OUDER WORDEN IN SCHIEDAM EN VLAARDINGEN

Over deze startbijeenkomst

De startbijeenkomst van het rekenkameronderzoek naar Ouder worden in Schiedam en Vlaardingen vond plaats op maandag 26 november 2018 van 12.00 tot 13.30 uur in de Lunchkamer van het Stads kantoor Schiedam.

Bij de startbijeenkomst waren de volgende personen aanwezig.

Gemeente Vlaardingen:

- Jelle Gerritse: Coördinator sociaal domein
- Mascha Verloop: Beleidsadviseur sport

Gemeente Schiedam:

- José Simens: Beleidsadviseur zorg en welzijn
- André Hartman: Procesmanager wijkondersteuningsteams (jeugd en wmo)
- Dirk-Jan 't Hoen: Concerncontroller

Kenniscentrum MVS:

- Sylvie Ruiter-Ballijns: onderzoeker

ROGplus:

- Ilse de Jonge: accounthouder gemeenten

Rekenkamercommissie (RKC) Schiedam-Vlaardingen:

- Rob Gilsing: plaatsvervangend voorzitter RKC en lid-rapporteur voor dit onderzoek
- Margot Gerritsen: onderzoeker 7Zebra's
- Jessica van Koert: onderzoeker 7Zebra's

1. Welkom

Rob Gilsing van de RKC heet de aanwezigen van harte welkom. Hij licht toe dat het onderwerp Ouder worden in Schiedam en Vlaardingen met regelmaat door fracties wordt genoemd als interessant onderzoeksonderwerp en al wat langer op het lijstje van de rekenkamercommissie staat. Nu er een aantal momenten op stapel staat waarbij de raden gevraagd wordt kaders te stellen, is besloten dit onderwerp te gaan onderzoeken. Met als doel om de raadsleden bij hun kaderstellende rol te ondersteunen. We willen dit doen door uit te gaan van de leefsituatie van ouderen, deze af te zetten tegen de beleidsvoornemens en -uitvoering en dan te komen tot een aantal punten die we willen meegeven aan de raad.

De RKC heeft creatief advies- en realisatienetwerk 7Zebra's – in de personen van Margot Gerritsen en Jessica van Koert - gevraagd om het onderzoek voor en met de RKC uit te voeren. Vandaag vindt de startbijeenkomst plaats waarbij we de direct betrokkenen vanuit beide gemeenten, uitvoeringsorganisatie ROGplus en het Kenniscentrum MVS graag willen meenemen in het proces dat de RKC voor ogen staat en om alvast inhoudelijk met elkaar uit te wisselen wat er speelt in beide gemeenten, wat er is aan documenten en welke sleutelpersonen er zeker betrokken moeten worden bij het onderzoek.

2. Persoonlijke en inhoudelijke kennismaking

Op de vloer liggen foto's. Iedereen wordt gevraagd twee foto's te kiezen: een die symboliseert hoe het nu is om oud te worden in Schiedam of Vlaardingen en een die het wensbeeld illustreert: hoe zou het straks moeten zijn? Daarmee geeft ieder aan welke richting het wat hem of haar uit zou moeten met en voor ouderen in Schiedam en Vlaardingen.

Nu

- We staan op een kruispunt van belangrijke keuzes: welke kant gaat het op, welke politieke keuzes worden gemaakt? Nu is het een wirwar aan regelgeving, met name verwarrend voor mensen met een beperking.

TERUGKOPPELING STARTBIJeenKOMST OUDER WORDEN IN SCHIEDAM EN VLAARDINGEN

- Er gebeurt van alles, maar de verwijzing naar het aanbod is selectief, er ontbreekt van alles. Het is een ratjetoe.
- Er wordt vooral gestuurd met de portemonnee, op de financiën, vanuit de angst voor groeiende tekorten.
- Veel ouderen zijn inactief. Hier is een wereld te winnen.
- De discussie wordt bepaald door de oudere ouderen.
- Weten we wel hoe het zit, hebben we de behoeften wel goed in beeld?
- Veel ouderen redden het misschien nog wel om thuis te blijven wonen, maar participeren niet.

Toekomst

- Blij ouder kunnen worden > duidelijkheid over bij welke organisatie je als oudere terecht kan.
- Helderheid in het woud aan aanbod en regelingen van alle organisaties, formeel en informeel, korte lijnen.
- Eenduidige verwijzing, overzicht in aanbod. Dat gaat breder dan alleen voor ouderen.
- Mensen worden gezond oud. Ouderen zijn zo lang mogelijk in beweging, actief.
- Ouderen zijn zoveel mogelijk mobiel en durven en kunnen er zelf op uit, zo mogelijk zonder afhankelijk te zijn van bijvoorbeeld de regiotaxi.
- Ouderen kunnen zo lang mogelijk gelukkig thuis blijven wonen, en als ze niet meer zo gelukkig zijn dan wordt dit tijdig door de wijkteams signaleerd. In bepaalde wijken, zoals Zuid in Schiedam, functioneren vertrouwenspersonen om ouderen die niet uit zichzelf deze stappen (durven/willen) zetten als 'toeleider' naar het wijkteam.
- Verbondenheid tussen generaties.

Op de vraag hoever deze beelden van de huidige en de gewenste situatie uiteen liggen, komt naar voren dat dit niet in een jaar geregeld is. Het is nu drie jaar sinds de decentralisaties en het is nog steeds een zoektocht. De extramuralisering heeft enorm veel consequenties. Het is veel en breed. Denk aan de openbare ruimte, woonzorgcombinaties et cetera. De gemeenten zijn in hun denken best ver, maar de aanbieders zijn vooral nog met hun portemonnee bezig. Het is ook een illusie om te denken dat het ooit 'af' zal zijn, het blijft een ontwikkeling, waarbij het belangrijk is om het proces goed in te richten en de beleidsmatige samenhang te blijven zien. Jessica concludeert dat het fundament nog wel wat steviger moet.

Al doorpratend wordt duidelijk dat dit onderzoek goed van pas komt in beide gemeenten. In Schiedam wil de raad actualisatie van het beleid voor ouderen en in het raadsprogramma Vlaardingen staat hier ook een passage over in.

Voor het onderzoek wordt nog meegegeven:

- a. Betrek niet alleen ouderenbonden, maar geef ook ouderen zelf een stem.
- b. Het kenniscentrum heeft een eigen internetpanel in Schiedam en Vlaardingen en verzamelt ook data van derden, zoals bijvoorbeeld van de GGD.
- c. Coördinerend wethouder Schiedam voor ouderen is Patricia van Aaken. In Vlaardingen is dit Jacky Silos.
- d. Schiedam denkt na over gebruik van VN-verdrag voor mensen met een beperking in vormgeving beleid.
- e. Het zou mooi zijn als dit onderzoek de behoeften van ouderen in beeld gaat brengen, zodat er politieke keuzes gemaakt kunnen worden op basis van gegevens en data, niet op basis van emoties.
- f. De oudere, of de Schiedammer/Vlaardinger bestaat niet.
- g. Bij ouderen heb je ook te maken met verschillende generaties. De opkomende generatie ouderen is van de babyboom-generatie. Dit is een groep die stevig in het leven staat. We moeten goed gebruik maken van de kwaliteiten van deze ouderen.
- h. Het is handig als de gemeenteraden weten wanneer ze kaders moeten gaan stellen op diverse onderwerpen en gebruik kunnen maken van de inzichten uit dit onderzoek.

TERUGKOPPELING STARTBIJEENKOMST OUDER WORDEN IN SCHIEDAM EN VLAARDINGEN

- i. De gemeente Rotterdam is haar ouderenbeleid aan het actualiseren en heeft daartoe ook een inventarisatie van de leefsituatie van ouderen gemaakt.
- j. In Vlaardingen is een onderzoek geweest naar het woningaanbod. Dit blijkt de komende 15 jaar op peil te zijn, maar de verdeling over de stad is niet optimaal: daar waar de vergrijzing toeslaat ontbreekt het aan voorzieningen.
- k. In Vlaardingen zijn voor de zomer van 2018 met hulp van het bureau Six Fingers uit Eindhoven door de ambtelijke organisatie verhalen opgehaald uit de samenleving over het thema eenzaamheid. Het hele team Sociaal Domein is toen drie dagen de stad ingetrokken en heeft zo'n 600 verhalen opgehaald. Dat heeft goed gewerkt.
- l. In Vlaardingen is of wordt nagedacht over de 'next generation'-woonwijk.

3. Opzet van het onderzoek

Gevraagd naar een eerste reactie op het plan van aanpak dat 7Zebra's heeft opgesteld voor de uitvoering van dit onderzoek, komen de volgende reacties:

- Het is nogal allesomvattend. Gaat dat lukken of moeten er op voorhand keuzes gemaakt worden?
- Het is best ingewikkeld om te focussen op 1 groep. Je kunt het heel breed maken en bijvoorbeeld ook het armoedebeleid erbij betrekken, maar wat gaat dat toevoegen?
- Vanuit sport is het een relevante groep met het oog op voldoende bewegen.
- Twijfels of dit onderzoek ervoor gaat zorgen dat er meer urgentie aan ouderen wordt toegekend, anders dan de noodzaak om het financieel beheersbaar te houden.
- Het is een actueel onderwerp, er wordt al nagedacht over de aanbesteding Wmo voor 2020.
- Zorg dat de raad goed weet wat ze kan verwachten en breed betrokken wordt.
- Dergelijk onderzoeken zijn door de RKC ook uitgevoerd bij de start van de decentralisaties. Dat gaf wel een duidelijk beeld bij de raad over wat er op hen afkwam. Het overzicht is belangrijk voor iedereen.
- Er zijn geen normen opgenomen bij de onderzoeksvragen, dat leidt tot een omgekeerde vraagstelling en kan een veelheid aan zaken naar boven halen.

Jessica licht toe dat we de raadsleden graag willen betrekken. Het idee is om dit te doen in de vorm van 'flitsontmoetingen' waarbij de onderzoekers en RKC een tafel inrichten tijdens een raadsvergadering en voor en na de vergaderingen en tijdens de pauzes met raadsleden in gesprek gaan over waar zij benieuwd naar zijn of waar zij zorgen om hebben als het gaat om ouderen in hun gemeente. Vooralsnog staat 15 januari 2019 gepland voor flitsontmoetingen in Schiedam (rondom het Stadserf). Met de griffie van Vlaardingen moet nog een gelegenheid worden geprikt.

Belangrijk is het uitgangspunt dat we starten vanuit de leefwereld van ouderen: hun leefsituatie, hun ervaringen. Dat vertrekpunt wijkt af van wat gebruikelijk is in RKC-onderzoek, namelijk dat vertrokken worden vanuit bepaalde beleidsdomeinen. We confronteren de leefwereld van ouderen in dit onderzoek wel met de beleidsdomeinen.

De ambitie is om de raadsleden een overzichtelijk en visueel aantrekkelijk document in handen te geven over het Ouder worden in hun gemeente. Als onderzoekers gaan we ervan uit dat alles er is. Alle informatie gaan we heel gestructureerd bijeenbrengen en ontsluiten. Dat willen we in een korte periode voor elkaar krijgen, zodat de documenten in juni 2019 door de gemeenteraden behandeld kunnen worden.

De komende tijd gaan we aan de slag met het ordenen van doelstellingen en informatie over hoe er invulling wordt gegeven aan die doelstellingen. Ook worden feiten en cijfers over ouder worden op een rij gezet. Tijdens de eerste Joint Factfindings-bijeenkomst willen we dit overzicht graag aan jullie laten zien en bespreken of het klopt en compleet is. En over welke groepen ouderen we meer willen weten. Vervolgens is er een periode om gesprekken te voeren met vertegenwoordigers van deze groepen ouderen en ouderen zelf. Vervolgens gaan we tijdens de tweede bijeenkomst dieper in op de routes

TERUGKOPPELING STARTBIJEENKOMST OUDER WORDEN IN SCHIEDAM EN VLAARDINGEN

die de onderscheiden groepen ouderen lopen. We gaan na wat er daarbij goed gaat en waar er ruimte is voor verbetering.

4. Belangrijke data

Eerste bijeenkomst: **dinsdag 22 januari 2019**. Van 9.00 – 12.30 uur in Schiedam en van 14.00 – 17.30 uur in Vlaardingen. Genodigd zijn contact- en sleutelpersonen van binnen en buiten de gemeente. Het laatste uur van elke bijeenkomst is er een open inloop waarop iedereen welkom is om een bijdrage te leveren.

Op **13 februari 2019** hebben wij als zebra's gepland om een dag gesprekken te gaan voeren met (vertegenwoordigers van) ouderen in Schiedam en Vlaardingen. Het zou geweldig zijn als jullie vanuit jullie organisaties kunnen aansluiten en ook gesprekken willen gaan voeren op basis van door de zebra's ontwikkeld gespreksmateriaal. Dat kan op die datum maar ook op een ander moment in week 7 (11 t/m 17 februari 2019).

Tweede bijeenkomst: **dinsdag 19 februari 2019** 13.00 – 16.00 uur in Schiedam en **woensdag 20 februari 2019** 13.00 – 16.00 uur in Vlaardingen

5. Profielen van ouderen

In het onderzoek zal er een aantal groepen ouderen uitgelicht worden. Dit kunnen ouderen zijn waar men zich zorgen over maakt of waar men benieuwd naar is. Tijdens de eerste bijeenkomst zullen we een voorstel voor een aantal profielen doen die aan de RKC worden voorgelegd. Jessica vraagt of er gelet op cijfers en ontwikkelingen speciale groepen zijn waar de focus op gelegd zou moeten worden. Hier is het volgende over aangegeven.

- a. Mensen met dementie: er is sprake van een enorm toename van het aantal mensen met dementie en de prognoses zien er zorgwekkend uit. Er is zorg over de groeiende groep dementerende ouderen, zeker gezien de context van extramuralisering.
- b. Turkse en Marokkaanse ouderen. Deze waren in het meest recente Woningbehoefteonderzoek nauwelijks vertegenwoordigd.
- c. Laaggeletterdheid: van de groep laaggeletterden weten we niet zoveel.
- d. Mensen met een licht verstandelijke beperking: een groeiende groep.
- e. Er is weinig inzicht in de behoeften van specifieke groepen ouderen.
- f. Er is weinig zicht op de vitale ouderen, hoewel hier wel wat over bekend is.
- g. Eenzaamheid is een thema dat ook bij ouderen speelt. In het onderzoek Leefbaarheid en Veiligheid is daar wel naar gevraagd.
- h. Er wordt ondersteuning gevraagd uit het netwerk van de oudere, maar hoe realistisch is dat, wat kan je nog vragen? Mantelzorg is een thema.
- i. Wellicht aandacht nodig voor de LHBT-ouderen?

6. Aan de slag?!

Jessica vraagt of de deelnemers bereid zijn met de zebra's en de RKC op te trekken in dit traject. Hierop komt de vraag of het mogelijk is concreter te maken wat dit gaat kosten aan tijd en inzet. Margot geeft aan dat het idee is dat de zebra's op basis van beschikbare documenten een eerste overzicht maken van de doelstellingen en de wijze waarop daar invulling aan gegeven wordt. We hopen dat de inzet en tijd die we vragen vooral de tijd zal zijn die gepaard gaat met de twee bijeenkomsten met nog enige tijd ter voorbereiding en na afloop. En daarnaast zou het geweldig zijn als de deelnemers en/of hun collega's bereid zijn om met elkaar een aantal gesprekken te gaan voeren in de samenleving. Het zou ons voor nu enorm helpen als er op de flipovervellen kan worden aangegeven wat de bron c.q. vindplaats is van doelstellingen ten aanzien van ouder worden in de twee gemeenten en wat de sleutelpersonen zijn binnen en buiten de gemeentelijke organisaties die we zouden moeten betrekken bij de bijeenkomsten.

Er wordt aangegeven dat het handig zou zijn als de deelnemers iets in handen krijgen waarmee zij hun collega's kunnen informeren over het onderzoek en de wijze waarop zij

TERUGKOPPELING STARTBIJeenKOMST OUDER WORDEN IN SCHIEDAM EN VLAARDINGEN

daar hun bijdrage aan kunnen leveren. 7Zebra's zal hiervoor zorgen.

Gezien de politieke situatie in Vlaardingen wordt aangegeven dat het goed zou zijn te weten of dit onderzoek past binnen het raadsprogramma. Dat programma vormt het kader voor de werkzaamheden van de ambtelijke organisatie. De RKC zal de relatie leggen naar de griffie, ook om af te stemmen wanneer er flitsontmoetingen met de raadsleden kunnen plaatsvinden.

Vanuit Schiedam wordt aangegeven dat zij onlangs twee startbijeenkomsten hebben gehouden met externe partijen. Dit maakt hen wat huiverig om deze partijen nu wederom te vragen aan te sluiten bij een bijeenkomst. Het is belangrijk voor deze partijen de context van de bijeenkomsten helder te schetsen.

7. Afronding

Rob Gilsing bedankt de deelnemers voor hun inbreng en kijkt uit naar het onderzoek. Van deze bijeenkomst wordt een terugkoppeling opgesteld die aan de deelnemers wordt voorgelegd met het verzoek aan te vullen of te verduidelijken.

Bijlagen:

1. Overzicht van de bron c.q. vindplaatsen voor doelstellingen Ouder worden van de gemeenten Schiedam en Vlaardingen
2. Overzicht sleutelpersonen per leefdomein: binnen en buiten de gemeentelijke organisatie, formele en informele ondersteuning, uit te nodigen voor de factfindingsbijeenkomst
3. Toelichting op de de leefdomeinen aan de hand van de Cirkel van Welbevinden die we zullen ontwikkelen om de gesprekken met (specifieke groepen) ouderen te gaan voeren.

Rekenkamercommissie

Schiedam-Vlaardingen

Commissie voor beleidsonderzoek

17 januari 2019

Ouder worden in Vlaardingen

OOGST Flitsontmoetingen met raadsleden op 10 januari 2019

UITNODIGING voor het vervolg

- Kom naar de open inloop om beelden over de praktijk aan te scherpen
Dinsdag 22 januari 2019, 16.30 – 17.30 uur, Burgerzaal Stadhuis
- Geef je op als reporter om in week 7 (maandag 11 t/m zondag 17 februari) gesprekken te voeren met ouderen, voorzien van materiaal en instructie
Aanmelden kan via de griffie: griffie@vlaardingen.nl

OOGST FLITSONTMOETINGEN

Al pratend met raadsleden over ouder worden in Vlaardingen, kwam er op 10 januari een keur aan onderwerpen en invalshoeken langs. We hebben ze gebundeld in de bijlage.

OPEN INLOOP

Tijdens de ontmoetingen werd van verschillende kanten aangegeven dat het hebben van een 'totaalplaatje' belangrijk is. De feiten en cijfers uit eerder onderzoek op een rij. Kwantitatieve en kwalitatieve informatie samengebracht. En een onafhankelijke blik op hoe het gaat in de praktijk.

Tijdens een Joint Factfinding-bijeenkomst met genodigden gaan de onderzoekers zich een scherper beeld vormen over ouderen en oud worden in Vlaardingen. Inclusief de groepen ouderen met wie gesproken moet worden over een bepaald onderwerp.

De open inloop is bedoeld om dat beeld te delen, te toetsen en te verrijken.

- Aarzel niet om op 22 januari tussen 16.30 en 17.30 uur binnen te lopen in de Burgerzaal.

REPORTER

Bovenal werd op 10 januari door raadsleden benadrukt dat het essentieel is om met ouderen zelf in gesprek te gaan. In dit onderzoek is daarin voorzien. De insteek is om met elkaar doelgericht op pad te gaan en ouderen uit te nodigen om daar waar ze zijn hun verhaal te vertellen. Zo komen de grootste kansen en belangrijkste zorgen in beeld. Verschillende raadsleden gaven tijdens de Flitsontmoetingen al aan graag mee te willen doen.

- Geef je op bij de griffie. Bedenk dat je reporter kunt zijn op een hele 'lichte' manier, bijvoorbeeld door - als je toch mensen spreekt of dat van plan bent te doen - hen bepaalde thema's en vragen voor te leggen. De onderzoekers geven alle reporters materiaal in handen met een toelichting hoe je te werk kunt gaan.

WAARDE**Wat zou dit onderzoek moeten toevoegen aan alles wat al bekend is?**

1. Als bekend wordt hoe een oudere zelf ziet hoe de steun geregeld is en wat beter kan
2. Wat gemist wordt aan ondersteuning in Vlaardingen
3. Wat willen ouderen?
4. Informatie halen: bij ouderen, op locatie (bij instellingen)
5. In Vlaardingen wonen veel ouderen. HEEL benieuwd naar de resultaten
6. Onderzoek en cijfers moeten up to date zijn en continu bijgehouden worden
7. Als er een samenvatting komt van wat oude onderzoeken hebben gebracht
8. Samenhang brengen in analyses: kwantitatief, kwalitatief
9. Een onafhankelijke blik op wat wel goed gaat, ook in vergelijking met andere steden
10. Inzicht in verschillende sociale, economische en maatschappelijke culturen
11. Hoe eerder hoe beter!

DOELGROEP**Zijn er groep(en) ouderen die in dit onderzoek extra aandacht verdienen?**

1. Mensen in armoedesituatie, sociaal-culturele achtergrond
2. Achtergronden van ouderen – combinaties in culturele en religieuze doelgroepen
3. Juist ook de 'sociale' ouderen die de mede ouderen helpt en kent
4. Eenzame ouderen en ouderen die nog zelfstandig willen wonen maar daar moeite mee hebben > angst om geen onderdeel meer uit te maken van een buurt/wijk
5. Eenzaamheid en mantelzorg; hoe groot is het netwerk van ouderen?
6. Eenzame ouderen
7. Alleenwonende ouderen
8. Ouderen die geen kinderen of andere familie in Vlaardingen hebben
9. Mensen met een beperking of ziekte
10. Ouderen die chronisch ziek zijn en moeilijk rond kunnen komen
11. Ouderen met migratieverleden; is dat anders?
12. 1) Ouderen die (moeten) werken, 2) vermogende ouderen vs (arme) ouderen, 3) laag geletterde ouderen
13. Zorgmijders in kaart brengen

FOCUS**Zijn er bepaalde zaken in relatie tot ouder worden in Vlaardingen waar u met name nieuwsgierig naar bent?**Regie over eigen leven

- (grenzen aan) zelfredzaamheid
- Reikwijdte interventies
- Samenwerking professionele instanties met gezinsregisseur

Wonen

- Woonsituatie
- Zorgwoningen in de wijken (aanleunwoningen), zodat mensen bij elkaar kunnen blijven als ze hulpbehoevend zijn
- Is er behoefte aan meer aanleunwoningen?
- Woningaanpassingen makkelijker maken
- Kan een oudere blijven wonen in de eigen buurt?

- Out of the box denken: centrale wooneenheden ouderen (vgl bejaardenhuis)
- Is er een voorkeur voor aanpassing eigen woning, of verhuizen met (intensieve) hulp?

Zorg

- Hulp/voorzieningen
- Ziekte en handicap
- Ondersteuning mantelzorgers

Sociale relaties

- Familie en vrienden
- Eenzaamheid
- Zijn er veel Vlaardingse ouderen eenzaam?
- Sociale relaties en wat men hierbij van de gemeente verwacht
- Goed samenwerken. Dat ouderen niet van het kastje naar de muur gestuurd worden
- Taalbeheersing ouderen met migratieachtergrond + laaggeletterden (anticiperen)
- Combinatie ouderen en jongeren, sociale contacten en ervaringen uitwisselingen

Activiteiten

- Vrijtijdsbesteding
- Kans om met sport eenzaamheid te bestrijden
- Zijn ouderen tevreden over de kwaliteit van wat ze krijgen aangeboden, bijvoorbeeld gymnastiek?

Mobiliteit

- Toegankelijkheid openbare ruimte
- Gratis OV
 - o Of gratis OV zorgt voor minder eenzaamheid en hoe de ouderen hiernaar kijken
 - o Gratis OV, zijn er echt mensen minder eenzaam of was gratis heeeel duur?
 - o Gratis OV voor 65+ers
 - o Was gratis OV wel van waarde?
 - o Waarom geen gratis OV voor iedereen met weinig inkomen?
- Openbare toiletten

Financiën

- Wat is en wat heeft impact op het gevoel van zelfstandigheid bij een lager inkomen?
- Is deze groep veranderd de afgelopen 10 jaar?

ANALYSE

Als u zich verplaatst in (groepen) ouderen, wat zou Vlaardingen dan volgens u moeten vasthouden, versterken, vernieuwen en verlaten?

Vasthouden

- De aandacht voor deze doelgroep
- Wat goed gaat zo houden
- Betrokkenheid personeel verzorgingshuizen
- Gratis OV!
- (Ex)verzorgingshuizen zoals Vaartland

Versterken

- Praat met ouderen, hebben vaak ook goede ideeën
- Minder werkdruk voor personeel verzorgingshuizen
- Aanpak eenzaamheid
- Sociale contacten van ouderen, samen met jongeren en religieuze instellingen (kerken)
- Stimuleren mogelijkheden sociale clubs, zoals biljarten, klaverjassen of andere activiteiten (bijv. door helpen bij huisvesting)
- Betere analyse van informatie > gerichte maatregelen nemen + meten effect
- Infovoorziening uit monitor sociaal domein

- Innovatie zoeken in ouderenbeleid en zorg
- Zichtbaarheid cliëntondersteuners

Vernieuwen

- Beleid ouderen
- Samen beslissen over kwaliteit van leven
- Maatwerkvervoer ipv standaard OV stimuleren
- Spreekuur voor ouderen over huurtoeslagen etc. etc.
- Vroegtijdig begeleiden om een geschikte woning te vinden ivm gezondheidsproblemen
- Papieren info voor ouderen / laagdrempelige (niet-digitale) communicatie
- Aandacht kleinschalige woonvormen. Bijv jongeren en ouderen samen
- De rek in de regels zoeken (het systeem is nog te dominant)

Verlaten

- Denken dat oud = zielig of hulpbehoevend
- Ouderen laten verhuizen naar zorghuizen als zij nog wel zelfstandig zijn
- Gratis? OV
- Gratis OV voor senioren 120%
- De eilandcultuur (bijv. transfer na ziekenhuisopname)

SUGGESTIES

Wat wilt u voor dit onderzoek meegeven?

1. Ergotherapeuten Zonnehuis en thuiszorgorganisaties uitnodigen voor de factfinding
2. Betrek de moskee en de Turkse vereniging
3. Ga langs clubs, verenigingen en bijv. volkstuinten voor mensen die zichzelf niet aanmelden
4. De jongere oudere opzoeken en wat zij in de toekomst verwachten en willen
5. Benader kerken als oudst gedienden in de ouderenzorg
6. Kijk naar de contacten en waarden van ouderen naar kerken en andere religieuze instellingen
7. Vooral ouderen zelf aan het woord laten
8. Een bron kan ook worden gevonden in de stadsbus. Sommige ouderen reizen gratis om eenzaamheid te voorkomen
9. Praat met ouderen in plaats van over hen!
10. Besteed aandacht aan wensen en behoeften van de ouderen
11. Investeer in het gesprek tussen ouderen en hulpverlener over wat nodig is om te leven, zoals de ouderen dat zelf wensen
12. Bedenk dat sommige ouderen geen hulp willen. En dat leed niet altijd is te verzachten
13. Maatwerk in zorg en ondersteuning
14. Maatschappelijke instellingen interviewen over ervaringen met ouderen
15. Maak het onderzoeksresultaat ook leesbaar voor de raadsleden die wel werken, dus beknopter

OUDER WORDEN IN VLAARDINGEN

Onderzoek van de Rekenkamer Schiedam-Vlaardingen

TERUGKOPPELING Joint Factfindingbijeenkomst op 22 januari 2019

UITNODIGING voor het vervolg

- Doe mee als reporter om in week 7 (maandag 11 t/m zondag 17 februari) gesprekken te voeren met *kwetsbare ouderen*: ouderen die thuis wonen met zorg. De onderzoekers maken een PraatPlaat en een instructie waar je mee op pad kunt. De bevindingen brengen we in tijdens de Verdiepingssessie. Het gespreksmateriaal mailen we in de week van 4 februari aan alle deelnemers en genodigden aan de factfindingbijeenkomst.
- Kom naar de Verdiepingssessie over *kwetsbare ouderen* en/of of attendeer anderen hierop in jouw omgeving die uit de praktijk weten hoe deze groep het ouder worden beleeft. De sessie is op woensdag 20 februari 2019, 13.00 – 16.00 uur op een locatie in de Vlaardingse samenleving. Aanmelden kan bij de griffie van Schiedam: griffie@schiedam.nl

JOINT FACTFINDINGBIJEENKOMST

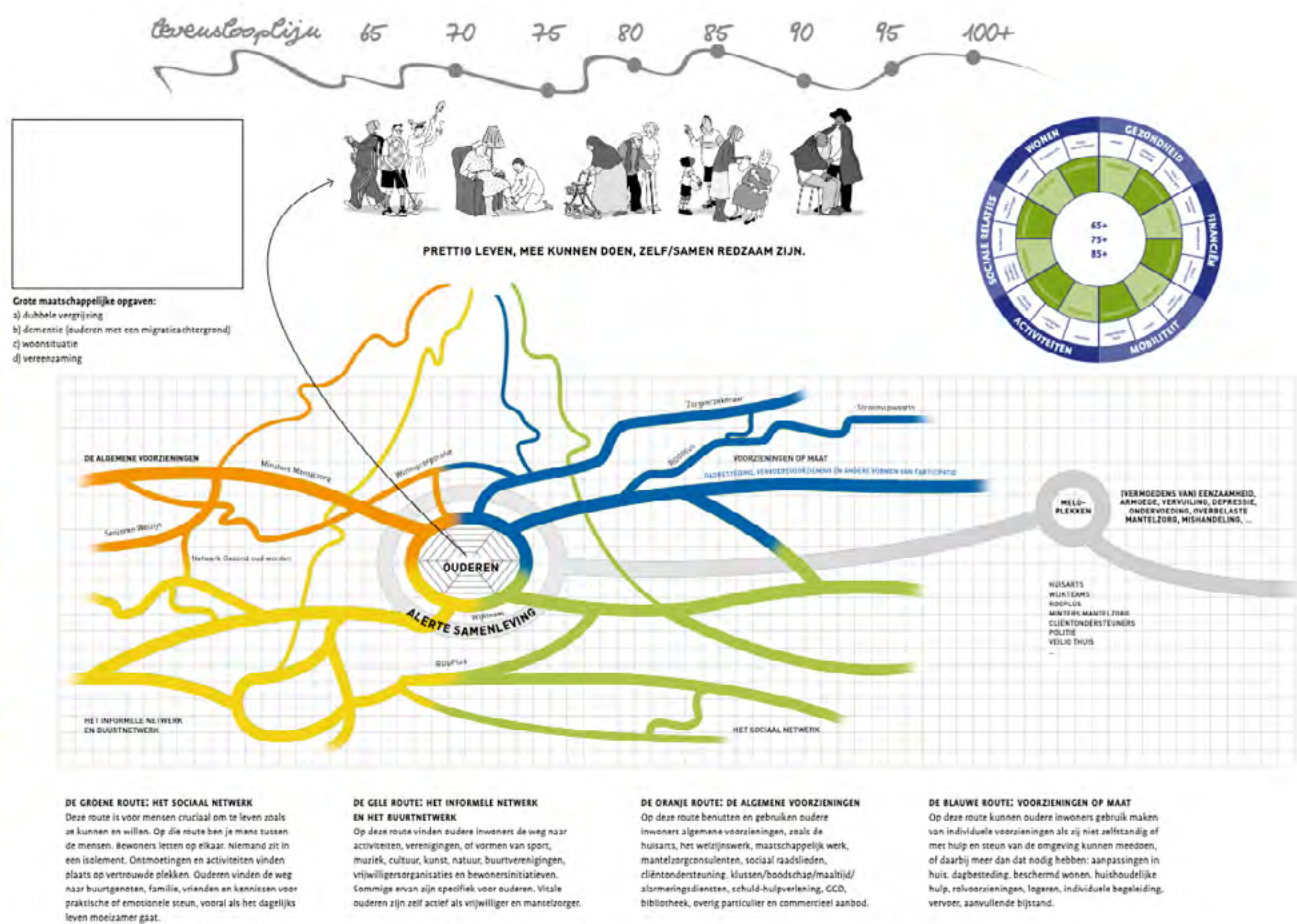
Zo'n 20 deelnemers bogen zich in de Burgerzaal van het Stadhuis met elkaar over een aantal vragen over Ouder worden in Vlaardingen. In deze terugkoppeling:

- lees je wat er volgens de deelnemers vastgehouden, versterkt, vernieuwd en verlaten zou moeten worden. Om te bevorderen dat ouderen – in het bijzonder eenzame, kwetsbare en jonge ouderen – de wegen kunnen vinden om mee te doen in de samenleving;
- vertellen we naar welk eindproduct de onderzoekers toewerken met de rekenkamercommissie;
- schetsen we het vervolgproces, waar je zelf een actieve rol in kunt gaan vervullen.

DE WANDELKAART – hoe lopen ouderen hun routes door de samenleving?

In het onderzoek naar Ouder worden in Vlaardingen gebruiken we de Wandelkaart om met elkaar een scherp beeld te krijgen van de routes die verschillende groepen ouderen door de samenleving lopen. Daarmee laten we de gemeenteraad zien hoe het gaat met de zelfredzaamheid en participatie van ouderen in de samenleving en hoe deze ambitie beleidsmatig ondersteund zou kunnen worden.

Tijdens de factfinding is de deelnemers gevraagd de al verzamelde feiten en cijfers aan te vullen en relevante bronnen aan de onderzoekers door te geven. Zij verwerken de aanvullingen in het eindproduct.

We wisselden van gedachten over verschillende aspecten die zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie kunnen beïnvloeden.

- **Migratieachtergrond.** Het Odensehuis/De Bovenkamer probeert actief toegang te verkrijgen tot de Turkse gemeenschap. Dat is dan met name gericht op het onderwerp dementie. Han Raaijmakers gaat na waar bij deze groep en bij de groep statushouders/vluchtelingen de behoefte ligt. De gemeente geeft aan geen doelgroepenbeleid te voeren, maar heeft wel inzicht in welk deel van de gemeente er met name sprake is van taalachterstand en laaggeletterdheid.
 - o We proberen vertegenwoordigers van de groep ouderen met een migratieachtergrond te interesseren voor de Verdiepingssessie op 20 februari. Het leggen van 'warme' contacten is daarbij van belang. We noteerden ter plekke al een enkele contactpersoon.
Oproep aan iedereen: geef namen en telefoonnummers door aan Margot Gerritsen: 06 – 28 65 18 38 of via margot@7zebras.nl
- **Armoede > weinig geld.** Armoede maakt de situatie een stuk complexer. Het lijkt volgens een deelnemer met een achtergrond in de thuiszorg ook echt toe te nemen. De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is verlaagd en dat had tot gevolg dat ouderen terug wilden naar het oude niveau van de ondersteuning die ze eerst vanwege de eigen bijdrage hadden afgezegd. Uit een recent armoede-onderzoek kwam naar voren dat het grootste risico op armoede werd gelopen door een groep die van een werkende naar een niet-werkende situatie ging. In het kader van 'Gezond Oud worden' worden ook bescheiden bijdrages gevraagd voor activiteiten. Het bleek toch voor een deel van de ouderen een probleem te zijn. Hoewel het niet hardop is uitgesproken, bestaat het sterke vermoeden dat er ook ouderen zijn afgehaakt vanwege de eigen bijdrage. In overleg met verzekeraar DSW is afgesproken om de activiteiten op te nemen in de verzekering. Daarnaast wordt er informatie verstrekt

over hoe je gratis kunt bewegen. Overigens is het gebruik van aanvullende ziektekosten voor minima in Vlaardingen bovengemiddeld.

- **Laaggeletterdheid > moeite met lezen, schrijven, rekenen.** De 'B' – de Bibliotheek – is gestart om zoveel mogelijk aanbod ten aanzien van laaggeletterdheid bijeen te brengen. Specifiek voor ouderen is er de Senioren Taalclub. Ook is er aandacht voor andere basisvaardigheden, zoals een Klik & Tik-cursus.
- **Geaardheid.** Vlaardingen is een regenbooggemeente. Er is meer aandacht gekomen voor de LHBTI-groep. Zo is Argos hier bewust mee bezig en organiseert elke laatste donderdag van de maand het Senioren Roze Cafe in Soenda.
- **Technologie > e-health, domotica.** Ten aanzien van dit onderwerp rekent de gemeente vooral op de aanbieders van zorg. Er is dan ook geen sprake van een sturende rol van de gemeente. Bij de thuiszorg wordt nu gewerkt en geëxperimenteerd met zaken als alarmering en beeldverbindingen. Dat zal naar verwachting steeds verder gaan. Vanuit Argos wordt aangegeven dat de (financiële) prikkel nu ligt op ziek zijn en dat we toe zouden moeten naar een model waar de prikkel ligt op dat wat gezond is. Argos was de eerste met Smart Glass – een slimme bril die live verbinding legt met een iPad waarop een expert kan meekijken en instructies kan geven, bijvoorbeeld bij een zogenoemde 'wondronde'. En verwacht dat er nog grote stappen volgen als het gaat om de inzet van nieuwe technologie. Ook is er een pilot om mantelzorgers via 'beeld op afstand' te verbinden aan een professionele aanbieder. Om ouderen langer thuis te kunnen laten wonen, is dit soort hulpmiddelen onontbeerlijk.

INZOOMEN – wat weten we over drie profielen van ouderen? En wat willen we vasthouden, versterken, vernieuwen en verlaten?

Raadsleden gaven in ontmoetingen aan dat in dit onderzoek drie profielen van (groepen) ouderen extra aandacht verdienen. Op deze groepen zoomden we in tijdens de factfindingbijeenkomst:

- eenzame ouderen – mensen die het ontbreken van (de kwaliteit van) relaties of contacten als een gemis ervaren;
- kwetsbare ouderen die thuis wonen met zorg - bijvoorbeeld dementerende ouderen;
- jonge ouderen – senioren in de 3e levensfase.

Aan de hand van de wandelkaart brachten deelnemers in kaart wat er feitelijk gebeurt:

- hoe komt de Vlaardingse gemeenschap deze groepen ouderen op het spoor?
- wat doet de gemeenschap voor deze groep ouderen: welk aanbod hebben gemeente en andere partijen/initiatiefnemers, hoe communiceren zij daarover en wat is het effect ervan?

Vervolgens bogen deelnemers zich, met hun adviespet op, over de vraag wat we moeten vasthouden, versterken, vernieuwen en verlaten. Hieronder zijn de uitkomsten weergegeven.

Eenzame ouderen

In Vlaardingen gebeurt het nodige op het gebied van eenzaamheidspreventie. Zo is er in 2018 een Expeditie gestart eenzaamheid-verbondenheid. Er ligt een ideeënportfolio. Het huidige aanbod moeten we vasthouden. Wat we kunnen versterken is:

- het bekendmaken van het aanbod bij mensen die eenzaamheid signaleren, zoals artsen.
- De vindbaarheid van het aanbod.
- het verbinden van bewoners.
- het leren van elkaar.
- het aanjagen van kleine initiatieven in overleg met de wijkcoördinatoren.
- eenzame ouderen bereiken voor het doen van vrijwilligerswerk.
- samenwerken.
- het aanbod 2P-kamers.

Vernieuwing moet gezocht worden in de communicatie en het krijgen van een beter beeld over eenzame ouderen met een migratieachtergrond. Het streven om informatie op één plek te zetten moeten we verlaten. Ook moeten we af van de concurrentie/competitie tussen aanbieders.

Kwetsbare ouderen

Het bestaande aanbod moeten we vasthouden. Wat we kunnen versterken is:

- de samenleving (buurten, sportverenigingen e.d.) door bijvoorbeeld a) dementievriendelijke trainingen, b) mensen zo lang mogelijk binnen de vereniging te houden, maar dan wel met 'gereedschap' om dat te kunnen doen.
- direct na een diagnose training voor echtparen.
- respijtzorg uitbreiden en op diversiteit inrichten.
- preventie!
- innovaties/domotica.
- bereiken en toeleiden naar zorg en mantelzorgondersteuning van allochtonen.

Vernieuwing is gewenst als het gaat om:

- woonvormen (zorgaanbieder-woningcorporatie).
- flatcoach (model gemeente Rijswijk, waarbij beroepskracht werkt als verbinder, aanjager en steuntje in de rug waardoor ouderen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen). In Vlaardingen nu nog alleen bekostigd door woningcorporatie.
- SRV-wagen; boodschappen doen zonder mantelzorger of buur is vaak lastig, SRV-wagen zou uitkomst zijn voor deze mensen.

Wat we moeten verlaten zijn de ingewikkelde regels en processen en de administratie.

Jonge ouderen

Feel Good Monday moeten we vasthouden. Een evenement op 21 januari 2019 - de derde maandag van januari - waar alle 60-plussers uit Schiedam en Vlaardingen voor zijn uitgenodigd. Er is ook ander aanbod dat we moeten vasthouden, zoals het aanbod aan vrijwilligerswerk (waarbij jonge ouderen tips kunnen geven over de invulling) en de werkplaats sociaal domein (leren door te doen). Wat we kunnen versterken is:

- het in gesprek gaan met 'empty-nesters' over hun woonsituatie, bijv. de stap van eensgezinswoning naar appartement.
- trainingen Pensioen in zicht.
- vroegsignalering door alle ogen en oren die er maar zijn, van huisarts tot pakketbezorger.
- de Sportvereniging verbreden tot Buurthuis (voetbalvereniging Zwaluwen is een goed voorbeeld) waar beweegactiviteiten plaatsvinden voor 55+'ers.
- faciliteren van bewonersinitiatieven.
- ontsluiten van alles wat er als is.
- aanbod voor mensen met een migratieachtergrond. Ook: wat kunnen we van hen leren?

Vernieuwing is gewenst op het gebied van innovatieve woonconcepten. Bijvoorbeeld studentenhuishoudelijke woonvormen voor ouderen met gezamenlijke leeftruijfmte. Het RIVM heeft woononderzoek gedaan naar leefstijlen en sleutelmomenten. We moeten het idee verlaten van veel aanbod. Sleutelmomenten kunnen benut worden om jonge ouderen te informeren. Verder is het de kunst van verleiden!

EINDPRODUCT -waar werken we naartoe?

We werken toe naar een 'ingekleurde routekaart' voor Vlaardingen, waarop raadsleden het totaalplaatje kunnen zien ten aanzien van ouderen en oud worden in hun gemeente. Hierin staan feiten en cijfers over aantallen ouderen in de verschillende wijken, ambities en doelen op de verschillende leefgebieden, aanbod op hoofdlijnen aan voorzieningen en regelingen, beschikbare feiten en cijfers over gebruik en waardering. En een doorkijkje naar ontwikkelingen: demografisch, sociaal-economisch.

Op die kaart zoomen we in op drie specifieke profielen van ouderen: jonge ouderen, eenzame ouderen en kwetsbare ouderen. Daarbij nemen we verschillende aspecten mee die van invloed kunnen zijn op 'meedoen': migratieachtergrond, geaardheid (LHBTI), technologie (woon/zorgtechnologie/e-health), armoede (weinig geld), communicatie (laaggeletterdheid). We focussen in het bijzonder op kwetsbare ouderen omdat raadsleden zich over deze groep de grootste zorgen maken. Het gaat hier om de grenzen van zelfredzaamheid.

HET VERVOLG: GESPREKSRONDE EN VERDIEPINGSSESSIE

In week 7 – de week van 11 tot en met 17 februari - gaan we in gesprek met kwetsbare ouderen, hun mantelzorgers en hun helpers over hun welbevinden. We vragen jullie en raadsleden om net als wij (het onderzoeksteam) gesprekken aan te knopen. Voorzien van gespreksmateriaal, waardoor het inpasbaar is in (reguliere) contacten die jullie hebben met ouderen. We hopen hierbij ook inzicht te krijgen in andere culturen dan de Nederlandse. We zullen jullie op korte termijn voorzien van een praatplaat met de Cirkel van Welbevinden, een instructie en een format voor verslaglegging/reflectie.

OUDER WORDEN IN SCHIEDAM OF VLAARDINGEN

WONEN > ZO LANG MOGELIJK PRETTIG EN ZELFSTANDIG KUNNEN WONEN

Woonplek Waar wonen u, in welke buurt/wijk? Wilt u daar blijven wonen?
Woon situatie Bent u tevreden met hoe u woont?
Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?
Veiligheid Voelt u zich veilig in en om het huis, in uw buurt?
Communicatie Kent u terecht bij mensen om u heen?
Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

LIJCHAMELIJKE EN GEESTELIJKE GEZONDHEID > GEZOND ZIJN

Energie Heeft u voldoende energie om voor uzelf (en uw naasten) te zorgen?
Ziekte en handicap Zijn er anderen die u helpen?
Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?
Veiligheid Durft u te bespreken wat er aan de hand is? Voelt u zich serieus genomen?
Communicatie Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?
Kunt u steun en hulp regelen als dat nodig is?

FINANCIËN > FINANCIËEL KUNNEN RONDKOMEN

Huishoudboekje Kunt u de dingen doen die u wilt doen?
Administratie Lukt het u om uw administratie te regelen?
Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?
Veiligheid Is dit een onderwerp waarover u kunt en wilt praten?
Communicatie Kunt u terecht bij mensen om u heen?
Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

MOBILITEIT > EROP UIT KUNNEN

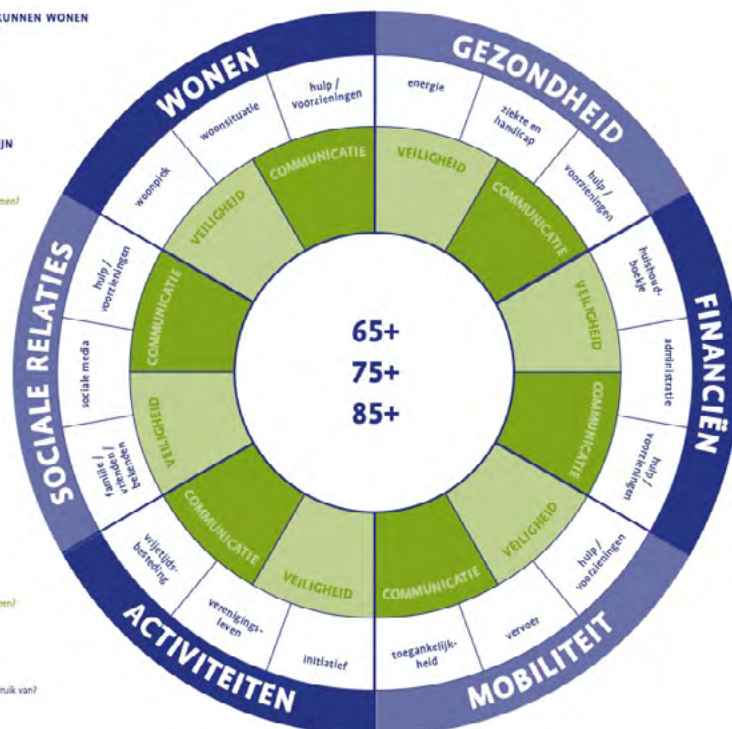
Toegankelijkheid Kunt u wilt de voeten in de openbare ruimte en gebouwen?
Vervoer Kunt u komen waar u wilt komen?
Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?
Veiligheid Voelt u zich veilig om erop uit te gaan?
Communicatie Kunt u terecht bij mensen om u heen?
Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

ACTIVITEITEN > BEZIG ZIJN

Vrijtijdsbesteding Heeft u leuke dingen omhanden: hobby's, activiteiten?
Verenigingsleven Bent u lid van een vereniging?
Initiatief Zet u uw kennis en ervaring in, bijv. als vrijwilliger?
Veiligheid Kunt u met een groep naar activiteiten aan activiteiten?
Communicatie Weet u wat er is aan activiteiten en hoe u zelf iets kunt organiseren?

SOCIALE RELATIES > CONTACT HEBBEN

Familie/vrienden/bekenden Zit u in een kring van vertrouwde mensen?
Sociale media Gebruikt u de sociale media om contacten te leggen?
Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden voor ontmoeting? Maakt u er gebruik van?
Veiligheid Voelt u zich veilig in de kring van mensen om u heen?
Communicatie Heeft u voldoende aanspraak? Voelt u zich wel eens eenzaam?
Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

OK
OPLETTEN
FOUTE BOEL

Prettig leven
Hoe kijkt u naar
de toekomst?

Rekenkamercommissie
Schiedam-Vlaardingen
Commissie voor beleidsonderzoek

72EBRA'S

Op woensdag 20 februari van 13.00 tot 16.00 uur organiseren we een Verdiepingssessie, waarin we ons concentreren op kwetsbare ouderen. We koppelen terug vanuit de gesprekken en verdiepen met de reporters en mensen die met deze kwetsbare ouderen te maken hebben. Dat doen we op een locatie midden in de wijk. We zetten de kwetsbare ouderen op de wandelkaart en bespreken de routes die zij lopen: wat gaat goed, waar schuurt het en kan het beter?

Geef je op via: griffie@schiedam.nl En ken je iemand die contact heeft met kwetsbare ouderen / mantelzorgers en die hierbij zou moeten zijn, dan is diegene ook van harte welkom.

DOE MEE!

Als onderzoeksteam zouden we het geweldig vinden als jullie met ons mee willen blijven doen, om de gemeenteraad mee te geven wat specifieke beleidsmatige aandacht verdient.

BIJLAGE 1: EXPERTISE DEELNEMERS JOINT FACTFINDINGSBIJEENKOMST VLAARDINGEN

Naam	Organisatie	Functie	Expertise
Jaap van Elsäkker	Gemeente	Beleidsadviseur sociaal domein en Wonen	Vraagt zich af of al de aandacht voor kwetsbare en eenzame ouderen niet te overdreven is. Als ouderen hun huis uit willen en kunnen dan is er voldoende aanbod.
Marjoke van der Ham-Slagter	ROGplus	Teamleider Wmo Schiedam	ROGplus verzorgt de maatwerkvoorzieningen.
Jelle Gerritse	Gemeente	Coördinator sociaal domein	Gemeente heeft subsidierelatie met veel organisaties. En er is een convenant met zorgverzekeraar DSW over o.a. langer zelfstandig thuis wonen.
Monique Hooghuis	Waterweg Wonen	manager Klant	Staan aan de lat om voldoende levensloopbestendige woningen aan te bieden en hebben taken ten aanzien van leefbaarheid. Van daaruit heeft de corporatie contact met mensen die kwetsbaar zijn.
Debbie Maat	Gemeente	Consulent servicepunt vrijwilligers VLD	Vanuit het servicepunt worden er veel vrijwilligers ingezet bij ouderen die thuis wonen. Komen achter de voordeur.
Helene de Jong	Stroomopwaarts	Unitmanager Stroomopwaarts	Vanuit Stroomopwaarts wordt CAV (zorgverzekering) aangeboden. Weinig ouderen bij schuldhulpverlening. Veel ouderen zouden wel graag aanspraak willen maken op minimaregelingen (die er wel zijn voor gezinnen met kinderen).
Wilma Houweling	Gemeente	Accounthouder Sociaal Domein	Accounthouder ouderenbonden.
Antoinette Eilering	Minters Mantelzorg	Mantelzorg consultant	Goed op de hoogte van de problematiek van mantelzorgers. Is een groep met veel ouderen, zorg wordt intensiever, raken overbelast, kleiner netwerk, eenzaamheid, kunnen slecht participeren.
Marian van Dorp	De Bovenkamer/Odensehuis	Initiatiefnemer De Bovenkamer	Ontstaan vanuit een burgerinitiatief verzorgt het Odensehuis ontmoetingscentrum en advies voor mensen met (beginnende) dementie en de groep daaromheen. Is gelegen in Vlaardingen Oost, maar werkt voor gehele regio. Verzorgt ook trainingen.
Eline Dubbeldam	Zonnehuisgroep Vlaardingen	manager Thuiszorg	Het Zonnehuis heeft zowel intramuraal aanbod (incl revalidatie) als thuiszorg. Zien ook mantelzorgers.
Martin Visser	Stichting Vlaardingen in Beweging	Directeur (wellicht iets later)	Vlaardingen in Beweging, onderdeel van Gezond oud worden in Vlaardingen.
Gökky Zeinstra	Stichting Vlaardingen in Beweging	Projectleider Gezond Oud Worden in Vlaardingen	Projectleider Gezond oud worden in Vlaardingen. Is een samenwerkingsverband. En vanuit netwerk (aantal kernpartijen en partijen die aansluiten) wordt onderwerp

7

			geagendeerd bij andere beleidsterreinen. Het beweegaanbod in Vlaardingen is in kaart gebracht. Bewegen als middel.
Marielle van Ooijen	ZonMW	Project Ouderen sterker maken	Net gestart met een onderzoek vanuit ZonMW over preventie rond ouderen op alle leefdomeinen.
Karin Hersbach	Argos Zorggroep	Projectleider Argos Mobiel & Eropuit	pm
Mascha Verloop	Gemeente	Beleidsadviseur Sport	Project Gezond oud worden in Vlaardingen
Anneke Boot	Gemeente	Beleidsadviseur Mantelzorg	Bezig met het voorbereiden van een nieuwe visie op Mantelzorg.
Gert-Jan Leideman	Minters	Manager wijkteams	De wijkteams ondersteunen inwoners met kortstondige trajecten. Een deel van de groep wordt niet bereikt. De uitdaging is om manieren vinden deze groep wel te bereiken.
Roel van Tongeren	Frankelandgroep/Vaartland (Vld) en Liduinahof (Sdm), Plus Wonen projecten	Directeur Zorg	Pluswonen met ROGplus. Verder hebben zij aanbod van alarmering tot de zwaarste verpleeghuiszorg.
Hilda Dullaert	Gemeente	Sociaal Domein	Sinds kort bij MO, ondersteunt Jelle.

Overige genodigden

Naam	Organisatie	Functie
Patricia Blomjous	Gemeente	Communicatieadviseur Sociaal Domein
Chris van der Weijde	Gemeente/ Klik Vlaardingen	Coördinator servicepunt vrijwilligers VLD
Hermi de Jager	Gemeente	Senior Beleidsmedewerker volkshuisvesting Wonen
Yolanda Vermeulen	Wmo adviesraad	Secretaris Wmo adviesraad
Mark van de Velde	Woningstichting Samenwerking	directeur
Donna Horbach	Gemeente	Senior accounthouder ROGplus/Wmo
Ingrid Sonneveld	Gemeente	Senior accounthouder Sociaal Domein/expeditie eenzaamheid
Chris van der Weijde	Gemeente/ Klik Vlaardingen	Coördinator servicepunt vrijwilligers VLD
Ming Wong	Gemeente	Teammanager openbare ruimte
Henriette Meijer	Gemeente	Accounthouder Stroomopwaarts
Jolanda Vermeulen	Senioren Welzijn	Manager Welzijn
Arina van der Wekke	Minters Mantelzorg	Teamleider Mantelzorgondersteuning
Annica Ningbers	Gemeente	Senior accounthouder De Bovenkamer/ Odensehuis/ROGplus
Ilse De Jonge	ROGplus	Accounthouder gemeente
Ben de Koning	Frankenland/ Vaartland, woonplus project	Directeur

8

Pepita Breugem	Frankenland/ Vaartland, woonplus project	manager Vaartland
Elly Dekker	Zonnehuisgroep Vlaardingen	Directeur
Henk van Hartingsveldt	Cedrah locatie Uitzicht	Locatiemanager
Suzanne Goedoen	DSW	Accounthouder gemeenten
Olaf Hanno	Sportcentrum Vlaardingen en Polderpoort	Directeur
Mascha Verloop	Gemeente	Beleidsadviseur Sport
Mariëlla Danse	Gemeente	Accounthouder Sport en Preventie
	ANBO	
Diana Vollering	KBO	
Rens Vermeer	Gemeente	Veiligheidscoördinator
Sabella Lagerwaard	Gemeente	Communicatie adviseur sociaal domein
Edwin Wulff	Argos Zorggroep	Directeur
Karin Hersbach	Argos Er op uit	Projectleider Er op uit
Diana van der Kroon	Gemeente	Wijkcoördinator Holy, project Next Generation Woonwijk
Rob de Jonge	Gemeente	Gebiedsmanager/wijkcoördinator
Ilse de Jonge	ROGplus	Accounthouder gemeenten
Marieke Kolsteeg	Waterweg Wonen	directeur
Robert van Dorp	Gemeente	Senior Financieel beleidsmedewerker (sociaal domein)
Irene Romers	Gemeente	Beleidsadviseur Sociaal Domein
Olaf van Erne	Gemeente	Sport
Bas van Driel	PCOB	

OUDER WORDEN IN VLAARDINGEN

Onderzoek van de Rekenkamer Schiedam-Vlaardingen

TERUGKOPPELING VERDIEPINGSSESSIE OP 20 FEBRUARI 2019

Zo'n 12 deelnemers bogen zich in De Windwijzer met elkaar over het verdiepingsprogramma Ouder worden in Vlaardingen. In bijlage 1 is de deelnemerslijst opgenomen. In deze terugkoppeling lees je:

- wat deelnemers het allerbelangrijkste vinden om mee te geven aan de gemeenteraad;
- wat zij willen toevoegen aan het verhaal (de ingezonden brief aan de gemeenteraad) en de analyse die is gemaakt op basis van de gespreksronde;
- welke uitspraken zijn gedaan over het samenspel na bespreking van twee cases;
- hoe het onderzoeksproces verder verloopt en wanneer het resultaat beschikbaar zal zijn.

1. INTRODUCTIE – AANDACHTSPUNTEN VOOR DE RAAD

Rob Gilsing, lid-rapporteur van de rekenkamercommissie voor dit onderzoek, heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij vertelt dat de rekenkamercommissie gekozen heeft voor een onderzoek naar de leefsituatie van ouderen om de gemeenteraad inzicht te geven in wat er nodig is voor deze groep. De zelfredzaamheid en participatie van ouderen is een belangrijk onderwerp. Er is veel veranderd met de komst van de Wmo en het verdwijnen van verzorgingshuizen. Het onderzoek vindt plaats in zowel Vlaardingen als Schiedam. Gisteren is er in Schiedam een soortgelijke bijeenkomst geweest.

Jessica neemt het stokje over en vraagt iedereen zich kort voor te stellen en aan te geven wat zij vooral zouden willen meegeven aan de gemeenteraad. Hierop kwamen de volgende aandachtspunten/adviezen.

Zorg als gemeente(raad) dat:

- er voldoende betaalbare aanleunwoningen zijn. De verzorgingshuizen komen niet terug, maar weet dat er door het verdwijnen ervan een enorm gat is ontstaan. Veel ouderen vallen tussen wal en schip. De vraag naar aanleunwoningen is veel groter dan het aanbod. De aanleunwoningen zijn nu bijna verzorgingshuizen, huizen waar intensieve zorg wordt geboden. De inkomensgrens zorgt ervoor dat een groep niet terecht kan in een aanleunwoning, maar alternatieven kosten zo'n 1.000 a 1.200 euro per maand en zijn ook niet haalbaar voor die groep;
- er wordt geluisterd naar de mensen op de werkvloer en regels eenvoudig worden gehouden;
- mantelzorgers eerder in beeld zijn bij de mantelzorgondersteuners, zodat deze preventief te werk kunnen gaan, en niet – zoals nu – langszij komen als het mis gaat;
- zorgpartijen, zorgverzekeraar en gemeente met elkaar samenwerken;
- de financiële prikkel bij gezondheid komt te liggen, in plaats van bij de zorg. Dat vergt een inzet op ontmoetingsplekken en activiteiten dichtbij mensen in de buurt;
- het (openbaar) vervoer voor ouderen toegankelijk, betaalbaar en goed is. Dit is enorm belangrijk om te voorkomen dat mensen in een isolement terecht komen. Hoe fijn het ook is dat de Argos mobiel er is, je kunt daarmee niet naar het metrostation komen aangezien deze op de grens van Schiedam en Vlaardingen ligt. En besteed aandacht aan de perrons waardoor instappen in de bus mogelijk is;
- er zorg is voor de kwetsbare ouderen die niet in beeld zijn, niet mobiel zijn. Daar zitten schrijnende gevallen tussen, waarvan een deel ook geen hulp wil;
- drempels worden weggenomen die de samenwerking belemmeren. Er is veel aanbod. Ga niet iets nieuws verzinnen, maar wat er is verbinden;
- formele en informele helpers elkaar beter (kunnen) vinden.

2. INGEZONDEN BRIEF VAN OUDEREN AAN DE GEMEENTERAAD

De onderzoekers en een aantal reporters zijn in week 7 op pad gegaan om op verschillende plekken gesprekken aan te knopen met ouderen en hun helpers, zoals vrijwilligers, zorgverleners. Op basis van alle ervaringen hebben de onderzoekers het verhaal geschreven en een analyse gemaakt. Het verhaal heeft de vorm gekregen van een ingezonden brief aan de gemeenteraad. Jessica leest de brief voor (zie [bijlage 2](#) bij deze terugkoppeling) en vraagt de deelnemers of zij het beeld herkennen en wat zij missen.

- Herkenning

Het is een mooi verhaal met herkenbare elementen.

- Vlaardingser

Het is een algemeen verhaal, waar zit de differentiatie met andere gemeenten? Daarop doorpratend wordt gezegd dat:

- inwoners in Vlaardingen meer op zichzelf zijn gericht dan op de ander. Van oudsher was Schiedam puur katholiek, Vlaardingen puur protestants, met allerlei afsplitsingen. Dat zou kunnen verklaren waarom er in Vlaardingen minder saamhorigheid is in brede zin.
- Vlaardingen niet echt open staat voor vernieuwing. De emancipatie in de jaren '60 is aan veel vrouwen voorbij gegaan. En of je gewerkt hebt of niet, maakt op latere leeftijd verschil. Als mensen aangeven iets niet te willen, kan dat ook een uiting zijn van niet kunnen, bijvoorbeeld omdat je dat nooit geleerd hebt. Bij een volgende generatie ouderen zal dat anders zijn. Vlaardingen heeft in de jaren '50 de deur opengezet voor jongeren, waardoor er toen veel import is gekomen.
- er een hokjesgeest is in Vlaardingen. Er is een grote gemeenschap die altijd in Vlaardingen heeft gewoond: geboren en getogen. En een deel wil ook echt niet weg. Holy is ook geen Vlaardingen.
- er ook politiek verschil zit in wat gemeenten willen. Zo rijdt Argos mobiel in 6 gemeenten en dat gaat gepaard met veel verschillende afspraken. En daarnaast: oppassen dat de vervoersdienst geen concurrentie wordt voor de taxibranche en dat de RET zich gaat terugtrekken.

- Toekomstgericht

De brief gaat over het heden. De toekomst mag er steviger in, waardoor de urgentie wordt onderstreept bij de politiek. Plaats het verhaal in de context van de toekomst om de urgentie te onderstrepen. In de toekomst meer ouderen, minder jongeren om de kosten te dragen en het werk te doen, minder mantelzorgers.

- Concreter

Roep de raad op tot actie en maak daarbij concreet wat je van raadsleden verwacht.

- Dilemma's

Maak dilemma's zichtbaar, zoals:

- De stap niet (durven) zetten naar een activiteit of niet willen deelnemen. Sommige ouderen zijn ook moe, willen niet meer naar activiteiten, willen 'achter de Geraniums'.
- De regie ligt bij de ouderen, maar een hulpvraag stellen voelt voor veel ouderen als falen.

- Aandachtspunten

- Een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de zorgverzekeraar, een deel bij de gemeente. Je zou wensen dat partijen samenwerken, maar dat is niet het geval. Iedereen doet een stukje, ook de woningbouw.

- Sommige mensen voelen zich ook echt gevangen omdat de omgeving verandert en ze zich niet veilig voelen, terwijl de woning wel prima is. Deze mensen doen om vijf uur de deur op slot en het alarm erop.

Rob vraagt of het verhaal – met zinnen als schraalheid in zorg en sociale armoede – niet te stevig is aangezet. De deelnemers geven aan zich erin te herkennen en de boodschap te ondersteunen. Er zijn grote verschillen in de situaties van ouderen, maar het verhaal is voor een deel van de ouderen echt aan de orde. Er is ook een verschil naar leeftijd. Ouderen van 60-70 jaar weten overal vanaf. Ouderen van 80 jaar en ouder denken vaak dat ze nergens aanspraak op kunnen maken.

3. TOETSING EN AANVULLING VAN DE ANALYSE

Naar aanleiding van de gespreksronde hebben de onderzoekers een analyse gemaakt die zij graag willen toetsen bij de deelnemers: is de analyse herkenbaar en compleet? De analyse is opgenomen als bijlage 3. Hieronder zijn per leefdomein de gemaakte opmerkingen weergegeven.

Wonen

- Scootmobiels mogen ook van de brandweer niet naar boven. En vaak lukt het ook niet.
- Wachtlijst voor aanleunwoningen. Maar: er is geen indicatie nodig om naar een aanleunwoning te mogen verhuizen. Er zijn mensen die wel zouden moeten verhuizen naar een aanleunwoning maar niet willen, en er zijn mensen die wel willen maar waarvoor het nog niet noodzakelijk is.
- Frankeland en de gemeente zijn betrokken bij een project om ook zonder indicatie daar naartoe te kunnen verhuizen.
- Er zijn veel te weinig woningen. De zorgaanbieder wijst de beschikbare woningen toe. Dat is meestal het geval in complexen die vlakbij verpleeghuizen zijn gesitueerd.
- Er zijn ouderen die willen verhuizen van een huur-eensgezinswoning naar een huur-appartement, maar dan krijgen ze te maken met een huur die twee maal zo hoog is. Dan investeren zij liever in een traplift.
- Veel ouderen weten niet dat zij jaarlijks een Woonpas moeten aanvragen. Om in aanmerking te komen voor een (aanleun)woning moeten mensen ingeschreven zijn als woningzoekend. Dit moeten ze elk jaar via internet doen en daar betalen ze een bepaald bedrag voor. Bewijs van inschrijving is de Woonpas. Er zijn schrijnende gevallen van mensen die ziek waren en hun woonpas niet verlengd hebben. Dan is de woningcorporatie heel hard.
- Woningcorporatie De Samenwerking is lastig te bereiken. Er zijn een paar momenten dat ze telefonisch bereikbaar zijn en ook hun fysieke locaties open zijn, voor de rest alleen digitaal. Dat is een behoorlijk hoge drempel voor ouderen. Waterweg Wonen is veel actiever en beter benaderbaar.
- Woningcorporaties en zorgaanbieders werken steeds meer samen en zetten woonconsulenten in die oog en expertise hebben als het gaat om kwetsbare ouderen. Dat soort initiatieven is heel goed, ga daarmee door!
- Mooi voorbeeld: de flatcoach in Rijswijk, betaald door zorgaanbieder, woningcorporatie en gemeente.

Gezondheid

- De huishoudelijke hulp doet niet alles wat de oudere wenst. Zo mag de was niet meer gedaan worden, daar is een was- en strijkservice voor. Ook is niet iedereen even mondig om de hulp aan te sturen. Verder verschillen de onderliggende maatstaven voor het begrip 'schoon' nog wel eens.
- Er is een tijdelijke regeling op basis waarvan mantelzorgers huishoudelijke hulp kunnen krijgen tegen gereduceerd tarief. Een voorbeeld van praktische ondersteuning van de mantelzorger. Maar het is wel weer een regeling, die ook niet bij iedereen bekend is.

- Het klopt dat er geen tijd is voor de thuiszorg om koffie te drinken. Dat zal in de toekomst alleen nog maar erger worden, want Argos krijgt de vacatures niet vervuld. Dit pleit voor preventie, om te zorgen dat mensen zo lang mogelijk gezond blijven.
- Medicijnen wisselen van naam; zouden vernoemd moeten worden naar het hoofdbestanddeel.
- Er is een E-health-regeling die kan worden aangevraagd om al lopende ontwikkelingen te versterken. De indruk is dat de gemeente Vlaardingen nog niet veel doet op dit vlak. Zou ook ingezet kunnen worden voor systemen om medicijngebruik te structureren.
- Mensen krijgen vanuit het ziekenhuis vaak een gestandaardiseerd bulkpakket mee.
- Overspannen mantelzorgers is een groot aandachtspunt, en dan is er ook een deel dat buiten beeld is. Van belang dat mensen oog hebben voor signalen van overbelasting en ontsporing, 'leren signaleren'. Er wordt door Vlaardingen wel ingezet op respijtzorg.
- Het valt op dat de analyse erg gericht is op de zorg, de preventiekant ontbreekt

Mobiliteit

- Mensen weten lang niet altijd wat er kan. Er is veel 'van horen zeggen'.
- Er is veel verbeterd als het gaat om de Regiotaxi. Ze bellen nu bijvoorbeeld van te voren om aan te geven wanneer ze er zijn.
- De eigen bijdrage Wmo is een vast bedrag geworden. Eerst stapelden de eigen bijdragen zich op, waardoor mensen niet meer aanvroegen.

Activiteiten

- Careyn heeft wel een project voor allochtone ouderen gehad, maar is daar weer mee gestopt.

Sociale relaties

- Aandacht, maar ook wederkerigheid. Sommige ouderen kunnen als ze weinig sociale contacten hebben iemand helemaal claimen.
- Er zijn mensen die een zorgvraag stellen vanuit een behoefte aan aandacht.
- Geen tijd om koffie te drinken door professionals ga je alleen maar meer zien: er is te weinig personeel dat verzorgende handelingen kan bieden.

Communicatie

- Ouderen proberen zelf hun problemen op te lossen, gaan niet naar een wijkteam.
- Zorgaanbieders zijn verplicht te attenderen op een onafhankelijk cliëntondersteuner, maar de deelnemers komen deze ondersteuner nooit tegen in hun werkpraktijk en contacten met ouderen.
- In Haven is een zorgcentrum met een wijkverpleegkundige die naast de huisarts contact onderhoudt met ouderen. Indien gewenst kan deze op huisbezoek komen.
- Vroeger zat de huishoudelijke hulp in hetzelfde team als de thuiszorgmedewerker. De huishoudelijke hulp is 3 uur bij een oudere binnen, heeft ook vaak wat meer een vertrouwensband, en kon toen makkelijker signalen doorgeven aan de thuiszorg.

De analyse over veiligheid en financiën wordt gedeeld.

4. SAMENSPEL

Aan de hand van twee cases (zie bijlage 4) bespraken deelnemers het samenspel tussen formele en informele partijen:

1. Wie houdt deze oudere in de gaten en signaleert?
2. Bij wie kan deze 'signaleerder' (het kunnen er ook meer zijn) terecht met de signalen?
3. Hoe loopt het dan verder als een signaal is gemeld, wie komt in actie?
4. Wie blijft de situatie van deze oudere overzien en organiseert wat nodig is?
5. Wat moet er als 1^e worden opgepakt voor ouderen in dit soort situaties?

Uit de plenaire terugkoppeling komt naar voren dat er wel heel veel kaartjes met functionarissen op tafel liggen; je zou wensen dat het er wat minder zijn. Dat er een zorgregisseur/coördinator is die de lijnen uitzet en monitort.

We noteerden de volgende aandachtspunten en adviezen.

1. Voor ouderen in dit soort situaties is het wenselijk dat er een duidelijk onafhankelijk aanspreekpunt is die de regie houdt en monitort. Iemand die een tijdje betrokken blijft, zorgt dat er partijen (formeel en informeel) aanhaken en er ook weer uit kunnen stappen.

Hoe zit het met het huidige casemanagement? Dat loopt via de huisarts. Een cliënt kan kiezen vanuit welke organisatie hij of zij een casemanager wil. Die is er ook voor de partner. Maar hoe het precies werkt?

2. De huishoudelijke hulp moet signaleren – dat hoort bij de functie – maar gebeurt dat ook? Schakelen zij dan de wijkverpleegkundige of de huisarts in en wat gebeurt er daarna?

3. Ook de omgeving kan signaleren, bijvoorbeeld de burens. Maar bij wie kunnen ze terecht? Bij de wijkverpleegkundige (deze functionaris is sinds 5 jaar weer terug van weggeweest), of de praktijkondersteuner? Die gaat vervolgens beslissen wie zij inschakelen.

4. De rol van het wijkteam is onduidelijk. Het gevoel is dat het wijkteam zich met name bezighoudt met jeugd en schuldenproblematiek.

5. HARTEKRETEN

- De gemeente heeft bij DSW een collectieve aanvullende verzekering afgesloten en hierover een bericht gepubliceerd op de gemeentepagina in de H-A-H-bladen. Maar niemand binnen de gemeente weet hoe het werkt en waar deze is aan te vragen, ook de formulierenbrigade niet. ROGplus bleek er wel vanaf te weten, ook al hebben zij er niet mee te maken.
- Houd ons op de hoogte over het resultaat van het onderzoek. Jessica geeft aan dat iedereen de terugkoppeling ontvangt met de uitnodiging daar op te reageren, en dat ook het eindresultaat breed zal worden verspreid.

6. EINDPRODUCT -waar werken we naartoe?

We werken toe naar een 'ingekleurde routekaart' voor Vlaardingen, waarop raadsleden het totaalplaatje kunnen zien ten aanzien van ouderen en oud worden in hun gemeente. Hierin staan feiten en cijfers over aantallen ouderen in de verschillende wijken, ambities en doelen op de verschillende leefgebieden, aanbod op hoofdlijnen aan voorzieningen en regelingen, beschikbare feiten en cijfers over gebruik en waardering. En een doorkijkje naar ontwikkelingen: demografisch, sociaal-economisch.

Op die kaart zoomen we in op drie specifieke profielen van ouderen: jonge ouderen, eenzame ouderen en kwetsbare ouderen. Daarbij nemen we verschillende aspecten mee die van invloed kunnen zijn op 'meedoen': migratieachtergrond, geaardheid (LHBTI), technologie (woon/zorgtechnologie/e-health), armoede (weinig geld), communicatie (laaggeletterdheid). We focussen in het bijzonder op kwetsbare ouderen omdat raadsleden zich over deze groep de grootste zorgen maken. Het gaat hier om de grenzen van zelfredzaamheid.

Het streven is dat de rapportages voor de zomervakantie worden aangeboden aan de gemeenteraad.

AFSLUITING

Rob Gilsing sluit de bijeenkomst af. Hij is niet per se heel gelukkig met wat hij vanmiddag heeft gehoord over de zorg voor kwetsbare ouderen. Er is werk aan de winkel. En het is belangrijk dat onder de aandacht te brengen van de gemeenteraad. Het

idee van een zorgregisseur die de analyse maakt en in de gaten houdt of het loopt spreekt aan. Omdat de regie ligt – of hoort te liggen – bij de cliënt zou hij de voorkeur hebben voor een zorgcoördinator. Ook bij het onderwerp Jeugd wordt hieraan gewerkt en worden er stapjes gezet. Rob bedankt namens de rekenkamercommissie alle deelnemers voor hun bijdrage. Wordt vervolgd!

BIJLAGE 1: DEELNEMERS VERDIEPINGSESSIE VLAARDINGEN

Naam	Organisatie	Functie
Ada Bovenberg	De Windwijzer	Vrijwilliger
Arina van der Wekke	Minters Mantelzorg	Teamleider Mantelzorgondersteuning
Ilona Elmendorp	Oproepcentrale	Coördinator Oproepcentrale
Karin Hersbach	Argos Zorggroep	Projectleider Argos Mobiel & Eropuit
Manuela de Hooge	Senioren Welzijn	Ambulant ouderenwerker
Marieke Gorissen	Senioren Welzijn	Projectondersteuner Wijkpeil en Welzijn op recept
Gôkky Zeinstra	Stichting Vlaardingen in Beweging	Projectleider Gezond Oud Worden in Vlaardingen
Mariska van Reij	Zonnehuisgroep Vlaardingen	Ergotherapeut
Mascha Verloop	Gemeente Vlaardingen	Beleidsadviseur Sport
Janneke Davids	Zonnehuisgroep	Zorgconsulent
Mandy Leeman	Gemeente Vlaardingen	Wijkcoördinator West
Rob Gilsing	Rekenkamercommissie Schiedam Vlaardingen	Plv. Voorzitter en lid-rapporteur voor dit onderzoek
Claudine Gradama	Rekenkamercommissie Schiedam Vlaardingen	Secretaris-onderzoeker a.i.
Nancy Verkooijen	7Zebra's	Onderzoeker
Jessica van Koert	7Zebra's	Onderzoeker
Margot Gerritsen	7Zebra's	Onderzoeker

BIJLAGE 2: INGEZONDEN BRIEF VAN OUDEREN AAN DE GEMEENTERAAD

Beste raadsleden,

Hoe is het om ouder te worden in Vlaardingen?

Veel hangt natuurlijk samen met gezondheid. Als je helder van geest bent ten niet al te grote lichamelijke ongemakken hebt, dan is het best te doen. Het blijft wel opletten om als volwaardig mens gezien te worden. Hoe vaak maak je niet mee dat er over je hoofd heen wordt gesproken. Je moet aardig assertief zijn om dat niet te laten gebeuren. Zelfs eigen kinderen hebben er een handje van om – zeker na je 80^e – overdreven zorgzaam te worden. Het is fijn dat ze oplettend zijn, maar zolang het kan houden we zelf de touwtjes in handen. Niet iedereen is zo assertief. Je wilt beleefd blijven en niemand voor het hoofd stoten. Ook de beleving is voor iedereen anders. Het maakt uit wat je achtergrond is. In veel andere culturen dan de Nederlandse spreekt het vanzelf dat je deel uit blijft maken van de gemeenschap. Niemand heeft het over mantelzorg, want die zorg voor elkaar hoort er nu eenmaal bij. Maar de jonge generatie moet dat wel kunnen bolwerken! Er zijn ook ouderen die graag leunen. Dat deden ze waarschijnlijk altijd al. Sommigen zeuren hun hele leven. Het maakt ook verschil of je een baan hebt gehad met verantwoordelijkheden en hebt leren relativeren.

Als je erover nadenkt is het heel wonderlijk hoe dubbelhartig we zijn over senioren.

Aan de ene kant lijkt je er niet meer bij te horen. Aan de andere kant word je omarmd omdat we met elkaar een zwerm aan vrijwilligers vormen. De Vlaardingse samenleving draait op ons. En dan hebben we het nog niet eens over de spil die we zijn in menig gezin als oppas oma's en opa's.

Eenzaamheid is een onderwerp dat de samenleving bezighoudt.

Laat één ding duidelijk zijn. Als je situatie drastisch verandert, dan val je in een gat dat niet te beschrijven is. Een grote groep heeft dat als ze stopt met werken. We ervaren het allemaal als onze partner ziek wordt of doodgaat. De zin van het leven dringt zich dan levensgroot op. Wat doet het er allemaal nog toe? Je kunt nog zulke fijne (klein)kinderen hebben, burens, vrienden, kennissen, actief zijn bij verenigingen, niemand kan je behoeden voor dat diepe dal waar je zelf uit moet klimmen. Er kan nog zo veel aanbod zijn -en dat is er-moet je kijken wat er allemaal te doen is en hoeveel voorzieningen er zijn! Maar het gaat om het zetten van die eerste stap. Niet iedereen is in staat om die uit eigen beweging te zetten. Het is dus van grote betekenis dat mensen uit de omgeving je bij de hand nemen om over die drempel te gaan. Een goede buur bijvoorbeeld, of de praktijkondersteuner van de huisarts die welzijn op recept voorschrijft. Onderschat niet hoeveel groepsvorming er is. Je voelt je niet zomaar ergens welkom. De ene vrijwilliger is ook de andere niet. De introductie luistert dus nauw. Dat er iemand met je meegaat en de groep wordt voorbereid op een nieuwkomer.

Er zijn ouderen die hun huis niet of nauwelijks uitkomen.

Dat kan een keuze zijn. Maar als het isolement een kwestie is van niet durven en/of niet kunnen dan is het een ander verhaal. En dat laatste is veel vaker het geval dan je misschien denkt in onze welvarende samenleving. Achter voordeuren spelen zich taferelen af die met geen pen te beschrijven zijn. Oud worden is mooi, oud zijn is voor velen een hel. Denk nou niet dat we dramatiseren, dat we slechts een paar uitzonderingsgevallen voor ogen hebben. Als je er zelf niet mee in aanraking komt, privé of in je werk, ontdek dan dat het verhaal van

eigen kracht en regie en van samenkracht een goed verhaal is voor vitale ouderen. En dat er tegelijkertijd een niemandsland is ontstaan waarin de kwetsbaren onder ons tussen wal en schip vallen.

Er is zoveel wegbezuinigd dat veel ouderen thuis wonen, terwijl dat niet meer gaat.

De tijden zijn veranderd, dat is duidelijk. Er is veel minder geld; de bejaarden- en verzorgingshuizen van vroeger komen niet meer terug. Maar sluit je ogen niet voor het grote gat dat is ontstaan tussen thuis wonen en de allerswaarste zorg in een verpleeghuis. Ga naar plekken waar ouderen zijn, ontmoetingsplekken, visiteclubs, dagbesteding, voedselbank. Praat met informele en formele helpers die een inkijk hebben in de thuissituatie van ouderen: huishoudelijke hulpen, verpleegkundigen, mantelzorgondersteuners, zorgadviseurs, vrijwilligers, wijkteamleden. Vorm je zo een beeld van de schraalheid in zorg en de sociale armoede die is ontstaan. Eenzaamheid is niet voor niets een groot thema. Je zult horen:

- Dat veel ouderen geen netwerk hebben waar ze op terug kunnen vallen.
- Dat ouderen met en zonder migratieachtergrond elkaar in hun directe omgeving willen ontmoeten.
- Dat velen de eindjes financieel aan elkaar moeten knopen en daar niet mee te koop lopen.
- Dat alleen thuis eten ellendig voelt.
- Dat mantelzorgers door hun hoeven zakken met alle gevolgen van dien.
- Dat de geïndiceerde zorg aan huis zo minimaal is dat een kop koffiedrinken alleen kan in eigen tijd.
- Dat de helpers het geestelijk heel zwaar vinden om iemand achter te laten in een situatie die onhoudbaar is.
- Dat ouderen opgesloten zijn in huis, omdat er geen lift is en alternatieve woonvormen niet voorhanden zijn.
- Dat burens zich zorgen maken om hun dementerende en alleenwonende buurman.
- Dat de veiligheid van kwetsbare ouderen die alleen wonen in het geding is en maar ten dele kan worden geborgd met alarmsystemen.

En: Dat we steeds meer op het bord schuiven van vrijwilligers die zelf tot de doelgroep behoren. We weten waar we het over hebben, want velen onder ons zijn zelf vrijwilliger geweest en vaak nog.

Het draait om verleiden en verbinden.

Laat deze brief geen klaagzang zijn, maar een uitnodiging tot verleiden en verbinden. We willen u raadsleden verleiden om te ontdekken hoe het echt zit en daarover in gesprek te gaan en gezamenlijk een richting te bepalen. En we willen alle mensen en organisaties in Vlaardingen die 'iets' doen met en voor ouderen uitnodigen om veel meer dan nu het geval is verbindingen te leggen. Zodat wat de één signaleert achter een voordeur kan worden opgepakt door de ander. En geen enkele oudere aan zijn of haar lot wordt overgelaten.

BIJLAGE 3: ANALYSE UIT DE GESPREKSRONDE VLAARDINGEN

Wonen > zo lang mogelijk prettig en zelfstandig kunnen wonen

- a. Ja, als je vitaal bent (lichamelijk en geestelijk)
 - Aandachtspunt: ruimte voor scootmobiel
- b. Schemergebied: nog 'te goed' voor een andere woning
- c. Onvoldoende verschillende, betaalbare woonvoorzieningen – gevolg:
 - de deur letterlijk niet uitkunnen (portiekwoningen zonder lift)
 - op een hellend vlak van wat verantwoord is

Gezondheid

- a. Niet leeftijdgebonden
- b. Veel ouderen houden zich groot, willen niemand tot last zijn
- c. Gekort op geïndiceerde huishoudelijke hulp > niet iedereen kan particuliere hulp betalen
- d. Thuiszorg woekert met tijd
- e. Soms vele hulpverleners over de vloer
- f. Op een hellend vlak van wat verantwoord is
 - geen standaardcontrole op medicatie
 - overspannen mantelzorgers
 - onvoldoende zorg
 - vrijwilligers beschermen!

Mobiliteit

- a. Soms onmogelijk door woonomstandigheden
 - geen lift
 - lift tijdelijk buiten gebruik (wekenlang)
 - buitenruimte is niet 'leeftijdvriendelijk'
- b. Beperkte mogelijkheden
 - Argos Mobiel niet voor 10.00 uur, na 20.00 uur doordeweeks, na 18.00 weekend
- c. Groep tussen wal en schip: geen indicatie voor Regiotaxi, Valys
- d. Regelgeving zit in de weg
 - wachttijd voor Regiotaxi
 - vrijwilligers BVO mogen niet parkeren voor het ziekenhuis
 - eigen bijdrage voor sommigen te hoog

Veiligheid

- a. Veiligheid in huis
- b. Ouderenmishandeling > financiële uitbuiting, ontspoorde mantelzorg
- c. Ouderen gaan 's avonds de deur niet uit
- d. Inrichting buitenruimte van invloed > schoon, heel, zichtlijnen

Activiteiten > bezig zijn

- a. Breed aanbod voor autochtone ouderen; ? ouderen met een migratieachtergrond
- b. Ruimtegebrek bij ontmoetingsplekken
- c. Begeleiding is essentieel voor sfeer
- d. Samen eten is belangrijk
- e. Staat met vrijwilligers!

Sociale relaties > contact hebben

- a. Enorme drempel om kring te vergroten, ook voor vitale ouderen
 - Welzijn op recept
- b. Behoeft aan aandacht, aandacht, aandacht
- c. Behoeft aan ontmoetingsmogelijkheden in directe woonomgeving
- d. Behoeft aan thuisbezoek
- e. Professionele helpers mogen geen tijd besteden aan het sociale aspect
- f. Staat met vrijwilligers!

Financiën

- a. Rond kunnen komen is voor veel ouderen een zorg, komen er niet mee naar buiten
- b. Vaak doen de kinderen de geldzaken
- c. Drempels door eigen bijdragen; alles kost geld

Communicatie

- a. Initiatieven om (ook) ouderen te horen > Wijkpeil Seniorenwelzijn, achter de voordeur acties door corporaties en gemeente (als iemand 80 wordt)
- b. Onbekendheid met activiteiten, voorzieningen, ook bij professionals
 - Wijk(ondersteunings)teams weinig genoemd
- c. Drempel om contact te zoeken
 - niet iedereen is mondig > zaakwaarnemer
 - rekening houden met laaggeletterdheid en andere talen
- d. Voorlichting belangrijk – gekoppeld aan activiteiten, bijv sociale veiligheid, valpreventie

DOE MEE!

FLITSONTMOETINGEN MET RAADSLEDEN

Ben je raadslid? Maak de onderzoekers deelgenoot van jouw inzichten, vragen, zorgen en ideeën over ouderen en ouder worden in Schiedam/Vlaardingen. Zij knopen korte gesprekken aan in de randen en pauzes van raadsbijeenkomsten.

- Donderdag 10 januari 2019, Stadhuis Vlaardingen 19.30 uur
- Dinsdag 15 januari 2019, Stadskantoor Schiedam Voor, na en in de pauze van het Stadserv

JOINT FACTFINDING-BIJEENKOMSTEN

Ben je professioneel betrokken bij het welbevinden van ouderen? Vertegenwoordig je hun belangen? Weet je uit eigen ervaring hoe het is om ouder te worden in Schiedam en/of Vlaardingen? Dan is de kans groot dat je door contactpersonen bij de gemeenten wordt uitgenodigd voor een Joint Factfinding-bijeenkomst.

Op basis van een voorzet van de onderzoekers vormen we ons tijdens deze bijeenkomsten een scherp beeld over ouderen en oud worden in Schiedam en Vlaardingen. We benutten daarbij de routekaart in deze flyer. We stellen vast waarover we met welke groepen ouderen in gesprek willen. En hoe we met hen in contact komen.

- Dinsdag 22 januari 2019 Lunchkamer in het Stadskantoor, Stadserv 1, Schiedam 09.00 – 11.30 uur
- Dinsdag 22 januari 2019 Burgerzaal in het Stadhuis, Westnieuwland 6, Vlaardingen 14.00 – 16.30 uur

INLOOPMOMENTEN

Heb je iets te vertellen over ouderen en oud worden in Schiedam en/of Vlaardingen: een ervaring, een standpunt, een idee dat je graag wilt delen? Aarzel dan niet om binnen te lopen. De onderzoekers gaan graag met je in gesprek.

- Dinsdag 22 januari 2019 Lunchkamer in het Stadskantoor, Stadserv 1, Schiedam 11.30 – 12.30 uur
- Dinsdag 22 januari 2019 Burgerzaal in het Stadhuis, Westnieuwland 6, Vlaardingen 16.30 – 17.30 uur

IN GESPREK MET OUDEREN

Ben je nieuwsgierig naar de verhalen van bepaalde groepen ouderen? Wil je écht in gesprek komen en doorgronden wat hen bezighoudt? Lukt het je om hier in week 7 wat tijd voor vrij te maken? Geef je dan op als reporter. De onderzoekers voorzien je van gespreksmateriaal en een instructie.

- Reporters halen verhalen op in week 7: maandag 11 tot en met zondag 17 februari 2019. De onderzoekers gaan in ieder geval zelf op pad op woensdag 13 februari.

VERDIEPINGSSESSIES

Nam je deel aan een Joint Factfinding-bijeenkomst? Ben je als reporter op pad geweest? Heb je zicht op de groep ouderen waar we meer over te weten willen komen? Dan zien de onderzoekers uit naar jouw komst. Tijdens deze sessies zetten we de verschillende groepen ouderen op de kaart en bespreken we de routes die zij lopen: wat gaat goed, waar schuurt het en kan het beter?

- Dinsdag 19 februari 2019 Midden in de Schiedamse samenleving (locatie volgt) 13.00 – 16.00 uur
- Woensdag 20 februari 2019 Midden in de Vlaardingse samenleving (locatie volgt) 13.00 – 16.00 uur

Aanmelden voor Joint Factfinding-bijeenkomsten, verdiepingssessies, of meedoen als reporter: Mieke.vanderstel@vlaardingen.nl

VERVOLG

Vanzelfsprekend houden we iedereen die meedoet goed aangesloten. We werken toe naar pakkende, visuele rapportages voor Schiedam en Vlaardingen die in juni 2019 behandeld kunnen worden in de raadscommissies.

Wij zien uit naar een gezamenlijk proces dat overzicht, inzicht en doorzicht biedt.

Rob Gilsing, Bianca Rook en Mieke van der Stel, namens de rekenkamercommissie
Margot Gerritsen en Jessica van Koert, namens 7Zebra's

OUDER WORDEN in Schiedam en Vlaardingen

Hoe is het om ouder te worden in Schiedam en Vlaardingen? Wat streven beide gemeenten na als het gaat om het welbevinden van hun oudere inwoners? Wat doen de gemeenten zelf en met andere partijen om te bevorderen dat oudere inwoners kunnen blijven meedoen in hun gemeenschap? Hoe pakt dit in de praktijk uit; wat gaat goed en wat zou er volgens ouderen en betrokkenen anders, of beter kunnen?

DE REKENKAMERCOMMISSIE SCHIEDAM-VLAARDINGEN WIL DEZE VRAGEN BEANTWOORD KRIJGEN.

Met als doel om de gemeenteraden inzicht te bieden in hoe het is om ouder te worden in Schiedam en Vlaardingen. De raden hebben het thema 'ouderen' niet voor niets geagendeerd. Met dit onderzoek beoogt de commissie hen handvatten te bieden voor hun kaderstellende rol bij het vaststellen van de nota's Wmo/sociaal domein. Het gaat dan in het bijzonder om de levenssituatie van oudere inwoners en het flankerend beleid dat daarop van invloed is. Of het nu gaat om gezondheid, veiligheid, wonen, mobiliteit, of de inrichting van de openbare ruimte. De onderzoekers van 7Zebra's zetten de leefwereld van ouderen nadrukkelijk centraal.

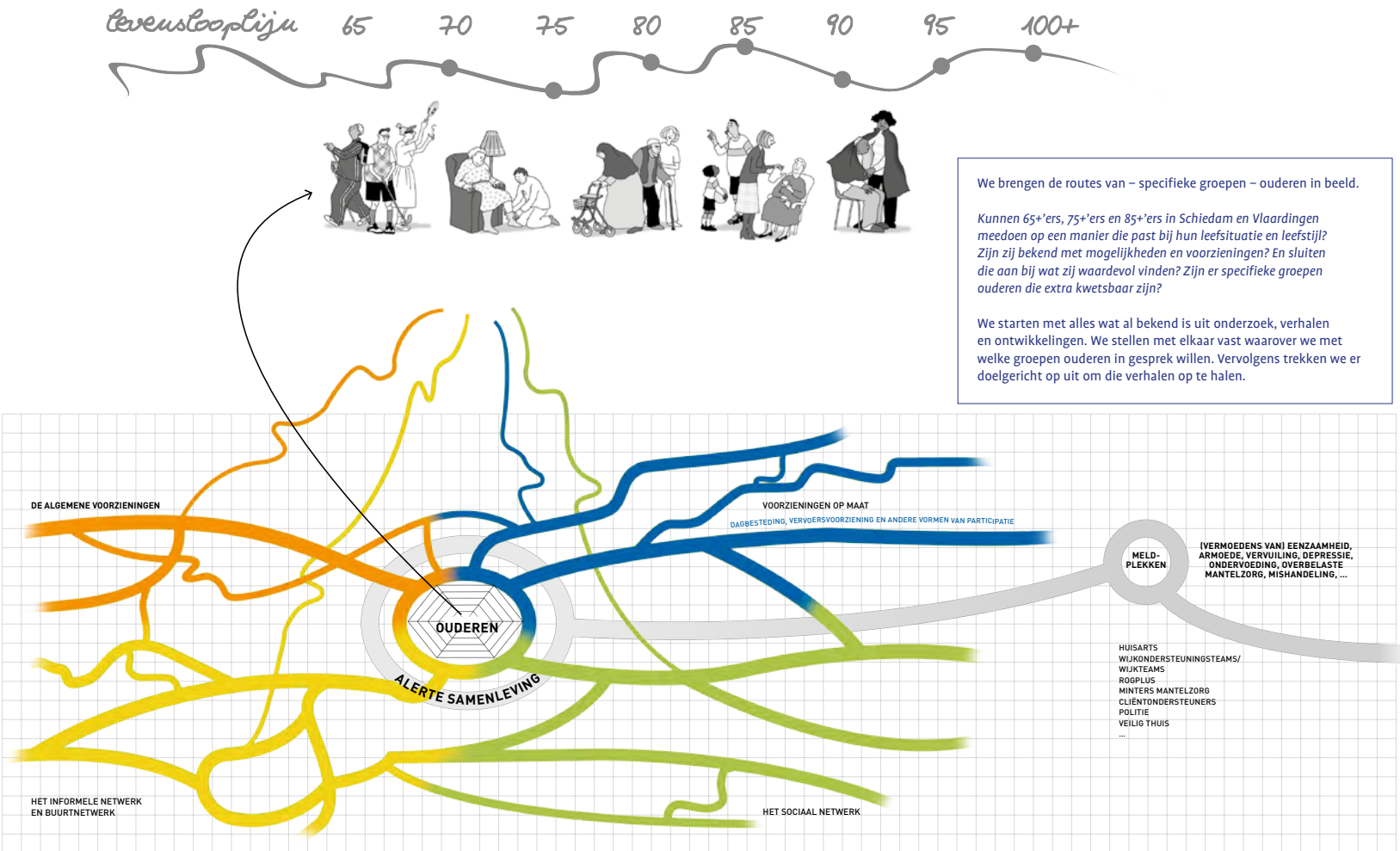
IEDERS DESKUNDIGHEID EN CREATIVITEIT IS NODIG.

Want het thema 'ouderen' is veelomvattend, 'de oudere' bestaat niet en leeftijden zijn betrekkelijk. Intussen gebeurt er in Schiedam en Vlaardingen ontzettend veel met en voor – specifieke groepen – ouderen in het licht van zelfredzaamheid- en participatiedoelen. Vanuit het kenniscentrum zijn data, analyses en prognoses voorhanden. Beleidsadviseurs zijn in gesprek over hoe 'meedoen' door ouderen raakt aan allerlei vraagstukken op het gebied van wonen, zorg, mobiliteit en veiligheid. De wijk(ondersteunings)teams, ROPlus en vele formele en informele samenwerkingspartners hebben zicht op het wel en wee van bewoners. Met dit onderzoek hebben we de kans om overzicht te creëren en gericht in gesprek te gaan met ouderen.

IN GESPREK MET – SPECIFIEKE GROEPEN – OUDEREN

We weten veel uit onderzoek en ervaring. Maar we hebben persoonlijke verhalen nodig om er nog meer betekenis aan te geven. Met elkaar stellen we vast met welke ouderen we in gesprek willen over aspecten die er voor hen toe doen om zo lang mogelijk maatschappelijk te participeren en zelfredzaam te zijn. We trekken erop uit met gespreksmateriaal. Door verhalen op te halen, komen de grootste kansen en belangrijkste zorgen in beeld.

HOE WILLEN SCHIEDAMMERS EN VLAARDINGERS OUD WORDEN?

DE GROENE ROUTE: HET SOCIAAL NETWERK

Deze route is voor mensen cruciaal om te leven zoals ze kunnen en willen. Op die route ben je mens tussen de mensen. Bewoners letten op elkaar. Niemand zit in een isolement. Ontmoetingen en activiteiten vinden plaats op vertrouwde plekken. Ouderen vinden de weg naar buurtgenoten, familie, vrienden en kennissen voor praktische of emotionele steun, vooral als het dagelijks leven moeizamer gaat.

DE GELE ROUTE: HET INFORMELE NETWERK EN HET BUURTNETWERK

Op deze route vinden oudere inwoners de weg naar activiteiten, verenigingen, of vormen van sport, muziek, cultuur, kunst, natuur, buurtverenigingen, vrijwilligersorganisaties en bewonersinitiatieven. Sommige ervan zijn specifiek voor ouderen. Vitale ouderen zijn zelf actief als vrijwilliger en mantelzorger.

DE ORANJE ROUTE: DE ALGEMENE VOORZIENINGEN

Op deze route benutten en gebruiken oudere inwoners algemene voorzieningen, zoals de huisarts, het welzijnswerk, maatschappelijk werk, mantelzorgconsulenten, sociaal raadsleden, cliëntondersteuning, klussen/boodschap/maaltijd/alarmeringsdiensten, schuldhulpverlening, GGD, bibliotheek, overig particulier en commercieel aanbod.

DE BLAUWE ROUTE: VOORZIENINGEN OP MAAT

Op deze route kunnen oudere inwoners gebruik maken van individuele voorzieningen als zij niet zelfstandig of met hulp en steun van de omgeving kunnen meedoen, of daarbij meer dan dat nodig hebben: aanpassingen in huis, dagbesteding, beschermd wonen, huishoudelijke hulp, rolvoorzieningen, logeren, individuele begeleiding, vervoer, aanvullende bijstand.

HOE GAAT HET MET U?!

WONEN > ZO LANG MOGELIJK PRETTIG EN ZELFSTANDIG KUNNEN WONEN

Woonplek Waar woont u, in welke buurt/wijk? Wilt u daar blijven wonen?

Woonsituatie Bent u tevreden met hoe u woont?

Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?

Veiligheid Voelt u zich veilig in en om het huis, in uw buurt?

Communicatie Kunt u terecht bij mensen om u heen?

Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

LICHAMELIJKE EN GEESTELIJKE GEZONDHEID > GEZOND ZIJN

Energie Heeft u voldoende energie om voor uzelf (en uw naasten) te zorgen?

Ziekte en handicap Zijn er anderen die u helpen?

Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?

Veiligheid Durft u te bespreken wat er aan de hand is? Voelt u zich serieus genomen?

Communicatie Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

Kunt u steun en hulp regelen als dat nodig is?

FINANCIËN > FINANCIEEL KUNNEN RONDKOMEN

Huishoudboekje Kunt u de dingen doen die u wilt doen?

Administratie Lukt het u om uw administratie te regelen?

Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?

Veiligheid Is dit een onderwerp waarover u kunt en wilt praten?

Communicatie Kunt u terecht bij mensen om u heen?

Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

MOBILITEIT > EROP UIT KUNNEN

Toegankelijkheid Kunt u uit de voeten in de openbare ruimte en gebouwen?

Vervoer Kunt u komen waar u wilt komen?

Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden? Maakt u er gebruik van?

Veiligheid Voelt u zich veilig om erop uit te gaan?

Communicatie Kunt u terecht bij mensen om u heen?

Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

ACTIVITEITEN > BEZIG ZIJN

Vrijtijdsbesteding Heeft u leuke dingen omhanden: hobby's, activiteiten?

Verenigingsleven Bent u lid van een vereniging?

Initiatief Zet u uw kennis en ervaring in, bijv. als vrijwilliger?

Veiligheid Kunt u met een gerust hart deelnemen aan activiteiten?

Communicatie Weet u wat er is aan activiteiten en hoe u zelf iets kunt organiseren?

SOCIALE RELATIES > CONTACT HEBBEN

Familie/vrienden/bekenden Zit u in een kring van vertrouwde mensen?

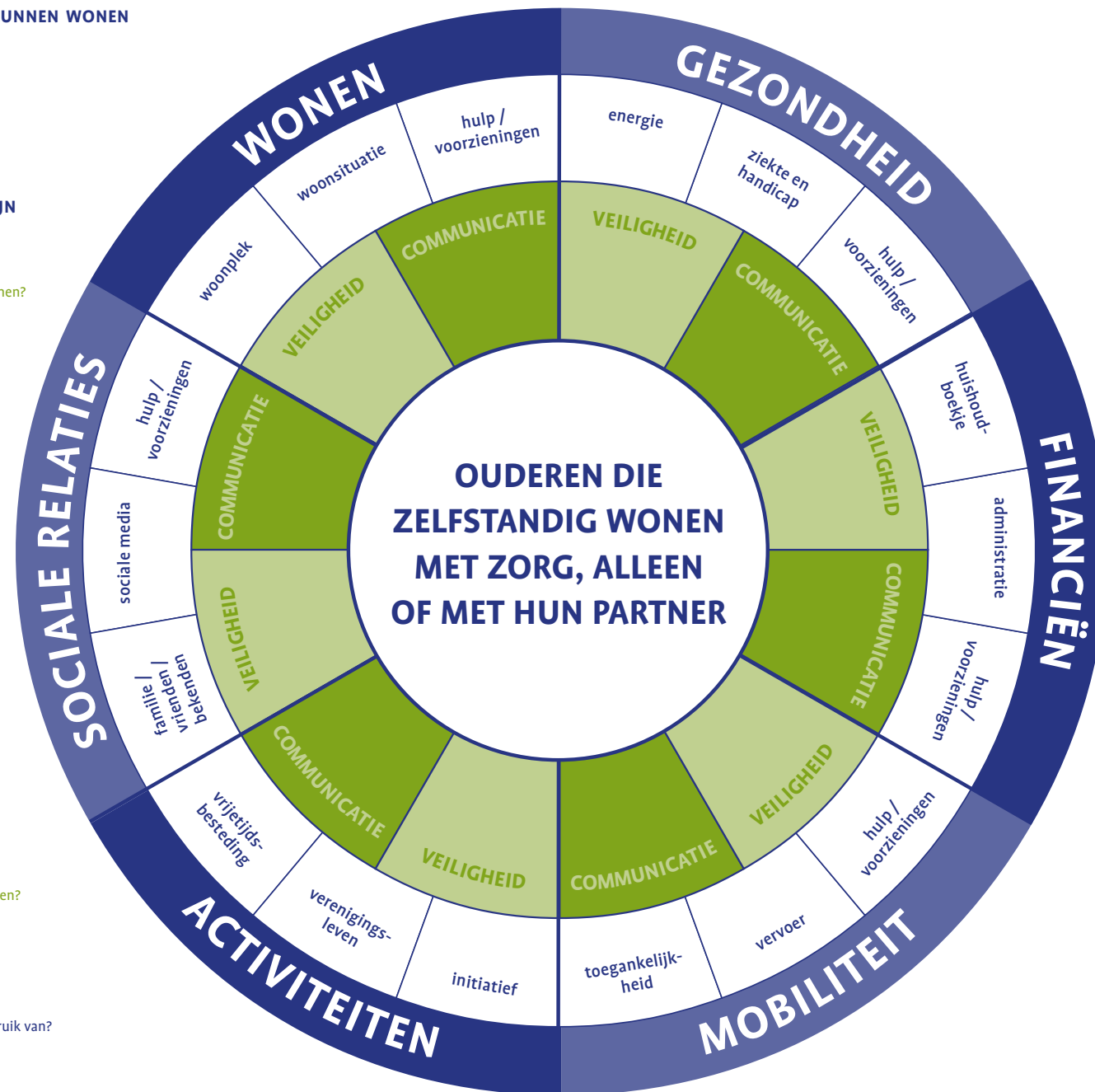
Sociale media Gebruikt u de sociale media om contacten te leggen?

Hulp/voorzieningen Kent u de mogelijkheden voor ontmoeting? Maakt u er gebruik van?

Veiligheid Voelt u zich veilig in de kring van mensen om u heen?

Communicatie Heeft u voldoende aanspraak? Voelt u zich wel eens eenzaam?

Weet u waar u moet zijn voor vragen en advies?

OK

OPLETTEN

FOUTE BOEL

Wat is uw grootste wens?

In onderstaand figuur is het aantal ouderen per leeftijdscategorie weergegeven.

	65-74 jr.	75-84 jr.	85+
1. Holy Noord	2.154	1.007	387
2. Centrum	1.509	692	302
3. Holy Zuid	1.432	1.337	818
4. Vlaardinger Ambacht	1.267	638	194
5. Westwijk	1.026	676	274
6. Oostwijk	649	240	69
7. Vettenoordse Polder	273	219	90
8. Broekpolder	0	0	0
Totaal Vlaardingen	8.310	4.809	2.134

—

Bron: Kenniscentrum MVS

	2018	2020		2025		2030	
Totaal	72.063	72.066	0,0%	72.932	1,2%	73.801	2,4%
< 65 jaar	56.657	56.657	-0,3%	57.003	0,3%	57.470	1,2%
65-69 jaar	4.367	4.144	-5,1%	4.163	-4,7%	4.242	-2,9%
70-74 jaar	3.943	4.246	7,7%	3.764	-4,5%	3.787	-4,0%
75-79 jaar	2.745	2.771	1,0%	3.654	33,1%	3.256	18,6%
80+	4.198	4.248	1,2%	4.348	3,6%	5.046	20,2%

—

Bron: Kenniscentrum MVS, % ten opzichte van 2018

	Totaal Vlaardingen	< 65 jaar	65-74 jaar	75-84 jaar	85 jaar en ouder
Nederlands	70,1	65,4	86,1	87,8	93,1
Turks	6,8	8,1	2,2	2,3	0,6
Marokkaans	2,8	3,4	0,7	0,4	0,2
Surinaams	2,1	2,4	1,0	0,6	0,2
Antilliaans	2,2	2,7	0,6	0,3	0,2
Westers	6,5	6,4	7,1	7,2	5,2
Niet-westers	6,3	7,7	1,9	1,0	0,3
MOE-land	3,1	3,9	0,4	0,4	0,2

—

Bron: Kenniscentrum MVS, in %

Woningbouwambitie Vlaardingen 2017-2029

